

851

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ EDEBİYAT FAKÜLTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

(Yüksek Lisans Tezi)

'AMME CÜZ'Ü TEFSİRİ

—MUSTAFA BİN MUHAMMED—
(Varak no : 121b - 143a)

Tezi Yöneten :
Doç. Dr. Nuri YÜCE

Ulya NİSAR
316

İSTANBUL — 1987

YÜCE NURİ
ZELİMİ
1987

Ö N S Ö Z

Göktürk ve Uygur yazı dilini içine alan Eski Türkçe devresinden sonra Türk dili, 12.-13. asırdan itibaren Kuzeydoğu Türkçesi ve Batı Türkçesi olmak üzere iki koldan ilerlemiştir. ~~Esasını Oğuz şivesinin teşkil ettiği Batı Türkçesi~~, 12.asrın ikinci yarısı ile 13.asrın ilk yarısında teşekküle başlamıştır. Günümüze kadar devam eden bu yazı dili üç devreye ayrılır :

- 1- Eski Anadolu Türkçesi
- 2- Osmanlı Türkçesi
- 3- Türkiye Türkçesi

Azerî Türkçesi (doğu) ve Osmanlı Türkçesi'nin (batı) müşterek devresi olan ve 15.asrın ortasına kadar devam eden "Eski Anadolu Türkçesi" devresine (13.-14.-15.yüzyıllar) "Eski Türkiye Türkçesi"de denmektedir.

Üzerinde çalışma yapılan metin 14.asrın 2.yarısında yazılmış olup, "Eski Anadolu Türkçesi" devresi dil hususiyetlerini taşımaktadır. Metnin önce transkripsiyonu yapılmıştır. Bunu yaparken metindeki kelimelerin yazılış şekillerine sadık kalınmış, sadece -üb/-üb gerundium eki -uþ/-üþ şeklinde gösterilmiştir. Arapça ayetler ve ibareler Arap harfleriyle yazılmıştır. İkinci olarak metinde geçen bütün kelimelerin indeksi yapılmış, kelimelerin cümle içindeki manalarına dikkat edilmiştir. Kelime gövdelerine gelen çekim ekleri ise Kutadgu Bilig indeksinin ek sırasına göre tertip edilmiştir.

Metin ve indeksin başına eklenen giriş bölümünde ise dipnotlar verilerek Kur'an-ı Kerim'in Doğu Türkçesi'ne ve

Batı Türkçesi'ne (Anadolu sahası) yapılan Türkçe tercümele-
rinden; Amme cüz'ü tefsiri ve müellifinden bahsedilmiştir.
Giriş kısmının sonunda ise metnin kısa bir gramer inceleme-
si yapılmış, kelimelerin fonetik ve morfolojik yönden bugü-
ne göre değişiklik arz eden şekilleri belirtilmiştir.

Bu çalışmayı yaparken karşılaştığım güçlüklerde bana
yardımcı olan ve bilgilerine müracaat ettiğim Doç.Dr. Nuri
YÜCE'ye teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Ulya Nisar

B İ B L İ Y O G R A F Y A

- Reşit Rahmeti Arat, Kutadgu Bilig(indeks) III, İstanbul 1979.
- Ahmed Caferoğlu, Türk Dili Tarihi, İstanbul 1984, cilt II.
- Janos Eckmann, Doğu Türkçesi'nde bir Kur'an çevirisi. Rylands nüshası, TDAY Belleten 1967, s.81-69.
- Kemal Eraslan, Türkçe'de İsim-fiiller, İstanbul 1980
- Muharrem Ergin, Türk Dil Bilgisi, İstanbul, 1983.
- Muharrem Ergin, Kadı Burhaneddin Divanı üzerinde bir gramer denemesi, TDED IV, s.287,327.
- Necmeddin Hacıeminoğlu, Türk dilinde edatlar, İstanbul 1971, 1.baskı.
- Muhammed Hamidullah, Kur'an-ı Kerim'in Türkçe yazma tercüme-leri, Türkiyat, c.14, s.65-80.
- Abdülkadir İnan, Kur'an'ın Eski Türkçe ve Oğuz-Osman-lıca çevirileri üzerine notlar, TDAY Belleten, Ankara 1952, s.6,7,9.
- İsmail Hakkı İzmirli, Ma'ani-i Kur'an, İstanbul 1977.
- M.Fuad Köprülü, Türk Edebiyatı Tarihi, İstanbul 1981.
- Haluk Nurbaki, Amme cüz'ü yorumu, c.1-2, İstanbul 1986.

- Şemseddin Sami, Kamus-ı Türkî, İstanbul 1978.
- F.Kadri Timurtaş, Osmanlıca Grameri, İstanbul 1964
- F.Kadri Timurtaş, Eski Türkiye Türkçesi, XV. Yüzyıl.
Gramer-metin-sözlük, İstanbul 1977.
- Ahmed Topaloğlu, XV. Yüzyıl başlarında yapılmış Kur'-
an Tercümesi, İstanbul 1976, c.I-II
(sözlük)
- Abdullah Yeğın, İslâmi, ilmî, edebî, felsefî yeni
lugat, 1973, II.Baskı.
- Yeni Tarama Sözlüğü, Ankara 1983.

18ref.

KUR'AN-I KERİM'İN TÜRKÇE TERCÜMELERİ

Kur'an-ı Kerim önce Samanoğulları'ndan Mansur bin Nuh (M. 961-976) zamanında Taberî tefsirinden Farsça'ya çevrilmiştir. Bu tercüme-yi yapan bilginler heyeti içinde Horasanlı ve Mâverâünnehirli Türk alimlerinin de bulunduğu bilinmektedir. Zeki Velidi Togan'a göre bu Türk alimler Farsça'ya yapılan tercüme-yeye dayanarak Kur'an'ın ilk Türkçe tercümesini yapmış olabilirler.⁽¹⁾ Fuad Köprülü ve ona dayanan Abdülkadir İnan ise, ilk Türkçe tercüme-nin Karahanlılar'ın M. 950 senesinde toplu halde müslüman olmalarından yaklaşık yüz yıl sonra yapıldığı kanaatindedirler.⁽²⁾ Ancak bu görüşlerin kesin olarak isbatını sağlayacak yazma nüsha mevcut değildir. Bugün mevcut olan Doğu Türkçesi'yle yazılmış Kur'an tercümelerinin daha eski bir Türkçe nüshadan istinsah edildiği zannedilmektedir.

Doğu Türkçesi'yle yazılmış olan Kur'an tercümelerinden bugün bilinenleri şunlardır:

-
- (1) Zeki Velidi Togan, Londra ve Tahran'daki İslâmî yazmaların bazılarına dair, İslami Tetkikler Enst. Dergisi III, 1959-1960, s.135-138
- (2) Abdülkadir İnan, Eski Türkçe üç Kur'an tercümesi, Türk Dili, Ankara, 1952, sayı 6, s.324

1- Zeki Velidi Togan'ın Türkistan'da bulduğu ve bugün "Leningrad Asya Müzesi Yazmaları" arasında 2475 numarada kayıtlı anonim nüsha. Yazmanın istinsah yeri ve tarihi bilinmemektedir. Abdülkadir İnan, Kıpçak ve Oğuz unsurların çokluğu sebebiyle bu nüshanın Harezmi'de Zemehşeri mektebi mensubu bir zat tarafından yazıldığı- nı tahmin etmektedir.⁽³⁾ Janos Eckmann ise eserin 15. asırdan sonra yazılmış olduğunu ileri sürmektedir.⁽⁴⁾ Bu nüsha eksik ve kusurlu olup 147 varaktan ibarettir.

2- Türk ve İslam Eserleri Müzesi'nde 73 numaralı Karahanlı Türkçesi'yle yazılmış nüsha. Şiraz'da İlhanlı hükümdarı Ebu Sa'id zamanında Muhammed bin El-Hac Devlet- şah es-Şirâzi tarafından istinsah edilmiştir. İstinsah tarihi M.1333/H.734'dür. Her biri 9 satır olan 902 say- fadan müteşekkildir.

3- Millet Kütüphanesi, Hekimoğlu Ali Paşa 951 nu- marada kayıtlı nüsha. H.764'de istinsah edilmiştir. Müs- tensihi ve istinsah yeri belli değildir. 588 varaktan meydana gelen bu nüsha J.Eckmann'a göre 14.asrın edebî dili olan Harezmi Türkçe'siyle yazılmıştır.⁽⁵⁾

(3) Abdülkadir İnan, Eski Kur'an Tercümelelerinin dili me- selesi, Türk Dili, c.I, sayı 7, s.394-398

(4) J.Eckmann, Kur'an'ın Doğu Türkçesi'ne tercümeleleri, TDED, c.21, sayfa: 15-24

(5) Aynı adlı makale

4- Manchester'daki Rylands Kütüphanesi Arapça yazmalar 25-38'de bulunan nüsha. 14 ciltten meydana gelen bu nüsha 1145 varaktır.

5- Taşkent'teki Özbek İlimler Akademisi Kitaplığı'nda 2008 sayı ile kayıtlı bulunan Farsça ve Doğu Türkçesi tercümeli nüsha. 270 varak olan bu tefsirsiz nüsha A.A.Semenov'a göre 13.asır dil hususiyetlerini göstermektedir.(6)

6- İstanbul Topkapı Sarayı Kitaplığı, III.Ahmed bölümü no: 16'daki nüsha. Her biri 308 varak olan iki ciltten meydana gelir. İstinsah tarihi M.1543/1544'dür. Janos Eckmann bu eserin muhtemelen Şeybani hanedanından Köçkünçi Han veya Ubaydullah Han devrinde meydana getirildiğini belirtir.(7)

7- Konya Mevlana Müzesi Kitaplığı no: 6624/921'-de korunan nüsha. 1304 sayfası olup, her sayfasında 27 satır bulunmaktadır. İstinsah yeri ve müstensihi bilinmemektedir. İstinsah tarihi 11 Haziran 1544'dür.

Kur'an'ı Kerim'in Anadolu Türkçesi'ne tercümele-ri Selçuklular'dan sonra kurulan Beylikler Devri'nde başlamıştır. Ancak bu sahada yapılan ilk tercümele-ri satır-arası tercümeden ziyade tefsirli tercüme olup, umu-miyetle kısa sure tefsirleridir. Yasin tefsiri, Tebare-ke tefsiri gibi. Bu kısa sure tefsirlerinin istinsah

(6) Aynı adlı makale

(7) Aynı adlı makale

tarihi bakımından bilinen en eskisi Burdur Kitaplığı'nda 1234 numaralı nüshadır. İstinsah tarihi M.1422'dir.⁽⁸⁾

Anadolu'da Türkçe büyük tercüme ve tefsir faaliyeti ise 14.asrın sonlarında başlamış ve iki koldan ilerlemiştir.

1- Kur'an'ın uzun tefsirlerle Türkçe'ye çevrilmesi: Bu tefsirlerin çoğu Ebu'l-Leys esSemerkandî tefsirinin aynen tercümesidir. Bu tür tercümelerde bütün bir ayetin uzun cümlelerle açıklanması esas alınmıştır. Semerkandî tefsirini tercüme edenler İbn Arabşah (ö.1450) ile Musa el-İznikî (ö.1430)'dir. Ayrıca müellifi meçhul Cevahirü'l-Asdâf tefsiri vardır. Bu eser üzerinde inceleme yapan Prof. Zajaczkowski tefsirin 1404 yılında yazıldığını belirtmiştir.

2- Kur'an'ın satır-arası tercümeleeri: Bunlar Arapça kelimeyi Türkçe tek kelime ile karşılayan tercümelerdir. Bazen yapılan kısa açıklamalar tercümeden ayrı tutularak sayfa kenarlarına yazılmaktadır. Bu tür tercümeleerin nüshası pek çoktur. Bugün bilinen en eski nüsha M. 1424'te yazılan Türk İslam Eserleri Müzesi no: 40'da kayıtlı nüshadır.

Satır-arası Kur'an tercümelerinin Orta Asya'dan gelen bir gelenek olduğu düşünülebilir. Moğollar'dan ka-

(8) Ahmet Ateş, Burdur-Antalya ve havalisi kütüphanelerinde bulunan Türkçe, Arapça ve Farsça bazı mühim eserler, TDDED, 1948, c.II, sayı 3-4, sayfa 172

çan Horasanlı ve Harezmlî âlimlerin bu tercüme geleneğini de beraberlerinde getirmiş olmaları muhtemeldir. Bu tür tercümeleler aynı zamanda medrese talebelerine Kur'an lûgatini öğretme gayesi de taşıyabilir. Ayrıca Beylikler devrinin kargaşalı ve sıkıntılı havasına karşı Bey ve Şehzadelerin teveccühünü kazanan ve maneviyatı kuvvetlendiren bu tercümeleler milletin bütünlüğünü sağlıyordu. Halkın anlayabileceği bir dille yazılmış olan bu tercüme tefsirler o devirde Türk dilinin gelişmesini göstermesi bakımından iyi birer misaldir.

AMME CÜZ'Ü TEFSİRİ VE MÜELLİFİ

A- AMME CÜZ'Ü TEFSİRİ

Üzerinde inceleme yapılan metnin içinde bulunduğu yazma eser, İstanbul Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Kitaplığı'nda 3779 numarada kayıtlıdır. 192 varaktan meydana gelen bu yazma içinde iki tane Yasin suresi tefsiriyle, Tebareke cüz'ü tefsiri ve Amme cüz'ü tefsiri bulunmaktadır. İncelemesi yapılan bölüm ise 62a-192b varakları arasında bulunan Amme cüz'ü tefsirinin 121b-143a varakları arasındadır. Sırasıyla İnfitar, Mutaffifîn, İnşikak, Buruc, Tarık, A'la, Gaşiye, Fecir, Beled, Şems surelerini ihtiva etmektedir. Metnin varak ölçüsü 17x12, yazı ölçüsü 14x9 cm.'dir. Her sayfada 13 satır bulunmaktadır. Ayetler kırmızı mürekkeple yazılmış olup başlangıç kısmına (ﺍ), son kısmına (ﻭ), bazen de (ﺃ) işaretleri konmak suretiyle tercümeden ayrılmıştır.

Müellif yazmış olduğu tefsirin mukkadimesinde, eserini yazış sebebinin ve kime takdim ettiğini şu şekilde belirtir: "Begler fahri ve melikler-serveri Hüdavendigarzâde-i 'azam sahibü's-seyfi ve'l-kalem mâlikî'r-rikâbü'l-ümem, menba'il cüdi ve'l-kerem el-müşarünileyh bi'l-fezaili'r-ruhaniyyeti ve'l hasayili'l melekiyyeti ... İshak Beg bin Murad Arslan el-mahsus bi-inayeti'r-rahman ebbedallahü devlete huma bu za'if duacısından Tebareke tefsirini Türkice kılmak diledi ki bir nice kişilerin zihnine müstakim ola."

Bu mukkadimeden de anlaşılacağı gibi eser İnançoğullarından İshak Bey bin Murad Arslan'a takdim edilmiştir. Tefsirin yazılış yeri ve tarihi belli değildir. Ancak İshak Bey bin Murad Arslan'ın , Denizli havalisinde hüküm süren İnançoğullarından olduğu ve H.763/M.1362 tarihli sikkesinin bulunduğu bilinmektedir. Müellif eserini yukarıda belirtilen tarihte veya bu tarihe yakın bir zamanda meydana getirmiş olmalıdır.

İncelenen metin Kur'an'ın tefsirli tercümesidir. Müellif bir ayetin tam bir tercümesini yapmış, daha sonra tefsirini ortaya koymuştur. Bu tefsirler arasında bazen hadislere ve rivayetlere yer verilmiştir. Müellif bazen ayetleri parça parça alarak bunların Türkçe karşılıklarını verir. Ayetlerde geçen bazı mühim ve özel kelimeleri ayrıca açıklar. Ayetlerin tercümesinde cümleler Arapça sentaksa uygun olarak tertiplenmiştir. Bu yüzden metinde fazla miktarda devrik cümleye rastlanır. Fakat

tefsir ve rivayet bölümlerinde Türkçe cümle yapısına uyan kısa cümleler kurar. Metinde çok miktarda soru cümlesi de vardır.

B- MÜELLİFİ

Üzerinde çalışma yapılan metnin kimin tarafından yazıldığı maalesef belirtilmemiştir. Ancak bu tefsirin Mustafa bin Muhammed tarafından yazıldığı kanaati hakimdir. Mustafa bin Muhammed'in İshak Bey bin Murad Arslan'a sunduğu başka bir Tebareke tefsiri ile, Sultan Orhan'ın şehzadesi Süleyman Paşa'ya sunduğu Mülk suresi tefsiri üslûp bakımından incelemesi yapılan tefsire benzemektedir. Gerek bu üslûp benzerliği, gerekse Mustafa bin Muhammed'in İnançoğulları'nın hüküm sürdüğü coğrafi bölgede İshak Bey bin Murad Arslan ile aynı devrede yaşamış olması bu kanaati kuvvetlendirmektedir.

MUSTAFA BİN MUHAMMED ANKARAVÎ

A- HAYATI

Mustafa bin Muhammed'in hayatı hakkında maalesef yeterli bilgiye sahip değiliz. Ancak yazmış olduğu eserleri bazı bey ve şehzadelere takdim etmiş olması hangi devirde yaşamış olduğu konusunda bize fikir vermektedir. Bursalı Mehmed Tahir "Mustafa bin Muhammed Ulema-yı Osmaniye'nin kudemasından bir zattır. Şehzade Süleyman Paşa namına bir cild-i kebir üzere Türkçe yazdığı mukaddi-

mesinde münderic olan Sure-i Mülk tefsiri tarîh-i lisan-i Osmanî noktasından haiz-i ehommiyettir. Bir de mev'ize, fazail-i şuhur-i selase, mucizat-ı fazilet-i salavat ve hikayet-i latife ani'l-eslâf'dan bahs Türkçe Hulvu'n-Nâsihîn isminde diğer bir eseri daha vardır ki Kütüphanesi-i Umumîye'de mevcuddur.⁽⁹⁾" demektedir. Fuad Köprülü, Ankaralı Mustafa bin Muhammed'in Orhan'ın şehzadesi Süleyman Paşa namına bir Suretü'l-Mülk tefsiri yazdığını belirtmektedir.⁽¹⁰⁾

İsmail Hakkı Uzunçarşılı ise "Ankaralı Mustafa bin Muhammed tarafından Orhan Gazi oğlu Süleyman Paşa adına kaleme alınan Sure-i Mülk Tefsiri, Osmanlılarda yazılan ilk eserler arasındadır."⁽¹¹⁾ demekle yetinmektedir.

Mustafa bin Muhammed, yazmış olduğu çok sayıdaki Kur'an tefsirlerinin büyük bir kısmını İnançoğulları'ndan İshak Bey bin Murad Arslan'a takdim etmiştir. İnançoğlu İshak Bey bin Murad Arslan'ın H.763/M.1362 tarihli sikkesi mevcut olduğuna göre müellifin 14.asrın ikinci yarısında yaşamış olduğu ortaya çıkmaktadır. Müellifin ayrıca Orhan Gazi'nin oğlu Süleyman Paşa'ya (ö.1357) Mülk suresi tefsiri takdim etmesi, yaşadığı devir hakkında ortaya atılan fikri kuvvetlendirmektedir.

(9) Osmanlı Müellifleri, c.II, s.13

(10) Türk Edebiyatı Tarihi, Ötüken Neşriyat 1981, s.341

(11) Osmanlı Tarihi, c.I, s.281

14. asrın ikinci yarısında yaşamış olan Mustafa bin Muhammed'in yazmış olduğu Kuran-ı Kerim'in Türkçe Tefsiri Eski Anadolu Türkçesi'nin kıymetli bir yadigarı olup, bu sahada çalışanlar için iyi bir örnek teşkil eder.

B- ESERLERİ

Mustafa bin Muhammed'in yazmış olduğu eserlerin çoğunu sure tefsirleri teşkil etmektedir. Müellifin mevcut eserlerini şu şekilde sıralayabiliriz:

1- Suretü'l Yasin tefsiri.⁽¹²⁾ El-Hac Bey'e takdim edilen bu tefsirin yazıldığı tarih ve yer belli değildir.

2- Suretü'l Yasin tefsiri.⁽¹³⁾ İshak Bey bin Murad Arslan'a takdim edilen bu tefsirin yazıldığı tarih belli değildir.

3- Tebareke tefsiri.⁽¹⁴⁾ İnançoğullarından İshak Bey bin Murad Arslan namına yazdığı bu tefsirin içinde incelenen metnin de bulunduğu Amme cüz'ü tefsiri ve Tebareke cüz'ünde bulunan diğer sureler vardır.

Bu ilk üç tefsir (1-2-3) Türk Dili Seminer Kitap-

(12) Türk Dili Seminer Kitaplığı, no:3779, s. 1b-29a

(13) Türk Dili Seminer Kitaplığı, no:3779, s.30a-61a

(14) Türk Dili Seminer Kitaplığı, no:3779, s.61a-192b

1181'nda 3779 numarada aynı cilt içindedir.

4- Suretü'l Mülk tefsiri.⁽¹⁵⁾ İshak Bey bin Murad Arslan'a takdim edilen bu tefsirin de yazılış tarihi belli değildir. Ancak 1368'üen önce yazılmış olması gerekir.

5- Suretü'l Mülk tefsiri.⁽¹⁶⁾ Müellifin Süleyman Paşa için yazmış olduğu bu tefsirde tarin yoktur. 1357'-den evvel yazılmış olması gerekir.

6- Hulvu'n-Nasihîn:

Müellifin sure tefsirleri dışında bizce bilinen tek eseridir. Eserin mukaddimesinde eserini yazış sebebi- ni ve konusunu şu şekilde açıklar: "Allah Te'ala hazreti- nin mü'min ve muvahhid kulları şöyle ma'lum olsun ki bir Türkçe risalet yazmak istedüm ki içinde güzel hadisler ve laçif hikayetler ve hüb menakıblar ve fezayil-i çehar-ı yar-ı sahabe rıdvanallahu Te'ala aleyhim ecma'in ve Hazret-i Sultan S.A. Te'ala A.S.'un üzerine salavat-ı şerife virmenün ve mucizatun ve bazı evsafın, Receb-i şerifün, Şaban-ı şerifün, Ramazan-ı şerifün, bazı eyyamın faziletlerini yazmak diledim." Yine aynı mukaddime "bu kitabı yigirmi üç meclis itdüm" diyerek eserin yirmiüç bölümden meydana geldiğini söyler.⁽¹⁷⁾ Eserin Süleymaniye Kütüphanesinde dokuz, Beyazıt Kütüphanesinde bir nüshası vardır.

(15) Türk Dili Seminer Kitaplığı, no:3794

(16) Süleymaniye Kütüphanesi, M.Hafid Ef.Bölümü no:479/10

(17) Süleymaniye Kütüphanesi, İbrahim Ef. Böl. 418/3

G R A M E R

İncelenen metin, gerek fonetik, gerekse morfolojik yönden Eski Türkiye Türkçesi devresinin dil hususiyetlerini taşımaktadır. Bu kısa gramer incelemesindeki gâye, metindeki kelime ve eklerin yazılış şekilleri hakkında derli toplu bir bilgi vermektir.

SES BİLGİSİ-FONETİK

A- VOKAL DEĞİŞMELERİ

Çeşitli sebeplerle değişikliklere uğramış olan vokallerin metinde geçen kelimelerdeki durumları şöyledir:

e/i meselesi: Metinde kelimeler daha çok i tarafındadır. Bugün e vokali taşıyan birçok kelime i ile yazılmaktadır. biş "beş" (132b-8), bişik "beşik" (129a-13) di- "demek" (127a-5), in "en" (130b-4), iriş- "erişmek" (140a-5), it- "etmek" (140a-6), yil "yel" (135b-1), yir "yer" (130b-4), yitmiş "yetmiş" (138b-1), gice "gece" (126a-9), giçür- "geçirmek" (123a-9), girü "geri" (122a-2) irte "erte" (126a-9).

Metinde ünlem edatı olan iy (125b-6), ey (139a-5) olarak da kullanılmıştır.

Bugün i ile kullanılan eyü "iyi" (126b-4), metinde e ile yazılmıştır.

irkek (132a-6) ~ erkek (122a-1/2) iki şekilde de yazılmıştır.

I- İncelik-kalınlık bakımından vokal uyumu Türkçe'nin hemen her devrinde olduğu gibi burada da umumiyetle korunmuştur.

Aitlik eki olan ve bugün sadece ince şekli mevcut olan -ki ekinin vokal uyumuna tâbî kalın şekli de mevcuttur: Kolda-ğı-lar (142a-3)

İken gerundiumunun bugün olduğu gibi sadece ince şekli kullanılmaktadır. Satar-ken (136a-5), tarar-ken (137a-1).

II- Yuvarlaklık-düzlük bakımından vokal uyumu

Eski Türkiye Türkçesi'nin en önemli hususiyeti düzlük-yuvarlaklık uyumu bakımından ahenksiz olması ve bu devir metinlerinde büyük çapta bir yuvarlaklaşma temayülünün bulunmasıdır.

Kelimelerde yuvarlaklaşma:

a- ğ/g seslerinin düşmesi sebebiyle:

kapu < kapığ (135b-13), kamu < kamağ (122b-3)
ğ/g seslerinin düşmesine rağmen düz vokal taşıyan kelimeler de vardır: acı < acığ (121b-7), katı < katığ (126b-5)

b- b, m, p dudak konsonantları sebebiyle:

demür (136b-10)

c- Yapım eklerindeki yuvarlak vokal sebebiyle:

-uğ/-ük ekiyle: artuk (128b-5), eksük (123a-2), tanuk (129b-7), yazuk (138a-3)

-garu/-gerü yön ekiyle: ilerü (132a-11), içerü (136a-1), yukaru (134b-2)

d- Bir sebebe bağlı olmadan yuvarlak vokal taşıyanlar: altun (135b-4), arkun (131b-9), arşun (134a-8), girü (122a-2), incü (125a-7), karşu (126a-5), kaygu (126a-4), kendü (132a-1), bıçgu (128b-10), yazu (133a-8)

Bunun yanısıra metinde geçen bazı kelimeler hem düz, hem de yuvarlak vokal ile yazılmıştır: Oku- (134b-7) ~ okı- (136a-7), konşu (124a-12) ~ konşı (137b-6), kazuk (136b-10) ~ kazık (136b-11), köprü (137b-5) ~ köpri (137b-5), yoksul ~ (123a-3) ~ yoksıl (138a-1), degül (131b-6) ~ degil (134b-6)

Eklerde yuvarlaklaşma:

1- Vokali aslında yuvarlak olan ekler :

-up/-üp gerundium eki: al-up (124a-8), del-üp (126a-1), var-up (128a-5), yap-up (134a-6)

-dur/-dür faktitif eki: (Ağ-dur-urlar (139b-11), in-dür-ürler (140a-5), yap-dur-di (136a-8)

-ur/-ür faktitif eki: Bit-ür-ür (134b-3), geç-ür-di (121b-10)

-gur/-gür faktitif eki: Dir-gür-e (131a-9)

-sun/-sün 3.teklik şahıs emir eki: kıl-sun

(141b-2,) söyle-sün (141b-2)

-dur/-dür 3.teklik şahıs bildirme eki: Biti-dür

123b-4, (katı-dur (141a-1), nesne-dür (123b-3))

2- Vokali sonradan yuvarlaklaşan ekler :

-(u)m/-(ü)m, -(u)muz/-(ü)müz 1.şahıs iyelik ekleri: emr-üm (123b-7), kullar-um (139a-13.)

Metinde düz vokalli 1.şahıs iyelik ekli kelimelere de rastlanmaktadır: Kul-ıma (138a-2), āyetler-imüzi (123b-9.)

-(u)ñ/-(ü)ñ, -(u)ñuz/-(ü)ñüz 2.şahıs iyelik ekleri: göñ(ü)l-üñ (132a-13), asıl-uñ (121b-11), tavarlar-uñuz (132a-7.)

Hem düz, hem yuvarlak vokalli iki kelime vardır: Taŋgr-uñ (140a-7), Taŋgr-iñ (136b-5), mal-uñ (141a-12), mal-iñ (142a-11.)

-uñ/-üñ, -nuñ/-nüñ genitif eki: dere-nüñ (127b-3) Taŋgrı-nuñ (122b-3), yetim-üñ (138a-6)

-lu/-lü, -suz/-süz sıfat yapma ekleri: Giz-lü (131a-9), yük-lü (126a-11), şek-süz (142b-7) tudak-suz (141b-1.)

Öksüz kelimesi metinde öküz (138a-5) şeklindedir.

-du(m)/-dü(m), -du(k)/-dü(k) 1.şahıs görülen geçmiş zaman ekleri: Di-düm (127a-6), gir-düm (141a-9), inanduk (129a-9), karı-dum (128a-3)

-du(ñ)/-dü(ñ), -du(ñuz)/-dü(ñuz) 2. şahıs görülen geçmiş zaman ekleri: Gel-düñ (128a-6), kı1-duñ (129a-2), kı1-duñuz (124a-4).

-ur/-ür geniş zaman eki: Bil-ür (126b-4), vir-ür (123a-3), yarıl-ur (131b-3), beñzed-ür (122a-1)

-u/-ü gerundium eki: Di-yü (124a-9), döşen-ü (134a-6), söyken-ü (134a-9), ulaş-u (130b-4).

Metinde düz vokal taşıyan ekler şunlardır:

-ı/-i aküzatif eki: Cehennem-i (138b-2), kan-ı (131a-8), oğlan-ı (128b-7), taş-ı (136b-4)

Hem yuvarlak, hem düz vokalli aküzatif eki alan gün-i (125a-12) ~ gün-ü (135a-5) kelimesi mevcuttur.

-nı/-ni iyelik ekinden sonra gelen aküzatif eki: Göñ(ü)lü-ni (142b-8), kavmü-ni (128a-1), teni-ni (142b-8)

-ı/-i 3. teklik şahıs iyelik eki: Göñ(ü)l-i (125a-9), küfr-i (123b-11), el-i (124b-7)

-sı -si 3. teklik şahıs iyelik eki: kamu-sı (133a-5), kapu-sı (135b-13), biti-si (124a-5)

-cı/-ci isimden isim yapma eki: Dördüncü (137b-5)

-ıcı/-ici fiilden isim yapma eki: Atılcı (131a-4), kazıcı (128a-1), şaklayıcı (122a-4). İstisna olarak korkuducu (134b-5) kelimesi vardır.

-lık/-lik isimden isim yapma eki: Cāzū-lık (128a-4), bende-lik (141b-8), horlık (138a-2)

-dı/-di 3. teklik şahıs görülen geçmiş zaman eki: Devrül-di (129a-3), dut-dı (137a-6), doku-dı (137a-7), ur-dı (128a-11)

-miş/-miş öğrenilen geçmiş zaman eki: Ol-miş (126b-3),
ör-miş (123b-11)

-gıl/-gıl 2.teklik şahıs emir eki: Çık-gıl (139b-9),
gör-gıl (124b-2), okı-gıl (134b-7).

-sın/-sın 2.teklik şahıs bildirme eki: Hoşnūd-sın
(139a-11), peygāberüm-sın (126a-13).

-sın/-sın fiil çekiminde teklik 2.şahıs eki: Bilür-
sin (122a-12), getüre-sın (128b-3), duymış-sın (139b-4).

-sız/-sız fiil çekiminde çokluk 2.şahıs eki: Diler-
siz (127b-10), kılur-sız (132b-11).

-(ı)n/-(i)n dönüşlülük eki: Metinde bunun hem düz,
hem yuvarlak vokalli olanları vardır: Bulın (138a-10)~
bulun (138a-1), görin (133a-3) ~ görün (133a-5), tulun-
(126a-8)

-(ı)l/-(i)l pasiflik ve meçhullük eki: Bu ekin hem
düz, hem de yuvarlak vokal almış şekilleri vardır:
Aşıl (142b-3), egil (134a-13), şorıl (137b-4), yazıl (123b-4);
ayrul (139b-6), devrül (129a-3), vurul (124b-5), dökül (121b-6),
vurul (124b-5), dökül (121b-6).

Kurtul (129a-4) ~ kurtıl (138b-5)

yapul (136a-12) ~ yapıl (136a-8)

-(ı)ş/-(i)ş işdeşlik (müşareket eki): Yapış (138b-1),
göriş (127a-8), güliş (124b-10), iriş (140a-5)

-ınca/-ince gerundium eki: Var-ıncadur (130b-4), vurma-
yınca (129a-7).

-mı/-mi soru eki: Getürmüş misem (139a-1), halāl mı
(138a-7), var mı (135a-12)

Vokal düşmesi : Türkçe'de orta hece vurgusuz olduğundan kelime ortasında vokal düşmesi pek çok defa görülür. Metindeki misaller şunlardır: Eydür < eyitür(121b-3), küfri < küfür-i(123b-11), oğlı < oğul-ı(139b-12), tararken < tarar-iken(137a-1), göñli < göñül-i(125a-9), dokurdu < dokur-ıdı(136b-12), üzre(125a-7) < üzere(130a-13), yazlı(124a-7) < yazulu(123b-2), birle < (142b-8), birile (142b-4).

Götür- manasına ilet-fiilinin ilet(125a-6) ve ilt(140a-1) olarak iki şekli metinde vardır. Bu kelimenin Alt. gr.'de ilit- şekli de mevcuttur.

KONSONANTLAR DEĞİŞMELERİ

k / h meselesi: Bugün h ile başlayan bazı kelimeler Eski Türkçe'de k sesini ihtiva etmekteydi. İstanbul ağzında h'li kelimeler Eski Anadolu Türkçesi'nde h iledir: Hatun < katun(137a-5), dahı < takı(124a-4) Metinde k ile geçen ve bugün h ile yazılan kelimeler kankı(121b-3), kanı(129a-1) Hem k'li, hem h'li bir kelime vardır: Yohsulluk(137b-13) yoksul(141b-13)

k / g meselesi: Eski Türkçe'deki k'ler Batı Türkçesi'nde çoklukla g'ye dönmüştür: Gec(141b-5), geçür(121b-10), gel(124b-8), gerek(128a-13), git(135a-11), gök(121b-5), gör(126a-6), görklü(139b-10), götürül(134a-3), göyündür(129b-4), göz(141a-13), gözgü(127a-11), güc(134b-6), gün(121b-5), güneş(140a-3), göñül(126a-4)

Bazı kelimeler ise k'li olarak kabul edilmiştir.
Kendü(122b-13), kez(133b-4), kimse(128a-9), kimsene(136a-1),
kiçi(122b-11), kişi(121b-3), kes-(136b-4)

t > d meselesi: Bugün t ile yazılıp, metinde
d'li olan kelimeler: tağıl-(126a-9), tar(137b-11), tavar
(133b-9), tokuz(135a-9), tağ(128b-13), toksan(133a-12), to-
lu(133a-4), tudak(141b-1), tupturu(134a-2), toldur-
(140a-2), tuy-(137a-8.)

Bugün t'li olup, metinde d ile başlayan kelime-
ler: Dat(134a-4), ditre-(128b-13), ditret-(138a-11), dür-
lü(128b-1), dut-(137b-9.)

n / m meselesi: Konşu ~ konşu (124a-12.)

b > v meselesi: Kelime başındaki b-v değişmesi
Eski Türkçe ile Batı Türkçesi arasında olmuştur. Bu
değişmenin metindeki örnekleri şunlardır: Var < bar
(122a-4), var- < bar (128b-4), vir- < bir- (138a-2), viribi
< biribi- (140a-4.)

Ayrıca metinde görülen yavuz(121b-10), ev
(126a-9), sev-(130a-8)deki v'ler b'den inkişaf etmiştir.

k > ğ meselesi: Metinde hem ğ, hem de k ile ya-
zılan kelimeler vardır. Bunlar: Uçmak(124a-13) ~ uçmağ
(133b-13), yoğsul (141b-11) ~ yoksul (141b-13.)

g/g meselesi : Batı Türkçesi'nde Eski Türkçe'deki g ve g'ler birden fazla heceli kelimelerin sonunda, yapım eklerinin ve çekim eklerinin başında düşer. Metindeki örnekleri şunlardır: Acı < açığ (121b-7) katı < katığ (122b-8), nite < ne + teg (121b-11), kamu < kamağ (122b-3), gerek < ker-gök (128a-13), in-en(-gen) 131b-4, gec-ince (-gince) (140b-13)

Konsonant ikizlenmesi: Aşşı < aşığ (132b-3), issi (133b-5)

Konsonant düşmesi: İlan (128a-9) ~ yılan (128a-10)

Konsonant benzeşmesi: Eklerde, konsonantlar arasında sadalı olup olmama bakımından bir uyum yoktur. Kökün konsonantı ne olursa olsun lokatif, ablatif, görülen geçmiş zaman, partisip, bildirme ve faktitif ekleri daima d ile yazılmaktadır.

Hece düşmesi (haploloji): Metinde hece düşmesine tipik bir örnek olarak Eski Türkçe'nin tur- fii- linin bildirme eki fonksiyonunda, henüz ekleşmemiş halini verebiliriz. Bunun durur şekli yanında ekleşerek -dur şekli de kullanılmaktadır. Kandil durur (124a-6), ne durur (130b-11), katı-dur (141a-1), cift-dür (135a-10)

ŞEKİL BİLGİSİ (MORFOLOJİ)

İSİMLER

Çokluk eki -lar/-ler'dir. Köşk-ler(136a-2) kazık-lar
(136b-9)

İyelik ekleri: Metindeki iyelik ekleri şunlardır:

1. teklik şahıs -(u)m/-(ü)m daima yuvarlak vokal alır.
2. teklik şahıs -(u)ñ/-(ü)ñ daima yuvarlak vokal alır.
3. teklik şahıs -ı/-i, -sı/-si daima düz vokal alır.
1. çokluk şahıs -(u)muz/-(ü)müz daima yuvarlak vokal alır.
2. çokluk şahıs -(u)ñuz/-(ü)ñüz daima yuvarlak vokal alır.
3. çokluk şahıs -ları/-leri daima düz vokal alır.

Genitif eki: -uñ/-üñ ve -nuñ/-nüñ'dür. Vokali daima yuvarlaktır.

Datif eki: -a/-e'dir. Eski Türkçe'nin -ga/-ge'sinden inkişaf etmiştir. Biti-ye (122a-5), cān-a (140a-6), kul-a
(138a-3)

Lokatif eki: -da/-de'dir. Ağaç-da (123b-2) uçmak-da
(122a-7)

Ablatif eki: -dan/-den'dir. Bıñar-dan (133b-6), yākūt-dan
(130b-4)

Aküzatif eki: Metinde, Eski Türkçe'deki üç türlü akü-zatif ekinden ikisi bulunmaktadır:

a- İsmi yalın haline gelen -i/-i akuzatif eki. Eski Türkçe'deki -(i)ğ/-(i)g ekinden inkişaf etmiştir.

Bir-i(129a-13), cehennem-i(138b-2), dāve-yi(137a-4)

b- İyelik ekinden sonra gelen -n akuzatif eki :

Nesnesi-n(136b-3), ini-n(125b-2), acısı-n(137a-7)

3. şahıs iyelik eklerinden sonra -n yardımcı sesi alan

-i/-i akuzatif eki de kullanılmaktadır. Gözi-ni(128c-3)

hāli-ni(126a-7), kavmi-ni(128a-1), teni-ni(142b-4)

Eşitlik eki olarak -ca/-ce ve -layın/-leyin ekleri

kullanılmaktadır. 'Adedin-ce(121b-4), sağışın-ca(130b-9)

uğurlayın(136b-13), ancılayın(138b-4)

Yön eki olarak -ra /-re ve -aru /-erü ekleri kullanılır.

taşra(121b-8), sonra(124a-3), içerü(136a-1), ilerü(121b-9)

yuğaru(124a-5)

Instrumental eki ile edatının eklenmiş şekli olan

-la/-le ekidir. Dun-le(142a-13)

FIİLLER

Morfolojik bakımdan metinde kullanılmış olan fiillerin hususiyetlerini şu şekilde özetleyebiliriz:

1 - Görülen geçmiş zaman ve şart dışındaki kiplerde kullanılan zamir menşeli şahıs eklerinde şu değişiklikler görülmektedir :

1.teklik şahıs eki -am, -em yığar-am(138a-2) diler-em
(140a-1)

2.teklik şahıs eki -sin, -sin bilür-sin(122a-12) dut-
mış-sın(139b-4)

3. teklik şahıs ekisidir.

1.çokluk şahıs eki -uz, -üz:Diler-üz(127b-11)

2.çokluk şahıs eki -sız, -siz: Diler-siz(127b-10)

kılur-sız(132b-11)

(2)- Gelecek zaman eki -ısar, -iser'dir. Dirild-iser
(123a-5)

(3)- Şimdiki zaman istek ekiyle ifade edilmektedir.
Metinde bir defa bugünkü -yor şimdiki zaman ekinin
henüz ekleşmemiş şekli geçmektedir. İsteyü yorur-dı
(135b-10)

(4)- Emir kipinin çekimi şu şekildedir:

1.teklik şahıs: -ayın/-eyin, -ayım/-eyim: Var-ayın
(135b-11) öğred-eyim(128a-4)

2.teklik şahıs: -gıl/-gil çık-gıl(139b-9) ilt-gil
(140a-1)

3.teklik şahıs: -sun/-sün söyle-sün(141b-2) bak-sun
(141b-3)

1.çokluk şahıs eki: -alum/-elüm'dür.

2.çokluk şahıs eki: -uñ/-üñ vir-üñ(127a-4) yak-uñ
(129a-10)

3.çokluk şahıs eki: -sunlar/-sünler'dir.

(5)- Metinde üç çeşit geniş zaman eki vardır:

-ur/-ür: çık^ıar-ur(132a-7) eyid-ür(124a-8)

-ar/-er: Aç-arlar(139b-11) bağ-arlar(124b-2)

-r: di-r(127a-5) kına-r(130a-7) viribi-r(140a-4)

Geniş zamanın menfisinde birinci şahıslar için -ma/-me kullanılması Eski Anadolu Türkçesi'nden sonra ortaya çıkmıştır. Metinde bu ek -maz/-mez şeklindedir: Bekle-mezem(138a-3)

(6)- İstek kipi 1.teklik şahıs eki -ayım/-eyim yerine -e-m ile yapılır. At-a-m(128a-10) viribi-y-e-m(132a-12)

(7)- Fiillerin birleşik zamanlarında (hikaye, rivayet, şart) bugünkünden farklı bir durum yoktur: At-ar-lar-dı(129b-6) dile-r-se(122a-1). Bazen i- yardımcı fiili kullanılır: Diledüñ i-se(140b-2) dukur ı-dı(136b-10)

(8)- Eski Türkçe'de olduğu gibi Eski Anadolu Türkçesi'nde de -duk/-dük partisibi hep yuvarlak vokallidir. Gir-dükden(124a-2) kıl-duğum(127b-9)

(9)- Gerundium eki -madın/-medin bugün -madan/-meden şeklindedir. Gel-medin(134b-8) üzül-medin(134a-2) öl-medin(128a-3)

Metindeki -ıcak/-icek gerundium eki -ınca/-ince manası ifade etmektedir. Di-yicek(134a-11) kal-ıcak(136b-1) var-ıcak(128a-8)

(10)- Metinde iki kelimedede -ası/-esi partisibi kullanılmaktadır. Ol-asıdur(126b-10) yığ-ası(131b-1)

M E T İ N

I2Ib-

I- بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

2- اِذَا السَّمَاءُ اَنْفَطَرَتْ Bu sūre Mekke'de indi. Āyet-
leri onçokuz ve kelimeleri yüz yigirmi dört 3- ve harf-

leri üç yüz onçokuz durur. Übeyy bin Ka'b eydür: Rasūl
eyitdi: Kaḅkī kiḅi kim 4- bu sūreyi okısa, Haḅ Te'ālā
aḅa degme kaḅre ḅu 'adedince ḅevāb vire, kıyāmetde
iḅin ḅalāḅ 5- kıla. Kaḅlūhū Te'ālā: اِذَا السَّمَاءُ اَنْفَطَرَتْ

Kaḅan gōk yarılḅa, ol gūn gōk pāre pāre ola, ḅūr 6-
ūrmeḅ heybetinden. اِذَا السَّمَاءُ اَنْفَطَرَتْ

7- اِذَا الْكٰوْكَبُ اَنْتَشَرَتْ Ol gūn
yılduzlar gōkden aḅaḅa yire dōkūle.

Ol gūn deñizler kaḅnaya, biribirine kaḅıla, ḅatlusı
acısına, acısı ḅatlusına 8- kaḅıla, bir ola maḅrıḅdan
maḅribe degin. اِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ

Ol gūn yir
ḅaḅra bıraḅa iḅindeki 9- ölüleri ve mālları.

اَعْمَرَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَاَهْرَتْ Bileler ol gūn her kiḅi

ilerü ne 10- biribiri ḅayır ve ḅer ve ne geḅürdi
sūnnetlerden eyü yavuz. يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّبَكَ بِرَبِّكَ الْكَرِیْمِ

II- İnsān bunda Kelde bin Üsevđ durur eydür: Senüñ
aḅlūñ nite kāfir oldı Taḅḅrı'ya. اَللّٰهُمَّ اَنْزِلْ عَلٰى سُلَيْمٰنَ رُوحَكَ

I2- اَللّٰهُمَّ اَنْزِلْ عَلٰى سُلَيْمٰنَ رُوحَكَ Ol kerīm Taḅḅrı yaratdı seni ne uzun
ve ne kısa, eyü ḅūret birile, ḅur'ān iḅinde. I3-

اَللّٰهُمَّ اَنْزِلْ عَلٰى سُلَيْمٰنَ رُوحَكَ Endāmlarūñ düz yaratdı artuḅ eksük degül

اَللّٰهُمَّ اَنْزِلْ عَلٰى سُلَيْمٰنَ رُوحَكَ Kaḅkī I22 a_

- I22a- I- şüret üzere dilerse beñzedür, dilerse atasına dilerse anasına ve dilerse ğayrı akrabāsına er 2- kek ve dişi. ^ه كَلَّا بَلْ تُكْذِبُونَ بِالَّذِينَ ^ه Bu "kellā" bunda girü yığar, ma'nī böyledür kim eydür iy Mekke 3- kāfirleri girü duruñ bu yalancı dimekten, Peyğamber'e kıyāmet haberin virdügi içün. ^ه وَإِنَّ
- 4- ^ه عَلَيْكُمْ كَمَا فِي ظُهُورِكُمْ فَرِشَتٌ يُمْسِكُهُنَّ فَاصِلُنَّ Sizleri saklayıcı var ve ol feriştelere durur sizi bekler, sizün her işüñüzü
- 5- eyü yavuz bitiyer yazar. ^ه كِرَامًا كَاتِبِينَ Feriştelere sıfatı kerāmeti birile yazıcılar ^ه يَصْنَعُونَ
- 6- ^ه مَا تَفْعَلُونَ ādemiler 'amelin yazar, eyü erenler yiri kanda ola ve yavuz erenler yiri kanda ola.
- 7- ^ه إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ Nık-bahtlu Ebü Bekiri's-şiddik birile uçmağda ola. ^ه وَإِنَّ الْفَجَّارَ لَفِي
- 8- ^ه فُجْعَارٍ فَحَسِبَ Füccār hakikat ol olur kim müslimānları yolda depeler. Füccārlar tāmüda olalar ya'nī 9- Kelde bin Üseyd yārānları birile. ^ه يَصَلُّوْنَ بِهَا يَوْمَ الدِّينِ Givürelere buları tāmüya kıyāmet güninde, 10- bulalar anuñ 'azābın. ^ه وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ ^ه Ol oddan ğayıb olmayalar kıyāmet II- güninde bu kāfirler tāmüda ebedi kalalar, ne öleler ve ne dirileler illā mihnet içinde. ^ه وَمَا أَدْرَاكَ يَوْمَ الدِّينِ ^ه I2-

Ve sen ne bilürsin yā Muḥammed ol ne gündür?

ثُمَّ مَا أَدْرَايَكَ مَا يَوْمَ آلَ بَيْنِ 13- İki def'a gine

eydür: Sen ne bilürsin yā Muḥammed ol kıyāmet günü ne gün durur ?

يَوْمَ لَا تَحْمِلُكَ نَفْسٌ لِنَفْسٍ

I22 b-

I- شَيْبًا Ol gün, ol gün durur kim hiç kimse-nün kimseye mededi degmeye bunda murād kāfirler idiler, 2- anıñgün mü'minler Tañgrı fermanı birile biribirine şefā'at kıla.

وَالْأَصْرَدِ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ

Ol gün 3- kamu ḥalklar da'vısı kesile, Tañgrı birile ferman Tañgrı'nuñ ola, kamu müdde'iler bātil ola. Billahi' 4- t-tevfik.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

5- وَيْلٌ لِلطَّافِظِينَ Bu sūre Medīne'de indi.

Āyetleri otuzaltı ve kelimeleri yüztoğuz 6- ve ḥarfleri dörtyüz otuz durur. Übeyy bin Ka'b eydür: Rasūl (ﷺ) eyitdi: Her kişi kim bu sūreyi 7- okısa Ḥaḳ Te'ālā aña raḥiḳ ve maḥtūm vire kıyāmetde.

Ḳavlühū Te'ālā: وَيْلٌ لِلطَّافِظِينَ Veylün

8- deredür ṭāmūda. Bir niceler eydür: Ḳatı 'azāb durur ma'nāsi budur kim vācib olur veylün ol

9- kişilere kim muṭaffif ola. Muṭaffif ol kişidür

kim kilede ağırılık kıla, ya'nī uluyıla ala, kiğiyle

10- şata. Ḥaberdür, İbni 'Abbās eydür: Rasūl (ﷺ)

Medīne'ye geldükde gördi kim bular ulu kileyile alurlar, II- kiçi kileyile şatarlar. Rasūl buları bu işden yıǵdı, bular yıǵlınmadılar. Haq Te'ālā bu sūreyi viribidi. I2- Kağan bular bu sūreyi işitdiler, korkdular, ölçülerin rāst kıldılar.

النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ I3- الَّذِينَ إِذَا أَكْتَالُوا عَلَى

Ol kişiler kağan kim erenlerden kendü özi ölçüb

I23 a- alsalar temām olurlar. I23 a- I- وَإِذَا كَالُوا هُمْ

Kağan erenler ölçeler

veyahūd tartalar, 2- eksük kılurlar, ya'nī eksük virürler. Kağan kiçi Taŋrı hükmine hilāf kılrsa,

Haq 3- Te'ālā yoksulluk virür ve kankı kavm üküş

fesād kılrsa, Taŋrı Te'ālā bulara ölümü üküş 4-

virür. Ve kankı kavim zekat yıǵsa, virmese Haq

Te'ālā yağmuru yıǵar. 5- أَوْلَئِكَ

أُولَئِكَ 5- أَلَا يَبْظُنُّ إِي بILMEZLER BULAR KI BULARI DIRILDİSER

durur 6- عَظِيمٍ ulu günde ya'nī

kıyāmetde. 7- OI OI

gün durur kim kamu halāyık-ı evvelin ve āhirin

gürlarından kopalar, ayakın örü 8- turalar, Haq

Te'ālā'ya hisāb vireler. Ol gün halāyık elli bin

yıl anda duralar. 9- Ammā mü'minleri Haq Te'ālā

āsān giçüre, temām dünyāda dört rek'at namāz
kılmak IO- mīkdārınca duralar. كَلَّا إِنَّ كِتَابَ

الْحَقِّ لَفِي سَجِينٍ^ط Hakkā kim kāfirler bitileri

II- Siccīn'dedür. Rasūl (ﷺ) eyitdi: Siccīn yidinci

kat yir adıdır. Ka'bü'l-Aḥbār I2- eydür: Kāfirler

cānın ve münāfıklar cānın adı birle göge iledürler

ve Ādem rūḥına I3- 'arz iderler. Ādem (ﷺ) Kābūl

kılmaz, eydür: Rūḥun ḥabīsun ve rūḥun ḥabīsetün

I23 b- andan ol I23 b-I- andan ol cānları adı birle

Siccīn'e iledürler. Bir kuyudur, kamu içinde ve

kenārında bir 2- ağaç vardur kapkara ve ol ağaçda

şeytān adı yazulu durur. Siccīn şeytān yiridür

3- وَمَا أَذْرَايَكَ مَا سَجِينٌ^ط Ve sen ne bilürsin

yā Muhammed ol Siccīn ne nesnedür ? 4- كِتَابٌ

ط Bu Siccīn bitidür yazılmış, her ne kim
bular işlemişdür ma'lūm ola. 5- وَيَوْمَ يَوْمِئِذٍ لِلَّذِينَ

Veylün ola ol gün Peygāamber'e yalan diyenlere.

6- الَّذِينَ يُكذِّبُونَ^ط Ve ol

kişiler kim yalan kıldılar Peygāamber'e bu kıyāmet

içün. 7- وَيَوْمَ يَكذِّبُ بِهِ^ط Yalanladı şunlar kim

8- مَعْرِضٍ أُنشِيزِ^ط meger kamu kişiler ayagın
emrüm haddinden 8- geçürseler günāhkār olalar.

كَذَّابِينَ إِذْ أَتَانَهُمْ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا قَالُوا آمَا طِيرُوا الْآيَاتِ وَيُنَبِّئُكُم بِهَا نَارًا ۚ كَذَّبَ بِهَا الَّذِينَ كَانُوا كَافِرِينَ ۚ

okısalar anlar 9- bizüm ayetlerimüzi eydür: Bu

ol evvelkiler yalanıdır. كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِم

Degül eyle kim 10- anlar eydür. "Bel" kim galebe

oldı bularuñ gönülleri. مَا كَانُوا بِآيَاتِنَا

'amel II- işlerler, bularuñ küfri gönüllerin örmüş

durur. Nefesleri gālib oldı, gönülleri oldı 12-

Kur'an'ı yalan didiler. كَلَّا أَنَّهُمْ عَن رَّبِّهِمْ

كَذَّبُوا ۚ هَٰذَا الَّذِي كُنْتُمْ تُكْفِرُونَ ۚ

eydürler: 13- Bular kıyāmet güninde maḥcūb olalar,

didār görmeyeler. Mü'minler maḥcūb olmaya, ya'ni

I24 a- göreler. Ve haber I24 a- I- virdi kim kāfir yiri

kanda ola ?

بَلْ كَانُوا فِيهَا يَسْتَعْجِلُونَ ۚ هَٰذَا الَّذِي كُنْتُمْ تُكْفِرُونَ ۚ

Andan ثُمَّ يُقَالُ هَٰذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ

buları tāmūya girdükden 3- sonra serzeniş kıllalar,

başına kaḳalar, eyideler: Bu ol tāmūdur kim siz

bunu yalan didiñüz 4- ve daḥı Peygāber'ümi yalan

kılduñuz. هَٰذَا الَّذِي كُنْتُمْ تُكْفِرُونَ ۚ

muṭi'4ler 5- bitisi 'illiyin'de durur. Rasūl

eyitdi: 'illiyin yidi kat gökden yukaru durur.

6- 'Arş altında zebercedden bir kandil durur.

'Arşda asılu durur. Muṭī'ler cānı t̄a'at 7- birile
anda yazlu durur. İbni 'Abbās eydür: Muṭī'ler
cānın 'amel birile getürürler, Ādem cānına 8-
'arza kılurlar. Ādem (ع) anı kabül kılur, eydür:
Rūḥun ṭayyibün ve rūḥun ṭayyibetün andan alup
9- ol cānı 'amel birile 'illivīn'e iledürler.
Daḥḥāk eydür: 'illiyīn diyü Sidretü'l-müntehā'ya
eydürler. 10- وَمَا أَدْرَاكَ مَا عَلَيْنَا وَنَ Ve sen ne
bilürsin yā Muhammed ol 'illiyīn ne şerīf
maḳāmdur ? II-⁸ مَرْقُومٌ Bu kitāb bunda
bularuñ 'amelidür ve cānidur. يَشْرَهُ الْمُقَرَّبُونَ
Ol yire kim 12- bularuñ bitilerin iledürler. Ol
muḳarreb feriştelere yiri durur ve bularuñ cānları
muḳarrebelerle koñşu 13- olurlar. إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ
Ebrār eyüler olur. Ebrārlar kıyāmetde uçmak içinde
I24 b- ni'met I24 b- I- içinde olalar. عَلَى الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ
Tahtlar üzere bakalar, Ḥaḳ Te'ālā dergāhına.
Ve bir niceler eydür: 2- Ḥaḳ Te'ālā virdügi
sevāba bakalar. تَصْرِفُ فِي وَجْهِهِمْ
Görgil sen yā Muhammed tazē ni'met içinde bula-
3- sın bular, yüzleri nūrından ve kerāmetinden
bakalar, eyideler: "Yanzurūne ilā rabbihim" نَصْرَةَ النَّصِيمِ

4- Bular ni'met içinde olalar şazılık birile.

İğürelere bulara uçmakta 5-
rahik şerabın. **أَنَا مَهْرٌ مِنْ رَحِيْبٍ**

vurulmuş miskden. Dünyâ mühri mûm birile olur,

anun 6- mührü misk birile olur. **وَفِي ذَلِكَ كَلِمَاتٌ لِكُلِّ بَشَرٍ**

Andan rağbet kıla rāğıblar. **فِي الْمُنْتَفِقِينَ**

Hiç 7- kimsenün eli aña ırmeye ,meger ebrârlar

eli ire. **وَمِنْ رَحْمَتِ رَبِّكَ** Rahika katılmış ola

tesnim 8- Ol tesnim bir şerab olur, yukarudan

gelür, **عَيْنَا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ** bınar durur,

içeler 9- andan mukarrebler, cemî' ehl-i cennet.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ Ol

10- kişiler kim kâfir oldılar, ya'ni Ebû Cehil

Velid bin Mugire gülişdiler. Ol kişiler kim

imân getürmişdür, II- ya'ni 'Ummâr Ve Bilâl ve

Müheybe bulara gülerlerdi. **وَإِذَا صُرُّوا بِهِمْ يَتَخَفَتُونَ**

Kağan mü'minler 12- gelseler bularun katına, bular

gözleri birile biribirine işaret kılurlardı.

أَنْظَلُوا فَاكْرِهِينَ 13- **وَإِذَا أَنْزَلْنَاهُ إِلَىٰ أَهْلِهِمْ**

Ve kaçan dönseler, evlerine varsalar, eydivirürlerdi

125 a- şazılık birile. **وَإِذَا رَأَوْهُمُ** 125 a- I- **قَالُوا إِنَّ**

هُوَ لَأَخِي لَضَالٌّ Kağan görse bu kâfirler

ol mü'minleri eydürlendi bular yolın 2- yañılanlardur,
ataları dīnlerin koyup Muhammed dīnini dutanlardur,
dirlerdi. 3- وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَآ

Buyurmadum bu kāfirlere kim saklayalar Rasūl
yārānların, yoldan çıkarlar. 4- فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا
Bugün kim kıyāmet

durur ol kişilere kim imān getürmiş durur, 5-
siz kāfirlere güleler. Anda nite kim dünyāda
siz kāfirler mü'minlere güldüğünüz gibi eyideler
kāfirlere: 6- İledūñ uçmağa kaçan gelseler girmege,
uçmak kapusın bağlayalar, mü'minler güleşeler.

7- عَلَى الْأَرَاكِ
Ol mü'minler
incü ve yākūt tahtlar üzre oturup bakaduralar kim
tāmūda kāfirlere 8- nice 'azāb kılurlar. كَلَّ نُوْبٍ
Haqlı cezā vireler
يَضْطَلُونَ

kāfirlere ol 9- işiğün kim işledilerdi. Mü'minler
gönli hōş ola.

10- بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
Bu sūre Mekke'de indi.

Āyetleri yigirmibiş ve kelimeleri yüzyidi ve harf-
leri II- yüzotuzügdür. Rasūl (ص) eydür: Kañkı kişi
kim bu sūreyi okısa, kıyāmetde Haq Te'ālā anuñ
I2- bitisin arkasından virmeye. Kavluhū Te'ālā:

إِذَا السَّمَاءُ أَنْشَقَّتْ ۝ Kağan yād kılğıl ol günü kim

I3- gökler pāre pāre ola Tañgrı emri birile.

۝ وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۝ Bu gökler muṭī' ola

I25b- Tañgrı'sına, I25 b- I- lāyık durur aña muṭī' olmaq.

۝ وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ ۝ Ve yād kılğıl ol günü kim

yiri çekeler, 2- inin uzadalar, ya'nī kiñildeler,

üstünden tağların gidereler. Maşrıqdan mağribe

degin görine, 3- hiç hiçāb kılmaya. ۝ وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ۝

Ve atalar her ne kim yir karnında varısa,

māllardan 4- ve ölülerden kamusun taşra bırağa

āşıkāre yir hālī kala.

۝ وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۝

5- İşideler, Haq Te'ālā emrine muṭī' olalar.

Lāyık durur aña muṭī' olmaq.

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ

6- ۝ إِنَّكَ كَادِمٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَرَمًا ۝ İy ādem oğlanları

ben sizi dünyāda renc iğün yaratdum. 7- Eger

renc görürsenüz, benüm iğün görün.

فَمَلَأْتِيهِ

İy kendünğün ne kıldıysa kendü göre 8- kıyāmetde .

۝ فَأَمَّا مَنْ أُوْتِنَ كِتَابَهُ نِيحِينَهِ ۝ Ammā ol kişiler kim

gelse, bitiler sağ eline

۝ قَوِّفْ ۝

تِيْزًا تِيْزًا ۝ tiz ola kim bulara āsān kıllalar.

Bularuñ günāhın yarlıgar , şormaz. IO-

وَيُنْقَلِبُ

۝ إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا ۝ Girü döne bu kul hisāb

yirinden kendü ehl-i beyti katına şazılık II-
birile, köşklerine ve hürilerine kim Hak Te'âlâ
uçmakda anıñgün yaratmışdur. Mesrūr şazılık I2-
olur. 'Ayişe radiyallahü 'anhā eydür: Rasūl'den
işitdüm, eyitdi: Kankı kişi birile Hak Te'âlâ
hisāb I3- kılsa aña 'azāb olur, didi. **فَوَاقٍ**
"Ve emma" ol kişiler **وَأَمَّا نَسِيءٌ أَوْ نَكْرًا فَآءٍ ظَهَرِ لَهُ**

I26 a- kim bitileri I26 a- I- gelse ardından yüzlerin girü
eñsesine döndereler, gögsin delüp şol eline çıkaralar,
bitilerin şol 2- eline vireler. **يَدٌ عَوَّاثِبُورًا وَيُضَالِي**
Tiz ola kim nidā kıla, veylün aña ve
helāk kıla 3- anı ve dege aña od yalıñı göyündürici.
Bu kāfirler dünyā içinde
4- halkalar birile şaduman olurlar. Gönül diledügi
işleri işlerler. Lācerem kaygu bulara ahiretde 5-
karşu gele , hergiz şavulmaya. **إِنَّهُ ظَنَّ أَنْ لَنْ يَحُورَ**
Bular eyle şanurlar kim girü gelmeyeler, eyle 6-
degül kim bular endişe kıılurlar , geleler , cezaların
göreler. **بَصِيرًا** Görür 7-

Tağrı'sı anuñ hālını, basır durur. **فَلَا أُنْفِئُ**
And iğer Hak Te'âlâ şafak hakkına
kim 8- gün tulundukdan durur. **وَأَلَيْلٍ وَمَا وُتِّقُ**
Ve dün hakkıgün ki kamu hayvānāt makāmına 9-

9- dirilür , irte tağılur dirlik tasarrıfına , gice kamu evine döne. ^ه وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ ۝

hakkıgün kim IO- ol vaktin nürü düpdüz olur , on üçinci, on dördüncü, on bişinci günlerdür. لَنَسْرَهُ

II- ^ب كَبْرًا طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ ۝ Bunlar , bu gökler hâlden hâle degzene ve eydür; yüklü hâli ve

oğlanlık hâli I2- ve yigitlik hâli ve kocalık hâli ve ölüm hâli ve gine dirilmek hâli ^{لَا} فَالْهَمِّ لَآ

^ه يَوْمَ صُنُوفٍ ۝ ki oldı I3- bu kâfirlere kim kıyâmete inanmazlar ve saña ikrâr getürmezler ki peygâm-

I26b- berümsin. I26 b- I- وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ

^ط لَا يَسْجُدُونَ ۝ Ve kaçan okısalar bulara Kur'an secide kılmazlar , ya'ni nemâz kılmaz , bundan sücüdı 2- diler. Rasûl huzû' birile sücüd kılmadı. بِالَّذِينَ

^ه كَفَرُوا يَكْزِبُونَ ۝ "Bel" niçe mu'ciz 3- âtlarun âşikâreyise ol kişiler kim kâfir olmuş durur.

وَاللَّهُ ۝ 4- Yalan kılmazlar seni , kıyâmete inanmazlar.

^ه أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ ۝ Ve Hak Te'ala 'alim durur, bilür gönüllerde gizlenmişler eyü yavuz. 5- فَبَشِّرْهُمْ

^ه بِعَذَابِ الْبَئِيمِ ۝ Muştılağıl bulara ya Muhammed katı 'azâb. 6- إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا

مَعْرُوفًا ۝ Meger ol kişiler

kim imān getürmişdür ve eyü 'amel 7- işlemişdür
bular durur eksüksüz hasenāt.

8- بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ ۝
Bu sūre Mekke'de indi.

Āyetleri yigirmiiki ve kelimeleri yüzotuzdört 9- ve
harfleri dört yüz ellisekizdür. Übeyy bin Ka'b eydür:
Rasūl (ﷺ) eyitdi: Kankı kişi kim bu sūreyi 10- okısa,
Haḳ Te'ālā aña ne kadar ki āzīne gün oldı ve
olasıdır 'adedince on hasenāt vire. II- Ḳavlühü Te'ālā:

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ ۝ Haḳ Te'ālā and iğer gökler-
deki burclara , oniki yıldız 12- durur.

Ol gün haḳkı iğün kim va'de kıldum eyülere uçmak
ve yavuzlara 13- tāmū, ya'nī kıyāmet. وَشَاهِدٍ وَمَشْهُورٍ
Rasūl (ﷺ) eydür: Şahid āzīne günidür , meşhūd 'arefe

I27 a- I- günidür. Bir ḳavilde şahid Peygāmbere'dür , meşhūd
kıyāmetdür. Rasūl (ﷺ) eydür: Günlerde 2- hiç āzīne
günü gibi yok ve bu āzīne gününe mürīd dirler.
Anıñgün kim ḳamu günlerün seyyididür. 3- bunun
iğinde bir sâ'at var. Ol sâ'at iğinde kul her ne
du'â kılsa müstecâb 4- olur . Rasūl (ﷺ) eydür: Āzīne
gün salavāt üküş virüf baña, zīrā feriştelere ḳazır
5- olalar, her şalavātı baña getüreler dir. Ebū Bekir

eydür: Şordum yâ Rasûlallah öldükden 6- sonra feriş-
teler saña şalavât iledürler mi ? Didüm. Rasûl (ﷺ)
eyitdi: Yâ Ebû Bekir , harâmdur7- bize peygâmbler
etin çürütmek. Meger Yûsuf peygâmbler etin çürütdi
anıñ için kim atasına 8- atı üstinden görüdi didi
ve eyitdi: Kâmu peygâmbler Haq Te'âlâ katında diri
durur 9- rızıkları birile. Nitekim ferişterler fâ kıyâ-
mete degin ferişterler şalavâtı baña deyrürler İOdidi .
Enes bin Melik eydür: Bir gün Rasûl Hazreti oturur-
dı. Cebra'il geldi. Ortasında bir kara beñ vardı.
Rasûl (ﷺ) I2- eyitdi: Ya Cebra'il bu nedür ? Eyitdi:
Yâ Rasûlallah bu ak meşeli âzîne günü gibidür ve
bu kara I3- meşeli kıyâmet meşelidür. Kıyâmet âzîne
gün ola ve âzîne gün senün ümmetlerünün bayramıdır.

I27 b- I- Pes eyle görñ kim her kişi 'ibadete meşgñl
ola , nâgâh âzîne gün kıyâmet ola . Buları 2- du'a
ve tesbîh içinde bula, revâ degñl kim gayrı işde
bula, didi. Ve eyitdi: Haq Te'âlâ 3- uçmak içinde
bir dere yaratmışdır. Adı Afih durur. Haq Te'âlâ
ol derenün yirini ak 4- miskden yaratmışdır ve ol
yir üzere bir köşk yaratmışdır incüden. Ve ol köşk
5- üzere bir minber yaratmışdır nürdan . Cevherler

birile bezenmişdür ve yöresinde kürsiler yaratmışdur
6- nürdan. Kağan ahiretde azine gün olsa Rasul gele,
ol menber üzerine bine. Hak Te'ala 7- fermanı birile
şiddikler ve şehidler geleler, ol kürsiler üzerine
oturalar. Ve kalan mü' 8- minler ak yir üzerinde
oturalar. Hak Te'ala tecelli kıla, ya'ni söyleye
nitekim ol dilerse 9- peygamberler ve daħr mü'minler
birile eyide: Benem sizün Tanğrı'nuz kim va'de
kıldugum ni'metleri size 10- rast kıldum. İmdi daħi
ne dilersiz diye. Cevab vireler bari Hudaya senün
hoşnudluğun II- birile didarun dilerüz diyeler. Andan
Hak Te'ala eyide: Ben sizden hoşnüd oldum diye daħi
12- didar ruzi kıla. Tanğrı birile münacat kıla lar
girü kendü menzillerine varalar. Anca ruzigar 13-
ola kim mü'minler dünyada azine nemazın kılıp
tağılınca ۴ قِيلَ أَصْحَابُ الْأُخْدُودِ ni'met

I28 a- I- kılmış durur. Uhdud kavmini, uhdud kesici ve
kazıcı demek olur ve Suheyb rivayet kılar 2- Pey-
ğamber'den: ((۶) Zamān-ı evvelde meger bir padişah
varıdı ve ol padişahuñ bir cāzusu 3- varıdı.
Karımışdı. Bir gün ol cāzū padişaha eyitdi: Ben
karıdum, ölmedin bir kuluñ vir 4- öğredegim.

Pādişāh bir kuliñ virdi kim cāzūlık ögrede. Ve ol vilāyetde bir zāhid dahī varıdı. 5- Ol kul ol cāzūya varup gelürken ol zāhide uğradı. Naşihatın diñler idi, 6- sever idi. Andan cāzū katına gelse gic geldün dir kaķırdı. Ve pādişāh katına varsa pādişāh 7- dahī kaķırdı. Andan ol oğlan geldi , zāhide gile kıldı. Zāhid eyitdi: Yā oğlan8- pādişāh katına varıcaķ cāzū katındayıdum digil ve cāzū katına varıcaķ pādişāh katındayıdum 9- digil, didi. Bir gün ol oğlan giderken yolda bir ulu ilan gördi yatur , kimse geçmek komaz. 10- Bu oğlan eyitdi bugün zāhidi şınayayım. Eger zāhidligi gerçekise bu yılana taş atam , 11- öldürem didi. Dahī bir taş atdı Haķ Te'ālā emrile ol yılana urdı , öldürdi. 12- Dahī geldi ol zāhide eydivirdi. Zāhid eyitdi: Yā oğlan Haķ Te'ālā katında benden 13- senün merteben ziyādedür. Eger saña bir belā gelse , eyle gerek kim beni I28b- dimeyesin didi. Andan I28 b- I- girü bu oğlan her dürlü hastaya du'ā kılssa hoş olurdı. Bir gün ol pādişāhuñ bir haş 2- nedim(i) gözsüz oldu , bu oğlana eyitdi: Benüm dahī gözüm hoş kılğıl oğlan ben seni 3- oñarmayam , meger imān getüresin, andan

du'ā kılam. H̄ak Te'ālā göziñi oñara. Ol nedim imān
4- getürdi ve bu oğlan du'ā kıldı. Nedimün gözleri
açıldı. Pādişāh katına vardı. Pādişāh eyitdi: 5- Göziñi
kim oñardı ? Nedim eyitdi: H̄ak Te'ālā oñardı. Ol mel'un
eyitdi: Benden artuk 6- Tañgrı mı var ? Nedim eyitdi:
Belī benüm Tañgrum ve senün Tañgruñ birdür. Andan ol
mel'un dutdı, 7- aña 'azāb kıldı. Andan oğlanı dañı
getürdi, aña dañı 'azāb kıldı. Andan eyitdi: Sen 8-
ol makāma irdün mi bu resme dermān kılasın ? Oğlan
eyitdi: Ben dermān kılmadum, Tañgrı 9- dermān kıldı.
Oğlana dañı biter 'azāb itdi. Oğlan zāhide eydivirdi.
Zāhidi dañı 10- dutdı 'azāb kıldı. Bu dīnden döngil,
didi. Zāhid dönmedi. Ol mel'un bıçguyla zāhidi 11- ' iki
bıçdı. Andan ol oğlana bu dīnden dön didi, 12-
dönmedi. Buyurdi: Varuñ bunu kayadan atuñ, didi. Aldılar
kayaya iletdiler atmağa. Ol oğlan 13- eyitdi: "Allahümme
ekfihim bimen şı'te". Tağ ditredi H̄ak Te'ālā fermānı
I29a- birile. Buları kamu kayadan I29 a- I- yire vurdı ,
helāk kıldı. Oğlan selāmet pādişāh katına geldi.
Pādişāh eyitdi: Kanı 2- buları ne kılduñ ? Oğlan
eyitdi , tağ ditredi , anları helāk kıldı. Andan gine
emir eyledi: 3- Varuñ deñize atuñ , didi. Vardılar

gemiye koydılar. Gemi devrildi , buları helāk kıldı. Ve oğlan 4- eyitdi: " Allahümme ekfihim bimen Ői'te ", didi. Selāmet kurtuldu. Gine pādiŐāh katına geldi. PādiŐāh 5- eyitdi: Yā oğlan buları ne kıldıñ ? Andan oğlan eyitdi: Hāk Te'ālā anları helāk kıldı. 6- Ve eyitdi: İy pādiŐāh beni öldürmezsın tā benüm okumdan bir ok alup " Bismillahi Rabbi'lġulāmi" 7- diyüp vurma- yıncā didi. Ol mel'un bu ođlanuñ okından bir ok aldı. Bu oğlan Tañrı'sı 8- haġkıġün diyüp vurdu, öldürdi. Ol ođlanuñ adı 'Abdullah bin Sāmiri'di. Anı görüp 9- haġklar eyitdiler: " Āmennā birabbi'l- 'ālemīne ". İnanduk 'ālemler Tañrı'sına didiler. Andan ol mel'un 10- buyurdu , cümlesin oda yaġuñ didi. Ve urdılar bir dere kağdılar , içine od yaġdılar. Ol haġayık 11- ol oda yaġdılar. Meger bir 'avrat girme- ge ħorkdı. Bir genc oğlan biŐikden aña eyitdi: Ġirgil 12- oda , ħorkmaġıl. Sen haġ üzerinesin , Őabūr kılġıl , didi. Ol 'avrat daġı girdi , yandı. 13- Altı oğlan biŐikde söyledi. Biri bu oğlan ve biri Yūsuf tañuġı oğlan ve biri Fir'avun 129 b - I- ħızlnuñ dāyesi ve biri 'İsā peygāamber ve biri Yaġyā peygāamber ve biri Cüreyh zāhıde bühtān 2- kıldıġları vaġtin

anası karısında söyleyen oğlan. ^٢ النَّارِ زَاتِ الْوَقُودِ
Od durur 3- göyündürici. Bu od bedel durur Uhdūd'a
lā'net kılmış durur. Ol kişiler kim dere kazdılar ,
4- içine od yakdılar. Ol oda mü'minleri göyündürdiler.

Andan ol 5- mel'un dindaşları ^٤ إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ
birile ol kazdukları dere katında otururlardı.

6- ^٥ وَالَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ أَلَّا يَصْطَلُوا
Bular kim kâfirlerdür işlerlerdi , ya'ni mü'minleri

dutup oda atarlardı. 7- Bular mü'minlere tanuk ve
hâzır durur. ^٦ وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ

8- ^٧ الْحَكِيمِ Ve hiç yanmadılar ve ne hiç günah
kıldılar meger imān getürdiler 'aziz Tanğrı'ya. ^٨ الَّذِي

9- ^٩ وَاللَّهُ عَلَى
durur mülket göklerde ve yirlerde. Ol Tanğrı kim anuñ

10- ^{١٠} كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ Ve Hâk Te'alā kamu nesne
üzerine tanuk durur. ^{١١} إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ

II- ^{١٢} وَالْمُؤْمِنَاتِ Ol kişiler kim 'azāb kıldılar
mü'min erenlere ve 'avratlara , od I2- birile göyün-
dürdiler. ^{١٣} ثُمَّ لَمْ يَتُوبُوا Andan tevbe kılmadılar.

Bularadur āhiretde I3- ^{١٤} تَامُوا
'azābı. ^{١٥} وَلَهُمْ عَذَابٌ مُخْتَلِفٌ Bulara durur göyün-

I30 a-dürici 'azābı kıyāmetde iki dürlü. I30 a- I-Eyitdi: Bir

'azāb-1 cehennem didi ve bir 'azāb-1 harik didi.

كَلِمَةٌ مَبْتَأٌ 2- إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ٦ Ol kişiler kim bular

imān getürmişler durur ve 'ameli 3- sālih kılmişlar

durur. Bulara durur uçmak kim akar anuñ altından

arklar. 4- ذَلِكِ الْفَوْزُ ٦ الْكَبِيرُ ٦ Ol durur kurtulmaḳlık.

Ulu ٦ إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ ٦ duta senuñ Taṅruñ ya

Muḥammed katı 'azāb 5- birle ol kişileri kim 'azāb

dilerlerdi dünyāda. ٦ إِنَّهُ هُوَ بَدِيدٌ ٦ وَيُعِيدُ ٦ Ol durur

6- halkları ibtidā kılup yaradan , andan öldüren , soñra

dirgüren. 'Azāb ya'ni kāfirlere bu cihānda 7- 'azāb

kılur , öldürür. Ol cihānda gine tāmū birile kınar.

٦ وَهُوَ الْغَفُورُ ٦ الْوَدُودُ ٦ Ol ذُو الْمَرْءَاتِ ٦ الْمَجِيدُ ٦

Ol yarlıgayıcı Taṅrı durur , sever kendü dostların.

٦ الْمَجِيدُ ٦ 9- ذُو الْمَرْءَاتِ ٦ Ol 'arş Taṅrısı durur,

mecid durur, şerif durur. ٦ فَصَالِحٌ ٦ لِمَا يُرِيدُ ٦ İşler

ol ne 10- dilerse. Eyle degül kim kaderiler eydürler:

٦ هَلْ أَتَيْتُكَ ٦ مَدِينُ الْجُنُودِ ٦ İy geldi saña ya

Muḥammed II-helāk kıldugumuz leşkerler hikāyeti , ya'ni

٦ فِرْعَوْنَ ٦ وَثَمُودَ ٦ halayıklar birile, ya'ni Sālih

٦ Bu Mekke kāfir- 12- تَكْذِيبِ ٦ كَفَرُوا ٦ فِي تَكْذِيبِ ٦

leri seni yalancı dirler ya Muḥammed bulara tevḥid

haberini 13- eyitdügün için. "Bel " kim vâcib oldu bularuñ üzere 'azâb. *وَاللَّهُ مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ* Hâk I30 b-Te'âlâ I30 b- I- bularuñ üzere muhîr durur, ya'nî 'alîm durur, kâdir durur. *بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَجِيدٌ* kim bu Kur'an 2- şerîf durur, kerîm durur, yaradılmadıgı durur. Degül eyle kim kâfirler eydürler. *فِي لَوْحٍ مَّحْذُوظٍ* Ve ol 3- taht içinde saklanmış durur, bedel olmaz. Hâk Te'âlâ ol levhi ak incüden yaratmış durur. 4- Kırânlarını kızıl yâkütünden yaratmış durur. Başı 'arşa ulaşır durur, ini yirden göge varıncadır. 5- Mukâtil eydür: Levh 'arş sağıdınıncadır, İsrâfîl elinde. Ve billahi'l-'avni't-tevfîk. 6- *بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ* 7- *وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ* Bu sûre Mekke'de indi. Âyetleri onyidi ve kelimeleri altmış ve harfleri 8- iki yüz otuzdört durur. Übeyy bin Ka'b eydür: Rasûl eyitdi (۴۶) Her kişi kim bu sûreyi okırsa 9- Hâk Te'âlâ aña her yıldız sağışınca on sevâb vire. Kavlühü Te'âlâ: *وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ* 10- Hâk Te'âlâ and içer gökdeki yılduzlara kim âşikâre togar, gice görünmez dün gelse târîkı dir. II- *وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ* Ve sen ne bilürsin yâ Muhammed kim bu târîk ne

durur ? I2- أَلَسَّيْمُ التَّاقِبُ ۞ Tārik yılduz durur kim yıldırar. Ve eydürler kim ülkerdür ve eydürler zuhaldur ve eydürler I3- şeytānları atdukları yılduz durur ve

I3I a- eydürler yidinci kat gökde toğar t̄arik dirler. I3I a-I- Bularuñ haqqıgün hiç kimse yok anı saklayıcı. Rasūl (ﷺ) eyitdi: Kim 2- degme mü'min yüz altmış ferişte bekler, kamu bulardan.

Bakun 3- ādemileruñ اِنَّا عَلَيْنَا مَا نَفْسِنَا لَمَّا عَلَيْنَا مَا نَفْسِنَا ۞ Bularuñ haqqıgün hiç kimse yok anı saklayıcı. Rasūl (ﷺ) eyitdi: Kim 2- degme mü'min yüz altmış ferişte bekler, kamu bulardan.

Yaratmış durur ol 4- sudan kim atılıcı durur, ya'nī ata bilinden ana rahmine وَالرَّائِبِ وَالرَّائِبِ ۞

9- Çıkardı anı ataları bilinden ve anaları gögsinden cemi' idüp anaları rahmine. عَلَى رَجْمِهِ لَقَادِرٌ ۞ 6- إِنَّهُ

Hak Te'alā anı gine getürmege kâdir durur yaratmağa nice kadirise 7- gine dururmağa dağı eyle kâdir durur.

Ya'nī kocayı yigid ide ve yigidi oğlan ide ve oğlanı

8- kan ide ve kanı şu ide ve suyu toprak ide, bayığı aslına kavışdura. يَوْمَ تَبْلَسُ السَّرَابُ ۞

9- Yād kılğıl ol günü kim āşikāre kıla sizi ve gizlü kıla, ya'nī dirgüre ve öldüre. Bunuñ murādı

10- ol durur niçe kişi namāz kılmaz, oruc dutmaz, cenābetden yunmaz, bu üç farızaları II- ödemez ve

lâkin halklara eydür: Namâz kıluram. Bu sırdur kul ile Tanğrı arasında. Rasûl (ع) I2- eyitdi: Kankı kişi kim bu üç farîzayı işlese Tanğrı'nun velîsidür haķîkat. Ve kankı kişi kim I3- bu üç farîzaya hıyânet kılrsa Tanğrı'nun düşmânıdır. Namâz ve oruc ve cenâ-

I3I b- betden arınmak I3I b -I- **فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ** yok kâfirlere hiç kuvvet Tanğrı 'azâbından yığısı ve ne 2- dahı hiç nuşret. **وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ** ٤

Haķ Te'alâ and iğer gökden yağmur yağar 3- halklara rızık sebebıdür. **وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ** ٤ Kaşem

yâd kılur kim yir yarılır, 4- dürlü dürlü otlar biter. **إِنَّهُ لَقَوُّكَ فَضْلٌ** Ben kim Tanğrıyam ,

'azze ve celle, gökden inen 5- yağmur haķkığün ve yirde biten otlar haķkığün bu Qur'an benüm sözümdür.

Ayurur haķ ile bātıll 6- arasın. **وَمَا هُوَ إِلَّا هَزْلٌ** ٥

Ve degül oyun temāşā **إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا** Bu

Mekke kâfir 7- leri hîle kılurlar benüm Rasûl'üme yavuzlık degürürler. **وَأَكِيدُ كَيْدًا** ٤ Ve ben dahı

hîle kıluram 8- bulara penhân âhiretde. **فَصِيرَلِ**

Mühlet 9- virem kâfirlere kıyâmet günine degin. Rûveydâ arkun dimek olur.

Ve billahi'l-'avni **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ**

10- بِسْمِ رَبِّكَ الْأَعْلَى ۞ Bu sūre Mekke'de indi.

Āyetleri ontokuz ve kelimeleri seksen II-sekiz ve harfleri ikiyüz yetmişbirdür. Übeyy bin Ka'b eydür: Rasūl (ﷺ) eyitdi: Her kiři kim bu sūreyi I2- okısa ĤaĤ Te'ālā aña İbrāhīm'e ve Mūsā'ya ve MuĤammed Muř-tafā'ya 'aleyhimü's-selām indürdüęi kitāblar içindeki I3- harfler saęısınca sevāb vire. Rasūl (ﷺ) eyitdi:

I32a- Bu sūre " Sübhāne rabbiyel-'alā " I32 a- I- diyü

Mikā'il indi. Ķavlühü Te'ālā: بِسْمِ رَبِّكَ الْأَعْلَى ۞

Aralık birile yād kılgıl kendü Taņęrı'nı 2- ya MuĤammed. Ulu Taņęrı durur ve ululığına anuñ nihāyet yok 3- durur. Ve eydiler namāz kılgıl ĤaĤ Te'ālā emri birile. الَّذِي خَلَقَ قَوْمِي

4- Taņęrı yaratdı. Rāst kıldı sizüñ ĤılĤatüñüz.

وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى ۞ Ve ol Taņęrı 5- takdīr

kıldı her nesneye ve yola getürdi bizi. Ķamu irkek dişi birile çift kıldı. Fehedā 6- irkeklere ilhām virdi, dişiler birile nite şohbet kıldılar.

غُنْثَاءُ آهْوَايَ ۞ وَالَّذِي أَمْزَجَ الْمَرَّةَ عَلَيَّ ۞ فَجَعَلَهُ

Ol Taņęrı çıkarur yirden otlar. Sizüñ řavarlaruñuz otlar andan anı Ĥurıdur, 8- döker, şararur. سُنْفَرِيكُ

فَلَا تَنْفِي ۞ Ben senüñ gönlünde bu Ķur'an'ı yād

دutam yā Muhammed, unutmayasın. 9- **إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ**

Meger ol kim diler anı Hāk Te'ālā unutmaklık anı ol mensūh oldu. Bir ulu IO- kişi varıdı nahvici.

Bir gün Cüneyid meclisinde hāzır oldu, bu āyeti sordı. Cevāb virdi:II- **فَلَا تَنْسَى الصَّلَاةَ** Unutmağıl işi işlemeñüñ andan eydürler kim Cebra'il indükde

bu āyetden ilerü I2- anı okurdı unudam diyü.

إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ Ma'nisi oldur kim "nakre'uha 'aleküm"

Cebra'il'i viribiyem saña I3- Qur'an okıda ve hem gönlüñ saklayam. **إِنَّهُ يَعْزِمُ الْجَهَنَّمَ وَ مَا يَخْفَى** Ol ol

I32 b- Tanğrı durur kim I32 b- I- zāhiri ve bātını bilür.

Aña penhān nesne yok. **وَأَنْبِئْ سِرِّكَ لِلدَّيْسَرِيِّ** Biz

āsān kılduk saña yā Muhammed dañı 2- anuñla bilesin, işleyesin. **فَذَكِّرْهُ إِنْ نَفَسَتِ الْإِكْرَامُ** Pend virgil

halklara, eger bilürlerse 3- pend aşşı kılduğın.

تِيز نَاصِيحَاتِ دُتَا Tiz naşihat duta

Kur'an pendinden, ol kişi korğa 4- Tanğrı'dan.

وَيُنَجِّبُهَا لِأَشْفَى الَّذِي يَضَلُّ النَّارَ الْكُبْرَى Qur'an

pendinden ol kişi irak 5- ola kim bedbaht ola,

kiyāmetdedür aña ulu od yalını. **ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا**

وَلَا يَحْيَى Andan 6- ol kafirleri tāmūya koyalar.

Ne öleler, 'azābindan kurtulalar ve ne dirileler,

ḥayāt bulalar , ya'nī 7- rāḥat olmayalar. ^{فَدَا فَفَاحٌ مِنْ تَزَكِّيٍّ}
 Ebedī baḳa ni'met bulaydı ve ḳurtılmak bulaydı ol
 kişi kim 8- zekāt virdi , pākize oldı. ^{وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ}
^{فَصَلَّى} Tanğrı birliğine ikrār itse ve biş vakt
 9- namāz ḳılsa , Sa'īd Hudārī eydür: ^{فَدَا فَفَاحٌ مِنْ تَزَكِّيٍّ}
 ol olur kim zekāt vire ve fiṭre vire, andan 10-
 bayram namāzına ḳıḳup yolda tekbīr eydür, daḥi eydür:
 Fesellā namāz degül du'ādur. ^{II- بَلْ شَوْءٌ يَشْرُونَ}

"Bel" kim sizler ihtiyār ḳılur-
 sız, dünyā dirligi size ḥāzır durur. ^{وَالْآخِرَةُ}
 12- ^{وَإِيقُنَا} Ve āḥiret yigrek durursize dün-
 yādan kim bākī durur. ^{إِنَّ هَذَا لَصُبِّ الصُّحُفِ الْأُولَى}
 13- Bu evvelkiler kitābından durur, ^{صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ}
^{مُوسَى} İbrāḥim kitābında ve Mūsā kitābında.

I33 a- I- Bin Ebū Derda eydür: Rasūl ḥazretine şordum:
 Peyğamberler kaçdur ? Didüm. Eydür yüzbiñ yigirmidört
 2- biñ. Eyitdüm: Ya Rasūlallah bulardan niçesi mürsel
 durur ? Eyitdi: Ügyüz onüçü mürsel 3- durur , ḳalanı
 enbiyādur. Mürsel diyü anlara eydür ki , Cebra'il geldi
 āşikāre göründi. Ve enbiyā 4- diyü şunlara eydürler
 kim Cebra'il'ün ünün işidürler diye düşlerinde göre-
 lerdı, āşikāre 5- görünmezdi. Rasūl (٢٤) eyitdi:

Yâ Ebû Derda peygâmbere kamusı 'İmrâni'di. Hemân dört peygâmbere 6- 'Arab dili üzerineydi. Biri Hûd, biri Şu'ayb, biri Şâlih, ve biri Muhammed şalavâtullahi 'aleyhim 7- ecma'in. Gökden yüzdört kitâb indi. Kamusı haş durur. Elli kitâb Şit peygâmbere 8- indi, otuz kitâb İdrîs peygâmbere indi. İlk yazuyı İdrîs yazdı. Yigirmi kitâb 9- İbrâhim peygâmbere indi ve dağı dört kitâb dört peygâmbere indi. Tevrit Mûsâ 10- peygâmbere indi. İncil 'İsâ peygâmbere indi. Zebûr Dâvud peygâmbere indi. Furkân Muhammed II- Muştafa'ya indi 'aleyhimü's-selâm.

I2- بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
كُلُّ اَنْبِیَاكُمُ قَدْ بَدِئْتُ الْغَاشِیَةَ ط Bu sûre
Mekke'de indi. Ayetleri yigirmialtı ve kelimeleri toktan I3- iki ve harfleri üçyüz seksenbirdür. Übeyy bin Ka'b eydür: Rasûl (ع) eyitdi: Her kişi kim bu sûreyi

I33b-I-okısa Haş Te'âlâ aña hisâb yesir ide. Kavlühü Te'âlâ:

كُلُّ اَنْبِیَاكُمُ قَدْ بَدِئْتُ الْغَاشِیَةَ ط İy geldi
saña 2- yâ Muhammed gâşiyeh haberi. Gâşiyeh tamû
adı olur. Kamu halâyıkı kendü katılığı birile örter.
يَوْمَئِذٍ يَوْمِئِذٍ 3- وَجِئُوهُ يَوْمِئِذٍ 4- Yüzler ol
gâşiyeh gün zelil ve hõr ola. Anıñgün kim bulalar
ne kıldukların ve 'akıbet 4- ne olasın. عَامِلَةٌ
عَامِلَةٌ 5- Dünyâda ma'siyet kılurlar ve günâh
işlerler. Kıyametde kez renc 5- ve 'ukûbet göreler.

تَصَلُّوا تَارًا مَأْمِيَةً ۞ Görürler ol göyündürici
issi oda , kıyāmetde göreler ol 6- issi odı. تَشْقَى
تَشْقَى ۞ İçerler ol bınardan kim acılığı
anun haddēn geçmiş durur, 7- ol kapılar birile kim
oddan yaradılmış ola. كَيْسَى لَرْمٍ طَعَامٍ إِلَّا مِنْ ضَرِيحٍ ۞
Olmaya bulara 8- anda ta'am meger darī' ola. Darī'
bir yaş diken olur Hicāz ehli ana şibrak dirler.
Kaçan kurısa 9- darī' dirler anı tavar yimez ,
لَا يُسِينُ وَلَا يُعْنِي مِنْ جُوعٍ ۞ yise semürtmez,
aqlığa aşşı kılmaz. 10- Ve düzah ehli darī' yiyeler
ya'nī ne semiriye ve ne aqlığa aşşı kıla ve yüzleri
zişt ola. II- ۞ يَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌ ۞ Ol gāşiyeh
gün eyüler yüzlerin göresin ni'met içinde, nūrlu
göresin. 12- ۞ لِيَسْعِبَهَا رَاضِيَةً ۞ Ol gün bular
'ibādetlerden ne kılmışlardır bular ? Hak Te'ālā ol
gün bulardan 13- hoşnūd ola. ۞ فِي سَمْتَةٍ عَالِيَةٍ ۞
Uçmağ içinde olalar yüksek yirlerde zīnet birile.
I34 a- I- ۞ لَا تَسْمَعُ فِيهَا لَا غِيَةَ ۞ Işıtmeyeler
uçmağ içinde hiç bātıl söz ve hiç and içmek.
2- Ol uçmağ içinde bınarlar akar
tıpturu ve hiç üzülmedin akar. ۞ فِيهَا شُرُوفٌ مَرْفُوعَةٌ ۞
Uçmak 3- içinde tahtlar var yukarı götürülmüş.
Kadehler ۞ وَالْكَؤُوبِ مَوْضُوعَةٌ ۞ وَتَمَارِقٌ مَصْفُوفَةٌ ۞

4- var ol uçmak içinde kalın tolu şerāb hergiz dadı
azmaz. Mü'min eline kuş gibi 5- uçup gelür ve mü'min
ardına döşegindedür yaşduklar örülü durur biri-
biri katında saf saf. 6- ^و دَرَابِسٌ صَيْنُوْتٌ Döşek-
ler yapuþ döşenü durur ve zerābiyyü yufka yumşak
nesneler olur, ağır 7- olmaz. Hak Te'ālā eyitdi:
Yā Muhammed ben mü'minler köşklerin yaratdum , taht-
ların anuñ üzere 8- kodum. Degme taht yüksekliği üç
yüz arşun durur. Ol tahtlar üzere halılar yaratdum.
9- Ol tahtlara söykenü yaşduklar yaratdum saf saf ve
kadehler yaratdum kulpsuz tolu 10- şerāb, hergiz dadı
azmaz. Rasūl hazreti uçmak şıfatın yād kıldı ve taht-
ları yüksek II- ligin üçyüz diyicek kâfirler 'acebe
kaldılar, yalandur didiler. Andan Hak Te'ālā eyitdi:
يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبْرِيلِ كَيْفَ هَلِيقَتْ 12- أَفْلا
görmez misiz ol dereleri nite yaratdum ? Ya'nī binmek
13- vaktinde çökerler, hem-çünan ol tahtları aşğa
egile, mü'minler bineler. Gine maķāmına ^{وَالِى السَّمَاءِ}
I34 b- I- كَيْفَ هَلِيقَتْ 13- وَفِيهَا
nite götürülmüşdür direksüz. ^{وَالِى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ}
2- Ve bakmazlar bu tağlara nite yaratmışdur başları
yukaru yüksege ve mihladı yirleri anuñ birile ve

niçe 3- hezār bîñarlar ol tağlardan akıdur ve niçe dürlü nebātler bitürür. **ط** 4- وَالْأَرْضُ مِنْ كَيْفٍ
Ve bakmazlar bu yiri nite yaratdum, halâyık üzerinde
ārām dutarlar. 5- فَذَكِّرْهُ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ **ط**
virgil yā Muhammed bu halklara benim 'azābumdan. Sen
pend virici-sin ve korkuducısın. 6- لَسْتَ عَلَيْهِمْ
Degilsin sen yā Muhammed bularuñ üze-
rine musallağ kim bulara güc kılıp imān getür 7- desin.
Seni anıñcün viribidüm , halkları imāna okuğıl diyü ,
tā kim haber kılasın diyü. Bu āyet mensūhdur 8- kılıc
āyeti birile. Kılıc āyeti gelmedin Rasūl (۳۶) halkları
müdārā birile dīne da'vet ideridi. Kağan 9- Mekke'den
Medīne'ye vardı , Hāk Te'ālā emir kıldı: Yā Muhammed
imden girü kim imān getürmese kılıc birile virgil
10- didi. Seni mü'minlere havāle kılmadum , bulara
kılıc birle 'azāb kılmagıl. ۱۱- إِلَّا مَنْ تَوَلَّى وَكَفَرَ ۱۲-
II- Meger ol kişi kim yönin benim tevhidümden döndere,
bana kāfir ola , beni aña havāle kıldum, gazılık 12-
itgil didi. ۱۳- فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ **ط**
bulara 'azāb kılam, ya'ni tāmūda. 13- إِنَّ

۱۴- أَيْبَهُمْ أَكِيبَتٌ بِيْزِهِمْ **ط** Akıbet bize durur bularuñ girü gelişi.

I35 a-

۱۵- ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا مِثْلَ بَعْضِهِمْ **ط** Gine bize durur, I35 a-

- I35 a- I- bularuñ hisāb virişi kıyāmetde. بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
- 2- وَالضُّجْرِ ۝ Bu sūre Mekke'de indi. Āyetleri otuz ve kelimeleri yigirmiçokuz ve harfleri ----Eksik----
- 3- Übeyy bin Ka'b eydür: Rasūl(ﷺ) evitdi: Her kişi kim bu sūreyi okısa Haḳ Te'ālā anı yarlıgaya kıyāmetde.
- 4- Ḳavlühü Te'ālā: ۝ وَالضُّجْرِ ۝ Haḳ Te'ālā and iğer fecr vaktine, ya'nî sabāh haḳḳıgün kim kudretüm 5- birile günü getürdüm, rüşen kıldum 'ālemi, karañu dün iğinde.
- ۝ وَلَيَالٍ عَشْرٍ ۝ Ol dünler 6- haḳḳıgün kim zilhicce ayınuñ evvelinde on gün oruc dutarlar, āhırinde bayram iderler. 7-
- ۝ وَالنَّضْحِ وَالْوَتْرِ ۝ Haḳ Te'ālā and iğer şefī' haḳḳıgün, vitir haḳḳıgün. Şefī' çift demek olur, 8- vitir tek demek olur. Şefī' kiği bayram günü olur, anıngün onuncı gündür. Vitir 'arefe günü olur, zīrā 9- tokuzuncı günü durur. Ve bir niceler eydür: Şefī' cümle ḥalāyıkdur, vitir Allah'dur. Hüseyñ bin
- 10- Fuḍayl eydür: Şefī' uçmak ḳuyularıdur, çifttür. Vitir tāmü ḳuyularıdur, tekdür. إِذَا يَصِرَ II- وَاللَّيْلِ
- Ve dün haḳḳıgün kim girer nāgāh gündüz gelür.
- ۝ هَلْ فِيْكَ زَالِكٌ قَسَمٌ وَلِيْزِيْ حَجْرٍ ط ۝ Iy kimse 12- var mı 'akıl issi kim ol kılduğumuz andı 'ibret duta? Hicir 'akıl durur. ۝ اِنَّمَا زَاتِ الْعِمَادِ ۝ 13- اَلَمْ تَرَ كَيْفَ خَلَقَ رِبَّكَ

Görmez misin yâ Muhammed nite kıldı senün Tangruñ 'Ad
I35b- kavmini İreme diyü. 'Ad kavmine I35 b- I- eydür: 'Ad
kavmi Yemen ilindeydi. Haq Te'alâ anları yıl birile
helâk kıldı, zâti'l 'imâdi diyü. Ol 2- 'Ad kavminün
çadırları yüksek idi, direksüz durmazdı. النَّبِيُّ كَمِ
3- Ol kavmün kuvveti فِي الْبِلَادِ
ve hilkati şöyleydi kim hiç bu'ada ve şehirlerde
bularuñ gibi yaratılmaduk idi. Şehir 4- lerin altun
gümüş birile binâ kıldılar. Andan cevâhir ile muraşşa'
kıldılar. Katade eydür: Ol kabilenün, 5- ulusu adı
'Ad bin 'Ivaz bin İrem bin Sam bin Nuh idi. Ve ol
kabilenün boyları uzun 6- karınları yoğunı ve her bi-
ri bir kabîle oranınca taş götürürdi, ol kabîle üze-
rine 7- birağurdi, helâk kılurdi. Degme birinün dört
yüz arşun boyı varıdı. Zâti'l 'imâdi 8- diyü anıñün
dirlerdi kim çadırları varıdı, uzun direkleri varıdı.
Bir de makâm 9- kılmuşlardı. Eydürler 'Abdullah bin
Kılabeñ dirlerdi bir kızıl er idi, beñi varıdı. Deve
10- yavu kılmuşdı, anı isteyü yorurdi. 'Aden yazısına
vardı. Ol yazıda bir hisâr gördi. II- Ol hisâruñ
yöresi köşkler idi. Eyle sandı bu şehruñ halkı var,
varayın devemi I2- şorayın didüm. Katına vardı, baqdı,

gördi içinde hiç kimse görünmez. Andan aşağı indi. Ol şehriñ 13- iki ulu kapısı vardı, bir kızıl yâküt- dan ve biri ak incüden. Bu er anı gördi, 'acebe I36 a- kaldı. 136 a- I- Birisini açdı, içerü girdi. Anca nes- neler gördi. Anda kim hiç kimsene gördüğü yoğıdı.2- Üküş köşkler gördi. Degme köşkte direkler gördi yâ- kütandan ve zebercedden ulu 3- direkler. İçi tolu müşk ve za'ferân katup ma'cün kılmışlardı. Üküş ağaçlar gördi 4- ve akar arklar gördi. Rikâb bizler gördi gümüşden. Andan 'Abdullah bin Kılabeñ müşkden 5- ve za'ferândan ve cevâhir götürdi. Çıkıdı, gitdi. Şoñra anı şatarken haberi 'âleme yayıldı. 6- Ma'âviye işitdi, katına getürtdi. Şordı, 'Abdullah gördüğün bir bir di- yü virdi. Ma'âviye Ka'bü'l-Ahbâr'ı 7- okıdı, eyitdi: Yâ Ka'b bu dünyâda hiç şehir var mı altun gümüş birile, zeberced ve yâküt 8- birile yapılmış ? Ka'b eyitdi: Vardur ol kim Şeddâd bin 'Ad yapırdı. Hâk Te'âlâ İreme 9- zâti'l 'imâdi diyü aña eyitdi didi ve eyitdi: Şeddâd bir ulu pâdişâh idi. Mağribden maş- rıka 10- hüküm itdi. İkiyüz altmış melik anuñ fermâ- nındaydı. Kamu cihânda ne deñlü incü ve yâküt II- ve zeberced ve zümrüd ve firuzec ve altun gümüş

varise dizdi, ügyüz yıl temām işletdi. I2- yüzbiñ erende işlerdi. Ol şehir yaptılar. Yapıldıktan sonra yigirmi yıl tertib I3- kıldılar kim şehre gireler. Bu dükeli tertib temām olduktan sonra şehre girmeye I36 b- yöneldiler. I36 b- I- Bir arşun yir kalıcak şehre girmeye Hakk Te'ālā'ya gayret geldi, bir ün viribidi. Buları kamu 2- helāk kıldı ve ol şehri halk gözinden gizledi didi. Çün Mu'āviye taḥkikin bildi, ol 3- erün nesnesin almadı, koyuvirdi, vardı gitdi.

4- Semüdiyeler ya'ni و شؤد للدين جابوا الصخر بالوادي Sālih kavmi kesdiler taş Kārata vādisinde. Cābū kesmek olur, şahrā taşlar 5- olur. Gördi kim yā Muhammed senün Taḡrı'n ne kıldı ol kişilere kim Semüdiyeler durur. Nite kim Hakk 6- Te'ālā eyitdi: تَنْجِتُونَ

من الجبال بيوتاً فأر حين Semüdiyeler'ün yaşları uzun idi. Kış 7- evlerini taşlar taşlar kesüp kıldılar kendü kuvvetleri birile. Eyle kim görseler 'acebe kalurlar 8- dı kim ne ulu evler itmişlerdi diyü.

9- و فرعون ذى الأوتادى Ve görmez misin yā Muhammed senün Taḡrı'n ne kıldı Fir'avn'a ? Evtād demür kazuklar olur. İbni 'Abbās eydür: Fir'avn'un leşkeri çok IO- ve gadırları üküş idi. Yöresine

üküş kazıklar dokurlarıdı. Mücāhid eydür: Evtād demür II- kazıklar adıdur kim, Fir'avun kimseye kaķısa ol demür kazıkları anuñ eline, ayacağına ve başına, I2- gözine dokurdu. Ol 'uzāb ile öldürürdi. Fir'avn'ũñ bir hazinedārı var idi. I3- Yüz yıl Fir'avun'dan uğurlayın d̄in dutdı. Ve anuñ bir 'avratı var idi. Fir'avun

I37 a- I- kızınuñ dāyesiyidi. Bir gün ol 'avrat Fir'avun kızınuñ başını t̄ararken t̄arak 2- elinden d̄üşdi, eyitdi: Lā'net gelsün aña kim Taᅅgrı'ya kāfir ola. Fir'avun kızı eyitdi: 3- Benüm atamdan artuķ Taᅅgrı'm var. Dāye eyitdi: Benüm senũñ ve atanuñ Taᅅgrı'sı birdür. Ol kız 4- ol ᅅaberi vardı atasına eydivirdi. Fir'avun dāyeyi dutdı, eline ayacağına, başına gözine 5- ol ka- zıkları kaķdı, öldürdi. Fir'avn'ũñ 'avratı Āyise ᅅatun eyitdi: Yā Fir'avun 6- ne murdār kişi kopduñ. Eyle diyicek anı daᅅi dutdı, ol demür kazıkları aña daᅅi 7- dokıdı. ᅅaķ Te'ālā uçmaķda maķāmin Āyise'ye gösterdi. Ölüm aña āsān oldu, acısın 8- tuymadı.

الذین
طغوا فی البلادی Ol kişiler kim tağı oldılar, ᅅadden
gecdiler. 9- Őehirlerüm iķinde gūnah kıldılar. Bu 'Ad
kavmi ve Semūd kavmi ve Fir'avun kavmi anıᅅgün IO-
helāk oldılar kim kāfir oldılar. ۴ فَالْكَثْرُ فِيهَا الضَّادُ

Üküş fesād kıldılar II- benüm şehirlerüm içinde.

فَصَبَّ عَلَيْهِمُ رَبُّكَ سُوطَ عَذَابٍ Pes vurdı bulara senün
Taŋrıñ I2- yā Muhammed 'azāb kaçısın. Degme gün dür-
lü dürlü 'azāb evvelkiler 'āti oldı. Dünyāda I3- kim-
seye 'azāb kılmak dileseler kaçgı vururlardı. Hak
Te'ālā anıñgün kaçgı meselin eyitdi: إِنَّ رَبَّكَ

I37 b- I- لِبِالْمُرْصَادِ Ya Muhammed kimse senün Taŋrı'ndan
kaçıp kurtulmaya. Kamu anındur. Ve bir niceler eydür:
2- Halkların girü dönişi Taŋrı hükmine ve fermānına
durur. 'Abdullah İbni 'Abbās eydür: Mirşād 3- sırāt
yolu durur. Tāmū üstinde sırāt köprisin gereler. Kul-
lara yidi yirde hişāb soralar. 4- Ol köpride şehādet
sorıla, Lā ilāhe illallahü Muhammedün rasūlullah,
ikinci köpride namāz sorıla, üçüncü 5- köpride zekāt
sorıla, dördüncü köpride oruc sorıla, bişinci köprüde
hac sorıla, altıncı köprüde 6- cenābetden yunmak so-
rıla, yidinci köprüde ata ana haqqından ve konşı haq-
kından sorıla. Bu kamu 7- dan kurtulsa uçmağa gire.
Taŋrı feriştelere buların birile sırāt üzere ola.

فَأَمَّا لِلنَّاسِ 8- İnsan bunda kâfirler durur ammā
kâfirlere Hak Te'ālā: إِذَا مَا ابْتَلَيْتَهُ رَبُّهُ
Hak Te'ālā 9- sınar ni'meti çok virmek birile,

فَاكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ ۝ māl tavar birile, eyü dutar ni'met
birile. فَيَقُولُ ۝ 10- رَبِّ اَلرَّحْمٰنِ ۝ Eydür benüm Taᅅgrı'm
beni kerāmetlü kıldı, ni'meti baña kiñ kıldı.

وَ اَمَّا اِذَا مَتَّيْتَهُ ۝ II- Ve emmā ᅅak Te'ālā kačan şınasa
buları yoğsulluk birile, فَصَدَّ عَنْهُ رِزْقُهُ ۝
kılsa anuñ rızkını, I2- endūze birile virse bulara rızk-
larını, فَيَقُولُ رَبِّ اَهْلٰنِنِ ۝ eydür, benüm Taᅅgrı'm
beni hōr kıldı I3- yoğsulluk birile. كَلَّا بَلْ لَا

۝ ۝ Hakkā öyle degül kim bular eydür-
I38 a- ler. Benüm hōrluğum ol degül kim I38- a- I- kimseyi
yoksil kılam ve benüm kerāmetüm ol degül kim kimseyi
bay kılam. Bu gümāndan girü bulunuñ. Benüm kerāmetüm
2- oldur kim kulıma tevfiķ virürem t̅a'atçün ve günāh-
dan beklerem, yığaram. Ve hōrlığum olur kim 3- kula
günāh virürem, yazuķdan beklemezem! "Hizlān ". ᅅak
Te'ālā sevmedügi iş olur. Hōr kılduğum 4- kula ni-
şān oldur kim tevfiķ virmeyem. Yetimlerini hōş dutmaya-
sız ve mālların yiyesiz, 5- bulara güç kılasız وَلَا
تَخٰۤصُوۡنَ عٰلٰى طَعٰۤامِ الْمِسْكِيۡنِ ۝ ve buyurmayasız özküz
halkına kim 6- t̅a'am virüñ miskinlere diyü. وَ تٰۤاٰطُوۡنَ
۝ Ve yiyeler mīrāsı temām yeti-
mün 7- atasından ve anasından degen mīrāsı, herçi

ileylerine gelürse yiyeler, şormayalar halāl mı, 8-
harām mı diyü. ^ط وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا Ve sever-

ler bu mālı temām sevmeklik üküş, 9- cemmā üküş di-
mek olur. Āhır pişimān olalar. Ol vakt pişimānlık
hiç aşşı kılmaya. ^{لا} IO- Girü bulinuñ itmek bu-

nuñ gibi kamu 'ömrüñüzde. Unutmañ ol günü kim
II- إِذَا ذُكِّرْتُمَا لَا تَزِرُ شَيْئًا مِنْ ذُنُوبِكُمْ ۝
II- kaçan dögseler yiri
dögmeklik birile, dögmeklik şoñında yiri ditredeler.

Her ne kim yir üzere varise I2- şına aşğa düşe.

Ol gün görünü gele
I3- وَأَنذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى ۝
I3- fermanı ve kudreti bi-
rile, feriştelere inüp şaf şaf dura ve kamu ademiler

I38 b- şaf şaf olup duralar. I38 b- I- Getüreler ol gün tāmūyı, yitmişbiñ zencir ola ve her bir zencire yitmişbiñ ferişte yapışmış 2- ola. Yideler, 'Araşāt yirine getüreler, çün kim cehennem halāyıkı göre ve halāyıkı dañ cehennemi göreler. 3- Ve cehennem heybet ile kükreye ve çağıra, eyide: Benem ol Hāk Te'ālā'nuñ siyāseti. Yiri ağzından 4- bir dütün çıka, 'Araşāt yirin yemyeşil kıla. Cemī' kāfirler ve münāfıkları kapkara yağa ve mü'minler 5- ve mü'minler selāmet kurtıla. Ol dem kamu melāike ve peygāberler

dizin düşeler, nefsi nefsi 6- diveler. Ammā Muhammed Muştafā ümmetī ümmetī diye. Kaçan ki bu āyet geldi Rasūl'ün mübārek beñzi şoldı. 7- Şahābeler 'Ali'ye eyitdiler: Bugün Rasūl'ün beñzi şoluş durur. 'Ali Rasūl katına vardı. Rasūl'ün mübārek 8- yüzini öpdi. Eyitdi: İy Taŋrı'nuñ Rasūl'i, bugün sāna ne oldu ki mübārek cemālün şoluş durur ? Rasūl 9- (٤٤) eyitdi: Yā

'Ali bugün Cebra'il bu āyeti getürdi ki: كَلَّا إِذَا دُكَّتِ
رِجْلُكَ وَالْمَلَكُ صَفًا صَفًا 10- الْأَرْضُ ذَلَّتْ وَجَاءَ
وَهِي يَوْمَئِذٍ بِحِجْرَتِهِمْ يَوْمَئِذٍ يَنْدُرُ الْإِنْسَانُ

İnsān II- bunda Ümmiye bin Halef durur. Aña 'azāb kılalar, hiç kimseye ancılayın 'azāb olmaya. Selāsıl I2- ve aġlāl aña vuralar. Ol gün bileler kāfirler ki küfür ne yavuz nesneyimiş. 13- وَأَنْتَ لَهُ الذَّكْرَى

Ve nite aşşı kıla ol aña bu naşihat dutmaqlık. Ol gün eyide 139 a- يَضُّونَ يَٰأَيُّهَا النَّاسُ قَدَّمْتُمْ لِحْيَاتِكُمْ

I39 a- I- ol kişi imān getürmedi. İy keşki ben ilerü imān getürmişsem bugün aşşı kılaydı diye. 2- فَيُؤَسِّدُ

Ol gün لَا يُصَدِّبُ عَذَابُهُ أَحَدًا وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُ أَحَدًا kāfirlere 'azāb kılalar ki 3- dünyāda anuñ gibi 'azāb yok ve anuñ zencirleri gibi zencir yok. 4- يَٰأَيُّهَا النَّاسُ

4- كِيَوْمَئِذٍ يَخْلَعُ كِلَابًا يَلْبَسُهَا 4- النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ

mü'minler nite ola, ol sâ'at. ferîşteler bularuñ bitisin 5- sağ eline vireler ve bulara eydürler ayru ayru: Ey sen ol tensin ki dünyāda Hāk Te'ālā 6- va'desine āram dutmuşduñ. Kağan mü'min bitisin sağ elinde göre, bile kim Hāk Te'ālā aña 'ināyet 7- kılmışdur, korkudan āram duta. Ve bir niceler eydür: Bu ol sâ'atdur kim kullara fermān 8- gele, uçmağa giruñ diyü. Kullar ol hiṭābı işidüp emīn ola ve tenleri āram duta. Ve bir niceler 9- eydür: Ferîşteler eyde: İy mü'minler emīn oluñ ki dünyāda siz Hāk Te'ālā'yı birledüñüz imān 10- ve ma'rifet birile. اذِ جِئْتُمْ اِلَيْكُمْ

Girü dön ol sevāba ki Hāk Te'ālā senüñgün kılmışdur.

II- "صِرْطِيَّةٌ" "صِرْطِيَّةٌ" Sen Tañgrı'dan hoşnudsın, virdügi makāmlara ve sevāblara. Tañgrı senden 12- hoşnuddur dünyāda kılduğun tā'atden, emr-i ma'rūfı ve nehy-i münker üzerine olduğundan. 13- فَاذْكُرْ فِى عِبَادِي

Girgil kamu kullarum birile, uçmağı size virdüm.

I39b-

فاذْكُرْ فِى عِبَادِي Ve girgil I39 b- I- sen bularuñ birile uçmağa, raḥmetüm birile. 'Abdullah bin 'Abbās raḍıyallahü 'anh eydür: Fedhulī fī 2- fī 'ibādī: Bunda can olur ve muṭma'inne nefis birile āram dutmağı olur ya'nī ten birile ve kağan 3- dileseler ādemī

teninden cānın almak aña eydürler irci'ī ilā rabbike
iy cān āram 4- dutmışsın ten birile, imdi girü döngil
kendü Çalab'uña. Rādiyeten: Sen kendü Çalab'uñdan 5-
hoşnūdsın. Mardiyeh: Ve Çalab'uñ dahı senden hoşnūddur.
Kaçan kıyāmet olsa 6- bu cān ferḡan gele. Fedḡulī
fī 'ibādī: Ölüm vaktinde benüm kulundan ayrıldıñ ,
bugün 7- kalıbuñ girgil. Vedḡulī cennetī: Ve benüm
sırātumdan selāmet gecgil, uçmağa girgil. 'Abdu 8-llah
bin 'Ömer-radīye- eydür: Kaçan mü'min kula ecel gelse
iki ferişte gelürler. Eydürler: İy can çıkğil. Saña
reyḡān getürdük. Cān eydür: Baña reyḡān gerekmez ,
rahḡān gerek. Bular 10- eydür: İmdi iy can çıkğil ki
rahḡān senden hoşnūddur. Hemān dem çıkar görklü 11-
rāyihalar birile feriştelere göge ağdururlar. Kamu
gökler kapusın açarlar. Gökler feriştesi aña 12-
salavāt virürler, andan feriştelere, Taḡrı'ya sücūd
kılurlar, eydürler: Yā Rab bu fülān oğlı durur. 13-
Dünyāda saña 'ibādet kılmişdur dirler. Andan Haḡ
Te'ālā ol mü'min cānın Mikā'il'e ısmarlar, 140a - I
140a- I- eydür: Bu cānı mü'minler cānı katına iltgil, kıyā-
metde senden dilerem diye. Ve anuñ gözün 2- nūr
birile talduralar. Eger 'ālim cānıysa anuñ nūrı

vaşf olmaz, zîrâ Kur'an nûrınûñ 3- nihâyeti olmaz. Ammâ gayrılar cânıysa nûrı güneş nûrı gibi ola. Ve kaçan kâfir ve münâfık 4- cânı çıkar olsa, Hâk Te'âlâ iki ferişte viribir aña eydür: Yâ eyyühe'n-nefsü'l-habîseh çıkğil! 5- Habîseh murdâr tenden 'azâb-ı elîme irişgil dirler, cânın alurlar. Siccîn'e indürürler katı 6- 'azâb birile. İrci'î oldur Hâk Te'âlâ kıyâmetde cânâ emir ider , kalıbına girür ve hitâb 7- kılar: İrci'î ilâ rabbike. Ya'nî döngil kendü Tanğru'n sevâbinadur. Ve billahi't-tevfîk. 8- بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ 9- لَا اَقْسِمُ بِهٰذَا الْبَلَدِ ۙ Bu sûre Mekke'de indi. Ayetleri yigirmidört ve kelimeleri seksen IO- iki ve harfleri üçyüz ellibir durur. Übeyy bin Ka'b eydür: Rasûl(ﷺ) eyitdi: Her kişi kim II- bu sûreyi okısa Hâk Te'âlâ kıyâmet güninde anı emîn kıla; Kavluhû Te'âlâ: لَا اَقْسِمُ بِهٰذَا الْبَلَدِ ۙ I2- Lâm elif bunda artukdur. Hâk Te'âlâ and iger ol şehriğün kim Mekke'dür. وَأَنْتَ حَلٌّ لِّهٰذَا ۙ I3- Sen halâlsin yâ Muhammed bu şehre ya'nî Mekke'ye, ol vaktin kim yiri I40b-I- yaratdum, tâ kıyâmete degin I40b -I- kamu halka harâm kıldum. Hergiz kimse aña leşker birile girmeye. Ve her ki kaşd kılsa ben anı helâk 2- kıloram. İllâ saña

halāl kıldum. Bir sā'at Mekke feth(i) gün(i) kimi dile-
dün ise halāl kılduk. Ol sā'at 3- daħı kimi diledün
ise ħarām kılduk. Ol sā'at bu oldu kim Mekke'ye
sığınmışları öldürmek ħarām idi. Meger 4- ol gün kim
Mekke feth oldu ol sā'at Mekke'ye sığınmışları öl-
dürmek halāl oldu. İbni 5- Uḥṭulī Mekke ħalkasına
yapışmışken öldürdiler. Andan Rasūl(ﷺ) eyitdi: Benden
ilerü ya benden 6- soñra Mekke'ye sığınmışları öl-
dürmek halāl olmaya, meger bugünkü bir sā'atde öl-
dürmek 7- halāl ola didi. Andan buyurdi, eyitdi:

مَنْ دَخَلَ فِي أَبِي سَفْيَانَ فَهُوَ آمِنٌ

Ebū 8- Süfyān evine girse emīn oladı ölümden didi.
Ol fetih gün ol bir sā'at niceler Ebū 9- Süfyān
evine sığındı, kurtuldu ölümden. وَ وَالِدٍ وَمَا وَكَلَدَ

Ḥak Te'alā and iġer atlar iġün 10- ve 'ıyāllerıġün.
Adem durur وَ وَالِدٍ anuñ oġlanları durur.

Ḥak Te'alā and iġer Mekke ħakıġün II- Adem ħakıġün
ve oġlanları ħakıġün. لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ

Bedrüstī ben yaratdum bu 12- ademileri dünyāda katı
zahmet ġekmek iġün. İşlerler dünyāda zahmet birile
sine girürler, zahmet 13- ġekerler tā kıyāmete deġin.
Kıyāmetde zahmet ġeker tā sıratı geġince. Kaġan

I4Ia-I-sırâtı geçseler emîn olurlar I4Ia-I- zahmetden.

فِي كَبَدٍ Göñli katıdur, ol za'İflığı birile yürekli
durur, ulu işlere bahâdur durur. 2- İmâm Ebülleyṣ
eyitdi: دُنْيَا الدُّنْيَا مَطِيَّةُ الْأَضْرَةِ Dünyâ

âhiretüñ merkebi durur. فَسَنُ رَكَبَهَا بِالظَّاعَةِ

3- ذَهَبَتْ بِهَا إِلَى الْجَنَّةِ Kim ki binse tâ'ate, degüre ol

tâ'at anı uçmağa. بِالْمَقْصِيَّةِ ذَهَبَتْ بِهَا إِلَى النَّارِ 4- وَمَنْ رَكَبَهَا

Ve kim ki binse günâh , degüre ol günâh anı tāmüya,
meger rahîm 5- Tanğrı aña rahmet kıla. أَيَحْسَبُ

أَنْ لَنْ يَضُرَّ عَلَيْهِ أَمْرٌ Eyle şanur Kelde kâfir,

kâdir olmaya 6- aña hiç kimse يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَالًا لُبَدًا

fahîr dutup, bu kâfir eydür: Helâk kıldum üküş mālum

7- bu bir düşmân Muhammed'e nafaka kıluş. Mukâtil eydür:

Bu âyet Hâriş bin 'Âmir bin Nevfil için 8-indi. Ol bir

günâh kılmışdı. Andan Rasûl aña eyitdi: Vargıl ol gü-

nâha kefarete kılgıl 9- dimişdi. Andan ol eyitdi:

Muhammed dînine girdüm ise kamu mālumu kefarete birile

nafakaya dökdüm didi. 10- Ve bir niceler eydür, bunu

Velîd bin Mugîre'ye eyitdi. أَيَحْسَبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَمْرٌ

İy eyle şanur 11- bu kâfiri hiç kimse görmedi, anı

belî gördi kim nice nafaka kıldı ve nesi kıldı

mālından kim 12- yalan söyler. Şoruñ aña anañdan

toğduğunda ne

mālun var idi. *أَلَمْ نُجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ* Iy 13- kılmadum mı

aña iki göz ve bakmaz bu kâfir benim kudretüme ,
iki göz virdüm aña ? *وَلِيَاكَ وَ شَفْتَن* I4Ib-I-

I4Ib-I- Ve dil virdüm aña iki tudağ birile söyler, zîrâ
dil tudağsuz söyleyemez. Hâk Te'âlâ kullarına 2-
ni'met virür şükür kılsun diyü, dil virdi tesbîh
kılsun ve gerçek söylesün diyü, göz virdi 3- 'ibret
birile 'ilme baksun diyü ve her bir endâm kim virdüm
mahalline şarf idesin, harâmdan 4- sakınasın. *وَلْهُدَيْنَاهُ*

الْجَدِينِ Gösterdüm aña iki yol ya'nî hayır ve
şer, hâk ve bâtıl, 5- haṭâ ve sevâb. *فَلَا أَفْتَحُ الْقَفْنَ*
Gecdi ol 'ukûbetden iktahama gecmek olur. 6- *وَمَا*

أَذْرَايَكَ مَا الْقَفْنَ Ve sen ne bilürsin yâ Muhammed
ol 'akabe ne durur ? 'Akabe ol durur kim Tanğrı 7-
Te'âlâ yaratmışdır anı ṭāmü üzere, aña şirâṭ dirler.

فَلَا رُقْبَةَ Ol 'akabe gecmek ol durur kim 8-
dünyâda boynın şişen bendelikden , ya'nî günâha tevbe
kılur, boynın oddan kurtarur ve dahı 9- kul azâd kılur.

أَذْأَطْعَامٍ فِي يَوْمٍ ذِي مَضْبَةَ Ya dahı ta'am vire
ta'amından ol 10- günler içinde kim aclık ola. *يَنْبِئًا*

أَوْ مَعِينًا Yetimlere kaçan yakın gelse, *ذَا مَضْرِبَةٌ*
II- *ذَا مَضْرِبَةٌ* ya ta'am virse yoğsullara, ol yoğsullar
kim balâs ve buriyâ bulmazlar. 12- *ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا*

Andan ola ta'am virenlere ol kişilerden kim imân

I3- getürmişler, imānsuz ta'am virmekde yoksullara
I42a-I- fāidesi yok. *وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ* I42a-I-Birbirine
vasıyyet kılurlar *günaha şabr kılun̄ diyü* *وَتَوَاصَوْا*
بِالْمَرْهَمَةِ ve biribirine 2- vasıyyet kılurlar mü-
sülmānlara rahmet kılun̄ diyü. *أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ*
Bulardur sağ koldağılar. Bularun̄ bitilerin kıyāmetde
sağ ellerine vireler, sağ yolu 4- birle uçmağa varalar.
وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا Ol kişiler kim kâfir
oldılar bizüm 5- āyetlerümüze, *أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ*
bulardur şol koldağılar. Bularun̄ bitilerin 6- kıyāmet-
de şol ellerine vireler, şol yolu birle tāmūya varalar
Bulara durur oddan *بُنَاؤُهُمْ صُدُورُهُمْ* 7- *عَلَيْهِمْ*
bukakular ya'nī uzak bağ bağlanmışdur 8- bulara.
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
9- *وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا* Bu sūre mekke'de indi. Āyetleri
onbiş ve kelimeleri ellidört 10- ve harfleri ikiyüz
kırktoğuz durur. Ve Ūbeyy bin ka'b eydür: Rasūl eyitdi: (ع)
Her II- kişi kim bu sūreyi okusa kamu cihān mālın
sadaka kılmaş gibi sevāb bula didi. I2- *قَوْلُهُ*
Te'ālā : *وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا* Hāk Te'ālā and iġer
gün yarımı iġün ki hergün 13- gelür. *وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَاهَا*
Ve and iġer ayıġün kim sonra doġar dünle. *وَالشَّرَّاءِ*

I42b-I- ^{اِذَا جَلَّيْنَا} Ve and ier gndz in kaçan kim
anı aŐikre kılur. ^{وَاللَّيْلِ إِذَا يَضَّيَبُهَا} 2- Ve and
ier dn im kaçan kim artar gni. ^{وَمَا بَنِيهَا}
Ve and ier bu ggin grkl 3- durur, altından
direksz stnden aŐılmıŐ degl. ^{وَالْأَرْضِ مِنْ وَكَا}
^{طَحِيْبَهَا} Ve and ier4- bu yiri dndrem bunuŐ gibi
menfa'at birile. ^{وَنُفْسٍ وَمَا سَوَّيْنَاهَا} Ve and
ier ademiler tenini rst 5- yaratdm dz berber.
^{فَالرَّحْمٰنُ فَجُورًا مَا وَتَقْوٰيٰهَا} İlham virdm bulara,
bilrler gnh knkı ve t'at 6- knkı ya'ni bilr-
ler t'at tevfiķ durur, ma'Őiyet hizln durur. Bular
kamu Tanğrı hkmi ve każ 7- sı durur. bu kamu
andı ann in kıldı Hķ Te'al lbd gresz.
^{فَدَاخِلٍ مَنْ ذَكِّيْبَهَا} Őeksz 8- kurtuldı ol kişi kim
gnlini pkize kıldı Őirkden tevhiğ birle ve tenimi
arıtdı gnhdan 9- t'at birile. ^{وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسِيْبَهَا}
Őeksz ziynkrdur ol kişi kim Hķ Te'al 10- anı
lde kıldı gnh birile. ^{كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوٰيٰهَا}
Yalan kıldılar Semdiler kend tuğyan birile II-
Rasl'e, imn getrmediler Őlih peygmbere. ^{إِذْ أَنْبَعَتْ}
^{أَشْضِيْبَهَا} Andn durur bularn 12- bedbahtları kağdr
bin Slif idi ve MaŐda' bin Dehir'di. Biribirine iş

oldı, رَسُولُ اللَّهِ -13- فَقَالَ لَهُمْ نَاقَةُ اللَّهِ وَمَضِيًّا وَهَا

I43a-I-

Hazer I43a-I- kılun, yığlınuñ Hâk Te'âlâ devesinün naşibi, şudan. فَكَّرَ شُبُهَةَ فَصَقَّرُوا وَهَا

2- Şâlih'e inanmadılar Tañgrı 'azâbına. Depelediler ol deveyi. Kaydar bin Maşdu رُسُلُهُمْ 3- فَدَرَسَدَمَ عَلَيْهِمْ helâk kıldı, buları Hâk Te'âlâ , bularuñ günâhı birile berâber kıldı 4- bularuñ helâk- ligi içinde kiçilerin uluları birile. وَلَا يَخَافُ عُقْبِيًّا Korkmadılar Tañgrı'dan 5- ve komadılar buları 'akıbet helâkligine anıñçün kim hiç kimsene kaygırmadı deve helâk 6- ligine.

Í N D E K S

- 'Abdullah İbn 'Abbās:(Ar.) Sahabe
a. I37b-2 , I39b-I
- 'Abdullah bin Kılabeḥ:(Ar.) Şahıs adı
a. I35b-9 , I36a-4, I36a-6
- 'Abdullah bin 'Ömer:(Ar.) Sahabe.
a. I39b-7/8
- 'Abdullah bin Sāmīrī:(Ar.) Hz. Musa devrinde bir kafir
a.-di I29a-8
- 'acebe kal- : Hayrette kalmak, şaşakalmak
a.-e kal- I34a-II, I35b-I3, I36b-7
- acı: Tatlı olmayan, acı
a.-sı I2Ib-7
a.-sın I37a-7
a.-sına I2Ib-7
- acılık: Acılık
a.-ı I33b-6
- aç- : Kapalı olan bir şeyi açmak
a.-arlar I39b-II
a.-dı I28b-4
- açıl- : Açılmak
a.-dı I28b-4
- açlık: Açlık
a. I4Ib-IO
a.-a I33b-9, I33b-IO
- ad : İsim, ad
a.-ı I23a-I2, I23b-I, I23b-2, I27b-3,
I29a-8, I33b-2, I35b-5

a. birile I23a-I2, I23b-I
a.-ıdur I23a-II, I36b-II

‘Ād : (Ar.) Bir kavim adı

a. I35a-I3, I35a-I3, I35b-I, I35b-2, I37a-9

‘Ād bin ‘ivaz bin İrem bin Sam bin Nūh: (Ar.)

a.-idi I35b-5

‘aded : (Ar.) Sayı

a.-ince I2Ib-4, I26b-I0

ādem : (Ar.) İnsan, kişi, şahıs

a. I25b-6, I40b-I0

Ādem : (Ar.) Adem peygamber

a. I23a-I2, I23a-I3, I24a-7, I24a-8, I40b-II

ādemī : (Frs.) İnsanoğlu, beşer

a. I39b-3

a.-ler I22a-6, I38aI3, I42b-4

a.-lerüñ I3Ia-3

a.-leri I40b-I2

‘Aden : (Ar.) Bir yer ismi

a. I35b-I0

Afiḥ : (Ar.) Cennette bir ırmak adı

a. I27b-3

āğaç : Ağaç

a. I23b-2

a.-da I23b-2

a.-lar I36a-3

âğdur- : Yukarı çıkarmak, yükseltmek
a.-urlar I39b-II

âğır : Hafif olmayan, ağır, yüklü
a. I34a-6, I34a-6

âğırlık : Ağırlık
a. I22b-9

âğız : Ağız
a.-ından I38b-3

âglâl : (Ar.) Gull'un Ç. Boyuna geçirilen zincirler
a. I38b-I2

âhîr : (Ar.) Son, nihayet
a. I38 a-9
a.-inde I35a-6

âhîret : (Ar.) Öbür dünya, ahiret
a. I32b-I2
a.-üñ I4Ia-2
a.-de I26a-4, I27b-6, I29b-I2, I3Ib-8

âhîrîn : (Ar.) Sonrakiler, ahir'in ç.
a. I23a-7

âk : Beyaz
a. I27a-II, I27a-I2, I27b-3, I27b-8, I30b-3, I35b-I3

âk- : Akmak
a.-ar I30a-3, I34a-2, I34a-2
a.-ar I36a-4

'Akābe : (Ar.) Bir yer adı, engel
a. I41b-6, 141b-6, 141b-7

'ākıbet : (Ar.) Son, akıbet
a. I33b-3, I34b-13, I43a-5

akıt- : Akıtmak, fıskırtmak
a.-ur I34b-3

'akıl : (Ar.) Akıl, fikir, düşünce
a. I35a-12, I35a-12

akrabā : (Ar.) Hısımlar, akraba
a.-sına I22a-1

al- : Almak
a.-urlar I22b-10, 140a-5
a.-dı I29a-7,
a.-dılar I28b-12
a.-salar I22b-13
a.-a I22b-9
a.-up I24a-8, I29a-6
a.-madı I36b-3
a.-mak I39b-3

'ālem : (Ar.) Kainat, alem
a.-i I35a-5
a.-e I36a-5
a.-ler I29a-9

'aleyhimü's-selām : (Ar.) Ona selām olsun
a. I31b-12, I33a-II

'Ali : (Ar.) Dört halifenin sonuncusu

- a. I38b-7, I38b-9
a.-ye I38b-7

'ālim : (Ar.) Alim, bilen, bilgili

- a. I40a-2

'alīm : (Ar.) Çok bilen, vakıf

- a. I26b-4, I30b-I

Allah : (Ar.) Allah

- a.-dur I35a-9

alt : Alt taraf, alt

- a.-ında I24a-6
a.-ından I30a-3, I42b-3

altı : Altı

- a. I29a-I3

altıncı : Altıncı

- a. I37b-5

altmış : Altmış

- a. I30b-7

altın : Altın

- a. I35b-4, I36a-7, I36a-II

alūde : (Frns.) Bulaşmış, bulaşık

- a. I42b-IO
a.-kıl- I42b-IO

'amel : (Ar.) Hareket, davranış, amel, iş, fiil

- a. I23b-IO, I24a-7, I24a-9, I26b-6
a.birile I24a-7, I24a-9
a.işle- I23b-IO/II, I26b-7

a.-idür I24a-II

a.-in I22a-6

'amel-i şālih : (Ar) İyi davranış, dine uygun hareket tarzı

a. I30a-2/3

a. kıl- I30a-2/3

ammā (Ar) Şu kadar var ki, ancak, lakin, fakat

a. I23a-9, 125b-8, 137b-8, 138b-6, 140a-3

ana : Anne, ana

a. I31a-4, 137b-6

a.-ñdan 141a-I2

a.-sı I29b-2

a.-sına I22a-I

a.-sından I38a-7

a.-ları I31a-5

aña : bkz. ol

anca: Onun gibi, misli, katı

a. I27b-I2, 136a-I

ancılayın : Öylece , o şekilde, o kadar

a. I38b-II

and : Yemin, kalem

a. I26a-7, 126b-II, 130b-IO, 131b-I2, 134a-I,
135a-4, 135a-7, 140a-I2, 140b-9, 140b-IO,
142a-I2, 142a-I3, 142b-I, 142b-2, 142b-2,
142b-3, 142b-4

a. iç- I26a-7, 126b-II, 130b-IO, 134a-I, 135a-4,
135a-7, 140b-9, 140b-IO, 142a-I2, 142b-I, 142b-2

a.-1 135a-I2, 142b-7

anda : bkz. ol
andan : bkz. ol
anı : bkz. ol
anlar : bkz. ol
anuñ : bkz. ol

ara : Açıklık, ara
a.-sın I31b-6
a.-sında I31a-II

'Arab : (Ar.) Arap, Arap kavminden olan
a. I33a-6

aralık : Aralık, fasıla
a. I32a-I
a. birile I32a-I

ārām : (Frs.) I- Dinlenme, 2- Rahat, huzur
a. I34b-4, I39a-6, I39a-7, I39a-8, I39b-2,
I39b-3
a. dut- I34b-4, I39a-6, I39a-7, I39a-8, I39b-3/4

'Arasāt : (Ar.) Mahşer meydanı
a. I38b-2, I38b-4

ard : Arka, arka taraf
a.-ına I34a-5
a.-ından I26a-I

'arefe : (Ar.) Arife
a. I26b-I3, I35a-8

arın- : Temizlenmek
a.-mak I31a-I3

- arıt- : Arıtmak, temizlemek
a.-dı I42b-8
- arķ : Su yolu, dere
a.-lar I30a-3, I36a-4
- arķa : Sırt, arka
a.-sından I25a-I2
- arķun : Hafif, gizli
a. I31b-9
- arş : (Ar.) Gök, arş
a. I24a-6, I30a-7, I30a-9, I30b-5
a.-a I30b-4
a.-da I24a-6
- arşun : Bir uzunluk ölçüsü, arşın
a. I34a-8, I35b-7, I36b-I
- art- : Çoğalmak, artmak
a.-ar I42b-2
- artuk : Fazla, ziyade, daha, daha çok
a. I21b-I3, I28b-5, I37a-3
a.-dur I40a-I2
- arz : (Ar.) Gösterme, arz etme
a. I23a-I3
a.-a I24a-8
a.-a kıl- I24a-8
a. it- I23a-I3
- āsān : (Frs) Kolay, yesir
a. I23a-9, I25b-9, I32b-I, I37a-7
a. ol- I37a-7

- a. kıl- I25b-9, I32b-I
a. giçür- I23a-9
- aşıl- : Asılmak, sarkıtılmak
a.-miş I42b-3
- aşılı : Asılmış duran, asılı
a. I24a-6
- aşl : (Ar.) Kök, asıl, esas, temel
a.-uñ I2Ib-II
a.-ına I3Ia-3, I3Ia-8
- aşşı : Fayda, menfaat, kazanç
a. I32b-3, I33b-9, I33b-I0, I38a-9, I38b-I3,
I39a-I
a. kıl- I32b-3, I33b-9, I33b-I0, I38a-9, I38b-I3,
I39a-I
- aşağa : Aşağı, alt taraf
a. I2Ib-6, I34a-I3, I35b-I2, I38a-I2
- âşikâre : (Frs.) Açık , belli
a. I25b-4, I30b-I0, I3Ia-9, I33a-3, I33a-4,
I42b-I
a. kıl- I3Ia-9, I42b-I
a.-yise I26b-3
- at : At
a.-1 I27a-8
a.-ları I40b-9
a.-ları içün I40b-9
- at- : Atmak
a.-arlardı I29b-6
a.-dı I28a-II

a.-uñ I28b-I2, I29a-3
a.-am I28a-I0
a.-alar I25b-3
a.-dukları I30b-I3
a.-mağa I28b-I2

ata : I- Baba, 2- Ced, ata

a. I3Ia-4, I37b-6
a.-mdan I37a-3
a.-nuñ I37a-3
a.-sına I22a-I
a.-sından I38a-7
a.-ları I25a-2, I3Ia-5

atılıcı : Atılan

a. I3Ia-4

'āti : (Ar.) Gelecek olan

a. I37a-I2

'avrat : (Ar.) I- Eş, zevce, 2- Kadın

a. I29a-II, I29a-I2, I37a-I
a.-1 I36b-I3, I37a-5
a.-lara I29b-II

ay : I- Ay, kamer 2- Yılın onikide biri, ay

a. I26a-9
a.-ıgün I42a-I3
a.-inuñ I35a-6

ayak : Ayak

a.-ın I23a-7, I23b-7
a.-ına I36b-II, I37a-4

āyet : (Ar.) Ayet

a. I34b-7, I38b-6, I4Ia-7

a.-i	I32a-10, I38b-9
a.-den	I32a-II
a.-i	I38b-8, I38b-8
a.-i birile	I34b-8
a.-lerimizi	I23b-9
a.-lerümüze	I42a-5
a.-leri	I21b-2, I22b-5, I25a-10, I26a-8, I30b-7, I31b-10, I33a-12, I35a-2, I40a-9, I42a-9

Āyise : (Ar.) Firavun'un karısı

a.	I37a-5
a.-ye	I37a-7

'Āyişe : (Ar.) Peygamber'inizin zevcesi

a.	I25b-12
----	---------

ayru : Ayrı

a.	I39a-5, I39a-5
----	----------------

ayrul- : Ayrılmak

a.-duñ	I39b-6
--------	--------

ayur- : Ayırmak

a.-ur	I31b-5
-------	--------

az- : Vasfı bozulmak, değişmek, ekşimek

a.-maz	I34a-4, I34a-10
--------	-----------------

'azāb : (Ar.) Azap, ceza, işkence, bela

a.	I22b-8, I25a-8, I25b-13, I26b-5, I28b-7, I28b-7, I28b-9, I28b-10, I29b-II, I30a-4, I30a-5, I30a-6, I30a-7, I30a-13, I34b-10, I34b-12, I36b-12, I37a-12, I37a-12, I37a-13 I38b-II, I39a-2, I39a-3, I40a-6
a. ile	I36b-12
a. birle	I30a-5, birile I40a-6

- a. kıl- I25a-8, I28b-7, I28b-7, I28b-10, I29b-II,
I30a-7, I34b-10, I34b-12, I37a-13, I38b-II,
I39a-2
- a. it- I28b-9
- a.-umdan I34b-5
- a.-1 I29b-13, I29b-13
- a.-in I22a-10
- a.-ina I43a-2
- a.-ından I31b-1, I32b-6

'azāb-ı cehennem : (Ar.) Cehennem azabı
a. I30a-1

'azāb-ı elīm : (Ar.) Şiddetli azab
a.-e I40a-5

'azāb-ı harīk : (Ar.) Yakıcı azab
a. I30a-1

āzād : (Frs.) Hür, köle olmayan
a. I41b-9
a. kıl- I41b-9

āzīne : (Frs.) Cuma günü
a. I26b-10, I26b-13, I27a-2, I27a-2, I27a-4,
I27a-12, I27a-13, I27a-13, I27b-1, I27b-6, I27b-13

'azīz : (Ar.) Kıymetli, aziz, şerefli
a. I29b-8

'azze ve celle : (Ar.) Aziz ve yüce olsun
a. I31b-4

-B-

bağ : Bağ

b. I42a-7

b. bağlan- I42a-7

bağla- : Bağlamak

b.-yalar I25a-6

bağlan- : Bağlanmak

b.-mişdur I42a-7

bahādur : (Frs.) Bahadır, yiğit, cesur

b. I41a-I

bağ- : 1- Bakmak 2- Dikkat etmek 3- İbret almak, düşünmek

b.-arlar I24b-2

b.-dı I35b-I2

b.-sun I41b-3

b.-uñ I31a-2

b.-a I32b-7

b.-alar I24b-I, I24b-3

b.-maz I41a-I3

b.-a dur- I25a-7

bākī : (Ar.) Sürekli, devamlı, baki

b. I32b-I2

balās : (Frs.) Aba ve gul gibi kaba ve eski eşya

b. I41b-II

baña : bkz. ben

Bārī : (Ar.) Yaratıcı, Allah

b. I27b-IO

başır : (Ar.) Gören, görücü

b. I26a-7

baş : Kafa, baş

b.-1	I30b-4
b.-ını	I37a-I
b.-ına	I24a-3, I36b-II, I37a-4
b.-ına kaç-	I24a-3
b.-ları	I34b-2

bātı́l : (Ar.) I- Hak olmayan, yanlış 2- Boş, işe yaramaz

b.	I22b-3, I31b-5, I34a-I, I41b-4
b. ol-	I22b-3

bātı́n : (Ar.) İç

b.-1	I32b-I
------	--------

bay : Zengin

b.	I38a-I
b. kıl-	I38a-I

bayāğı : Evvelki, eski, aynı

b.	I31a-8
----	--------

bayram : Bayram

b.	I32b-10, I35a-6, I35a-8
b. it-	I35a-6
b.-ıdur	I27a-I3

bedbaht : (Fra.) Kötü talihli, bedbaht

b.	I32b-5
b. ol-	I32b-5
b.-ları	I42b-I2

bedel : (Ar.) Karşılık

b.	I29b-3, I30b-3
----	----------------

bedrūstī : (Fra.) Doğrulukla, doğru olan

b.	I40b-II
----	---------

bekle- : Beklemek

b.-rem	I38a-2
b.-r	I22a-4, I31a-2
b.-mezem	I38a-3

belā : (Ar.) Bela, felaket

b. I28a-13

belī : (Frs.) Evet

b. I28a-6, I41a-II

ben : Ben. I. Teklik şahıs zamiri

b° I25b-6, I27b-II, I28a-3, I28b-2, I28b-8, I31b-4, I31b-7,
I32a-8, I34a-7, I39a-I, I40b-I, I40b-II

b.-em I27b-9, I38b-3

b.-üm I25b-7, I28b-2, I28b-6, I29a-6, I31b-5, I31b-7, I34b-5,
I34b-II, I37a-3, I37a-3, I37a-II, I37b-10, I37b-I2,
I37b-I3, I38a-I, I38a-I, I39b-6, I39b-7, I41a-I3

b.-üm için I25b-7

b.-i I28a-I3, I29a-6, I37b-10, I37b-I2

benā I27a-4, I27a-5, I27a-9, I34b-II, I37b-10, I39b-9

b.-den I28a-I2, I28b-5, I40b-5, I40b-5

ben : Ben, yüzde veya tende bulunan benek

b. I27a-II

b.-i I35b-9

bendelik : Kulluk, kölelik

b.-den I41b-8

beñiz : Yüz , çehre

b.-i I38b-6, I38b-7

beñzet- : Benzetmek

b.-ür I22a-I

berāber : (Frs.) I-Eşit, denk 2- Birlikte bulunan

b. I42b-5, I43a-3

b. kıl- I43a-3

bezen- : Süslenmek, donanmak, bezenmek

b.-mişdür I27b-5

biçgu : Bıçkı, testerenin büyüğü
b.-yıla 128b-10

biñar : Kaynak, akarsu, pınar
b. 124b-8
b.-dan 133b-6
b.-lar 134a-2, 134b-3

birak- : Bırakmak
b.-a 121b-8, 125b-4
b.-urdu 135b-7

biç- : Biçmek, kesmek
b.-di 128b-II, 128b-II

bil : Döl, sulp
b.-inden 131a-4, 131a-5

bil- : Bilmek
b.-ürsin 122a-12, 122a-13, 123b-3, 124a-10, 130b-II,
141b-6
b.-ür 126b-4, 132b-1
b.-ürler 142b-5, 142b-6
b.-di 136b-2
b.-esin 132b-2
b.-e 139a-6
b.-eler 121b-9, 138b-12
b.-ürlerse 132b-2
b.-mezler 123a-5

Bilāl : (Ar.) Bilal-i Habeşi, sahabe
b. 124b-II

bin- : Binmek
b.-se 141a-3, 141a-4
b.-e 127b-6
b.-eler 134a-13
b.-mek 134a-12

biñ.: Bin. Sayı

b. I23a-8, I38b-I, I38b-I

Bin Ebū Derda : (Ar.) Ebu Derda'nın oğlu

b. I33a-I

binā : (Ar.) Yapma, kurma

b. I35b-4

b. kıl- I35b-4

bir : Bir

b. I21b-8, I22b-8, I23b-I, I24a-6, I24b-I, I24b-8, I27a-I, I27a-3, I27a-IO, I27a-II, I27a-II, I27b-3, I27b-4, I27b-5, I28a-2, I28a-3, I28a-3, I28a-4, I28a-4, I28a-9, I28a-9, I28a-II, I28a-I3, I28b-I, I28b-I, I29a-6, I29a-7, I29a-IO, I29a-II, I30a-I, I32a-9, I32a-IO, I33b-8, I35a-9, I35b-6, I35b-8, I35b-9, I35b-IO, I35b-I3, I36a-6, I36a-6, I36a-6, I36a-9, I36b-I, I36b-I, I36b-2, I36b-I3, I37a-I, I37b-I, I38b-I, I38b-4, I39a-7, I39a-8, I40b-2, I40b-6, I40b-8, I41a-7, I41a-8, I41a-IO, I41a-IO, I41b-3

b.-dür I28b-6, I37a-3

b.-i I29a-I3, I29a-I3, I29a-I3, I29b-I, I29b-I, I29b-I, I33a-6, I33a-6, I33a-6, I33a-6, I35b-6, I35b-I3

b.-imūñ I35b-7

b.-isini I36a-I

biregü : Biri, bir kimse, herhangi bir ferd

b. I34b-I

biribiri : Dirbiri

b. I21b-IO, I34a-5

b.-ne I21b-7, I22b-2, I24b-I2, I24b-I2, I42a-I, I42a-I, I42b-I2

birile : İle

b. I21b-I2, I22a-5, I22a-7, I22a-9, I22b-2, I22b-3, I23a-I2, I23b-I, I24a-7, I24a-7, I24a-9, I24b-4, I24b-5, I24b-6,

I24b-I2, I24b-I3, I25a-I3, I25b-II, I25b-I2, I26a-4, I26b-2, I27a-9,
I27b-5, I27b-7, I27b-9, I27b-II, I27b-I2, I28b-I3, I29b-5, I29b-I2,
I30a-5, I30a-7, I30a-II, I32a-I, I32a-3, I32a-5, I32a-6, I33b-2, I33b-7,
I33b-I3, I34b-2, I34b-8, I34b-8, I34b-9, I34b-I0, I35a-5, I35b-I,
I35b-4, I36a-7, I36a-8, I36b-7, I37b-7, I37b-9, I37b-9, I37b-9, I37b-II,
I37b-I2, I37b-I3, I38a-II, I38a-I3, I39a-I0, I39a-I3, I39b-I, I39b-2,
I39b-2, I39b-4, I39b-II, I40a-2, I40a-6, I40b-I, I40b-I2, I41a-I, I41a-9,
I41b-I, I41b-3, I42a-4, I42a-6, I42b-4, I42b-8, I42b-9, I42b-I0, I43a-3,
I43a-4

birle : bkz. birile

birle- : Birliğine inanmak

b.-dünüz I39a-9

birlik : Birlik

b.-ine I32b-8

biş : Beş

b. I32b-8

bişik : Beşik

b.-de I29a-I3

b.-den I29a-II

bişinci : Beşinci

b. I37b-5

bit- : Çıkmak, meydana gelmek

b.-er I31b-4

b.-en I31b-5

biter : (Frs.) "bed-ter" Daha fazla, beter

b. I28b-9

biti : I- Yazılmış şey, mektup 2- Amel defteri

b.-dür I23b-4

b.-ye	I22a-5
b.-si	I24a-5
b.-sin	I25a-I2, I39a-4, I39a-6
b.-ler	I25b-8
b.-leri	I23a-I0, I25b-I3
b.-lerin	I24a-I2, I26a-I, I42a-3, I42a-5

bitür- : Yetiştirmek, çıkarmak
b.-ür I34b-3

biz : Biz, I. çokluk şahıs zamiri

b.	I32b-I
b.-üm	I23b-9, I42a-4
b.-i	I32a-5
b.-e	I27a-7

biz . (Ar.) Bez, kumaş

b.-ler	I36a-4
--------	--------

boy : Boy, vücut

b.-ı	I35b-7
b.-ları	I35b-5

boyun : Boyun

b.-ın	I4Ib-8, I4Ib-8
-------	----------------

böyle : Böyle, bunun gibi, bu şekilde

b.-dür	I22a-2
--------	--------

bu : Bu

b.	I2Ib-2, I2Ib-2, I2Ib-4, I22a-2, I22a-3, I22a-II, I22b-5, I22b-6, I22b-II, I22b-II, I22b-I2, I23b-4, I23b-6, I23b-9, I24a-3, I24a-II, I25a-I, I25a-3, I25a-4, I25a-I0, I25a-II, I25a-I3, I25b-I0, I26a-3, I26a-II, I26a-I3, I26b-8, I26b-9, I27a-2, I27a-I2, I27a-I2, I28a-I0, I28a-I0, I28a-I0, I28b-I, I28b-2, I28b-4, I28b-8, I28b-I0, I28b-II, I29a-7, I29a-7, I29a-I3, I29b-3, I30a-6, I30a-I2,
----	---

- I30b-I, I30b-7, I30b-8, I30b-II, I31a-I0, I31a-I2, I31a-I3, I31b-5, I31b-6, I31b-I0, I31b-II, I31b-I3, I32a-8, I32a-I0, I32a-II, I32b-I3, I33a-I2, I33a-I3, I34b-I, I34b-2, I34b-4, I34b-5, I34b-7, I35a-2, I35a-3, I35b-II, I35b-I3, I36a-7, I36a-I3, I37a-9, I37b-6, I38a-I, I38a-8, I38b-6, I38b-7, I38b-8, I38b-9, I38b-9, I38b-I3, I39a-I, I39a-7, I39b-6, I39b-6, I39b-I2, I40a-I, I40a-9, I40a-II, I40a-I3, I40b-3, I40b-6, I40b-II, I41a-6, I41a-7, I41a-7, I41a-II, I41a-I3, I42a-9, I42a-II, I42b-2, I42b-4, I42b-7
- b.-dur I22b-8
- b.-nuñ I27a-3, I31a-9, I38a-I0, I42b-4
- b.-ni I24a-3, I28b-I2, I41a-I0
- b.-nda I21b-II, I22a-2, I22b-I, I24a-II, I37b-8, I38b-II, I39b-2, I40a-I2
- b.-ndan I26b-I
- b.-nlar I26a-II
- b.-nlari I24b-3
- b.-lar I22b-I0, I22b-II, I22b-I2, I23b-4, I23b-I2, I23b-I3, I24b-4, I24b-I2, I25a-I, I26a-5, I26a-6, I26b-7, I29b-6, I29b-7, I30a-2, I33b-I2, I37b-I3, I39b-9, I42b-6
- b.-larki I23a-5
- b.-lardur I42a-2, I42a-5
- b.-laruñ I23b-I0, I23b-II, I24a-I, I24a-II, I24a-I2, I24a-I2, I24b-I2, I25b-9, I30a-I3, I30b-I, I31a-I, I34b-6, I34b-I3, I35a-I, I35b-3, I37b-7, I39a-4, I39b-I, I42a-3, I42a-5, I42b-II, I43a-3, I43a-4
- b.-laruñ birile I37b-7, I39b-I
- b.-lari I22a-9, I22b-II, I23a-5, I24a-2, I27b-I, I28b-I3, I29a-2, I29a-3, I29a-5, I31a-3, I36b-I, I37b-8, I37b-II, I43a-3, I43a-5
- b.-lara I23a-3, I24b-4, I24b-II, I25b-9, I26a-4, I26b-I, I26b-5, I29b-I3, I30a-3, I30a-I2, I31b-8, I33b-7, I34b-6, I34b-I0, I34b-I2, I37a-II, I37b-I2, I38a-5, I39a-5, I42a-7, I42a-8, I42b-5, I42b-I3

b.-laradur I29b-I2
b.-lardan I31a-2, I33a-2, I33b-I2

buk'a : (Ar.) Toprak parçası, memleket
b.-da I35b-3

bukaku : Zincir, köstek
b.-lar I42a-7

bul- : I- Bulmak, görmek 2- Elde etmek
b.-asın I24b-2/3
b.-a I27b-2, I27b-2, I42a-II
b.-alar I22a-I0, I32b-6, I33b-3
b.-mazlar I41b-II
b.-aydı I32b-7, I32b-7

bulın- : Olmak, bulunmak
b.-uñ I38a-I, I38a-I0

bulun- : bkz. Bulın-

burc : (Ar.) Yıldızlar ve onların gidikleri şekiller
b.-lara I26b-II

buriyā : (Frs.) Hasır
b. I41b-II

buyur- : I-Buyurmak, emretmek 2- Tavsiye etmek
b.-dı I28b-I2, I29a-I0, I40b-7
b.-madum I25a-3
b.-mayasız I38a-5

bühtān : (Ar.) İftira, yalan
b. I29b-I

bu resme : Böyle , bu şekilde
b. I28b-8

-C-

cān	:	(Ar.)	Ruh, can
c.			I39b-2, I39b-3, I39b-6, I39b-9, I39b-10
c.-ı			I24a-9, I40a-1
c.-a			I40a-6
c.-ı			I24a-6, I40a-1, I40a-4
c.-ıdur			I24a-II
c.-ıysa			I40a-2, I40a-3
c.-ın			I23a-I2, I23a-I2, I24a-7, I39b-3, I39b-I3, I40a-5
c.-ına			I24a-7
c.-ları			I23b-I

cānavar : (Frs.) Cān-āver. Canlı varlık, yaratık, hayvan
c.-ları I32a-3

cāzū : (Frs.) Cadı, sihirbaz, büyücü
c. I28a-3, I28a-6, I28a-8, I28a-8
c.-ya I28a-5
c.-sı I28a-2

cāzūlık : Büyücülük
c. I28a-4

Cebra'ıl : (Ar.) Cebraıl, dört büyük melekten biri
c. I27a-10, I27a-12, I32a-II, I33a-3, I38b-9
c.-üñ I33a-4
c.-i I32a-I2

cenābet : (Ar.) Boy abdesti almayı gerektiren hal
c.-den I31a-10, I31a-13, I37b-6

cevāb : (Ar.) Karşılık, cevap
c. I27b-10, I32a-10
c. vir- I27b-10, I32a-10

cevāhir : (Ar.) Kıymetli taşlar, cevherler
c. I35b-4, I36a-5
c. ile I35b-4

cevher : (Ar.) Değerli taş, mücevher
c.-ler I27b-5
c.-ler birile I27b-5

cezā : (Ar.) Kötü karşılık, ceza
c. I25a-8
c. vir- I25a-8
c.-ların I26a-6

cift : (Frs.) Cüft. Gift
c. I32a-5, I35a-7
c. kıl- I32a-5
c.-dür I35a-10

cihān : (Frs.) Dünya
c. I42a-II
c.-da I30a-6, I30a-7, I36a-10

cümle : (Ar.) Herkes, herşey
c. I35a-9,
c.-sin I29a-10

Cüneyid : (Ar.) Şahıs adı
c. I32a-10

Cüreyh : (Ar.) Sahabe
c. I29b-I

-Ç -

- çadır : Çadır
ç.-ları 135b-2, 135b-8, 136b-10
- çağır- : Çağırmaq
ç.-a 138b-3
- Çalab : Yaratıcı, Tanrı
ç.-uñ 139b-5
ç.-uña 139b-4
ç.-uñdan 139b-4
- çāresüz : Çaresiz
ç. 142b-7
- çek- : 1- Katlanmaq, 2- Çekmek, uzatmaq
ç.-er 140b-13
ç.-erler 140b-13
ç.-eler 125b-1
ç.-mek 140b-12
ç.-mek için 140b-12
- çık- : 1- Uzaklaşmaq, terketmek, 2- Dışarı çıkmak,
3- Yükselmek
ç.-ar 139b-10, 140a-4
ç.-arlar 125a-3
ç.-dı 136a-5
ç.-ğil 139b-9, 139b-10, 140a-4
ç.-a 138b-4
ç.-up 132b-10
ç.-mayalar 124a-2

çıkar- : 1- Yaratmak, 2- Dışarı çıkarmak, 3- Vermek

ç.-ur 132a-7

ç.-dı 131a-5

ç.-alar 126a-I

çok : Çok, pek çok

ç. 136b-9

çök- : İnmek

ç.-erler 134a-13

çün : (Frs.) Nasıl, nice

ç. 136b-2, 138b-2

çürüt- : Çürütmek

ç.-di 127a-7

ç.-mek 127a-7

- D -

- dat : Lezzet, tat
d.-ı 134a-4, 134a-10
- Dahhāk : (Ar.) Meşhur bir Arap şairi.
D. 124a-9
- dahı : Dahi
d. 124a-4, 127b-9, 127b-10, 127b-11, 128a-4,
128a-7, 128a-11, 128a-12, 128b-2, 128b-7,
128b-7, 128b-9, 128b-9, 128b-11, 129a-12,
131a-7, 131b-2, 131b-7, 132b-1, 132b-10,
133a-9, 137a-6, 137a-6, 138b-2, 139b-5,
140b-3, 1414b-8, 141b-9
- darī' : (Ar.) Hurma dikenli, acı ve dikenli bir ağaç
d. 133b-8, 133b-8, 133b-9, 133b-10
- da'vet : (Ar.) Çağırma
d. 134b-8
d. it- 134b-8
- da'vī : (Frs.) (Ar. da'vā) İddia, dava
d.-si 122b-3
d.-si kesil-122b-3
- Dāvud : (Ar.) Kendisine Zebur inen peygamber.
D. 133a-10
- dāye : (Frs.) Dadı
d. 137a-3
d.-yi 137a-4
d.-si 129b-1

d.-siyidi 137a-1

de : Dahi

d. 135b-8

def'a : (Ar.) Kerre, kez, defa

d. 122a-13

deg- : 1- Erişmek, ulaşmak, 2- İsbet etmek, 3- Düşmek

d.-e 126a-3

d.-en 138a-7

d.-meye 122b-1

degil : (bkz. degül)

degin : Kadar, dek, değin

d. 121b-8, 125b-2, 127a-9, 131b-9, 140a-13,
140b-13,

degme : Her, her bir

d. 121b-4, 131a-2, 134a-8, 135b-7, 136a-2,
137a-12

degül : Değil

d. 121b-13, 123b-9, 123b-12, 126a-6, 127b-2,
130a-10, 130b-2, 131b-6, 132b-10, 137b-13,
137b-13, 138a-1, 142b-3

d.-sin 134b-6

degür- : Ulaştırmak, bildirmek

d.-ürler 127a-9, 131b-7

d.-e 141a-3, 141a-4

degzen-: Dönmek, dolaşmak

d.-e 126a-11

- del- : Dölmek, yarmak
d.-üp 126a-1
- dem : (Frs.) Zaman, an
d. 138b-5, 139b-10
- demür : Demir
d. 136b-9, 136b-10, 136b-11, 137a-6
- deñiz : Deniz
d.-e 129a-3
d.-ler 121b-7
- deñlü : Bir türlü, bir çeşit
d. 136a-10
- depele- : Öldürmek, katletmek
d.-diler 143a-2
d.-r 122a-8
- dere : 1- Vadi, 2- Dere, su yatağı
d. 127b-3, 129a-10, 129b-3, 129b-5
d.-dür 122b-8
d.-nün 127b-3
d.-leri 134a-12
- dergāh : (Frs.) Dergah
d.-ına 124b-1
- dermān : (Frs.) 1- Çare, 2- Şifa
d. 128b-8, 128b-8, 128b-9
d. kıl-128b-8, 128b-8, 128b-9

dəve : Deve

d. 135b-9, 143a-5

d.-yi 143a-2

d.-mi 135b-11

d.-sinün 143a-1

dəvrül- : Devrilmək

d.-di 129a-3

di- : Demək, söyləmək

d.-r 127a-5, 128a-6, 130b-10

d.-rlər 127a-2, 130a-12, 130b-13, 133b-9,
133b-8, 139b-13, 140a-5, 141b-7

d.-düm 127a-6, 133a-1, 135b-12

d.-di 125b-13, 127a-8, 127a-10, 127b-2,
128a-9, 128a-11, 128a-13, 128b-10,
128b-11, 128b-12, 129a-3, 129a-4,
129a-7, 129a-10, 129a-12, 130a-1,
134b-10, 134b-12, 136a-9, 136b-2,
140b-7, 140b-8, 141a-9, 142a-11,

d.-diñüz 124a-3

d.-dilər 123b-12, 129a-9, 134a-11

d.-gil 128a-8, 128a-9

d.-yə 127b-10, 127b-11, 133a-4, 138b-6,
139a-1, 140a-1

d.-yələr 127b-11, 138b-6

d.-yü 124a-9, 132a-1, 132a-12, 133a-3,
133a-4, 134b-7, 134b-7, 135a-13,
135b-1, 135b-8, 136a-9, 136b-8,
138a-6, 138a-8, 139a-8, 141b-2,
141b-2, 141b-3, 142a-1, 142a-2

d.-üþ 129a-7, 129a-8
d.-yicek 134a-11, 137a-6
d.-yenlere 123b-5
d.-rlerdi 125a-2, 135b-8, 135b-9
d.-mişdi 141a-9
d.-meyesin 128a-13
d.-yü vir- 136a-6
d.-mek 128a-1, 131b-9, 135a-7, 135a-8,
138a-9
d.-mekden 122a-3

dīdār : (Frs.) Güzel yüz, cemalullah

d. 123b-13, 127b-12

d.-uñ 127b-11

diken : Diken

d. 133b-8

dil : 1- Konuşma organı, dil, 2- Lisan

d. 141b-1, 141b-1, 141b-2

d.-i 133a-6

dile- : İstemek, dilemek

d.-r 126b-2, 132a-9

d.-rüz 127b-11

d.-rsiz 127b-10

d.-rem 140a-1

d.-seler 137a-13, 139b-3

d.-dügi 126a-4

d.-rlerdi 130a-5

d.-rse 122a-1, 122a-1, 122a-1, 122a-1, 127b-8,
130a-10

d.-düñise 140b-2, 140b-3

dīn : (Ar.) Din

d. 136b-13

d. dut- 136b-13

d.-e 134b-8

d.-den 128b-10, 128b-11

d.-ini 125a-2

d.-ine 141a-9

d.-lerin 125a-2

dīndaş : Aynı dine mensup olan

d.-ları 129b-5

d.-ları birile 129b-5

dīñle- : Dinlemek

d.-ridi 128a-5

direk : Direk

d.-ler 136a-2, 136a-3

d.-leri 135b-8

direksüz : Direksiz

d. 134b-1, 135b-2, 142b-3

dirgür- : Diriltmek

d.-e 131a-9

d.-en 130a-6

diri : Canlı, diri

d. 127a-8

diril- : Dirilmek

d.-ür 126a-9

d.-eler 122a-11, 132b-6

d.-mek 126a-12

dirild- : Diriltmek

d.-iser 123a-5

dirlik : Hayat, yaşayış

d. 126a-9

d.-i 132b-11

dişi : Dişi

d. 122a-2, 132a 5

d. birile 132a-5

d.-ler 132a-6

d.-ler birile 132a-6

ditre- : Titremek

d.-di 128b-13, 129a-2

ditret- : Titretmek

d.-eler 138a-11

diz : Diz

d.-in 138b-5

diz- : Dizmek, sıralamak

d.-di 136a-11

doğ- : Doğmak

d.-ar 142a-13

doku- : Çakmak, kakmak

d.-dı 137a-7

d.-rdı 136b-12

d.-rıdı 136b-10

- dost : (Frs.) Arkadaş, dost
d.-ların 130a-8
- dög- : Ezmek, döğmek
d.-seler 138a-11
d.-meklik 138a-11, 138a-11
d.-meklik birile 138a-11
- dök- : Dökmek
d.-er 132a-8
d.-düm 141a-9
- dökül- : Dokülmek
d.-e 121b-6
- dön- : Dönmek
d. ! 128b-11, 139a-10
d.-gil 128b-10, 139b-4, 140a-7
d.-seler 124b-13
d.-e 125b-10, 126a-9
d.-medi 128b-10, 128b-12
- dönder- : (bkz. döndür-)
- döndür- : Döndürmek, çevirmek
d.-em 142b-4
d.-e 134b-11
d.-eler 126a-1
- dönüş : Dönüş
d.-i 137b-2
- dört : Dört
d. 123a-9, 133a-5, 133a-9, 133a-9

- dörtyüz : Dörtyüz
d. 135b-7
- dörtyüzelli sekiz : Dörtyüzelli sekiz
d.-dür 126b-9
- dörtyüzotuz : Dörtyüzotuz
d. 122b-6
- dördüncü : Dördüncü
d. 137b-5
- döşek : Döşek
d.-indedür 134a-5
d.-ler 134a-6
- döşen — : Döşenmek, yayılmak
d.-ü 134a-6
- du'ā : (Ar.) Du'a
d. 127a-3, 127b-2, 128b-1,
128b-3, 128b-4
d.-dur 132b-10
d. kıl-127a-3, 128b-1, 128b-3, 128b-4
- dur- : Yardımcı fiil (bildirme ifade eder)
-dır, -dir, -dur, -dür'ün ekleşmemiş
şekli
d.-ur 121b-3, 121b-11, 122a-4, 122a-13,
122b-1, 122b-6, 122b-8, 123a-5,
123a-7, 123b-2, 123b-11, 124a-5,
124a-6, 124a-5, 124a-6, 124a-7,
124a-12, 124b-8, 125a-4, 125a-4,

125b-1, 125b-5, 126b-3, 126b-4, 126b-7,
126a-7, 126a-8, 126b-12, 127a-8, 127b-3,
128a-1, 129b-2, 129b-3, 129b-3, 129b-7,
129b-7, 129b-9, 129b-10, 129b-13, 130a-2,
130a-3, 130a-3, 130a-4, 130a-5, 130a-8,
130a-9, 130a-9, 130b-1, 130b-1, 130b-2,
130b-2, 130b-2, 130b-3, 130b-3, 130b-4,
130b-4, 130b-8, 130b-11, 130b-12, 130b-13,
131a-3, 131a-4, 131a-6, 131a-7, 131a-10,
132a-2, 132a-3, 132a-13, 132b-11, 132b-12,
132b-13, 133a-2, 133a-3, 133a-7, 133b-6,
134a-5, 134a-6, 134a-8, 134b-13, 134b-13,
135a-9, 135a-12, 136b-5, 137b-12, 137b-3,
137b-8, 138b-7, 138b-8, 138b-11, 139b-12,
140a-10, 140b-10, 140b-10, 141a-1, 141a-1,
141a-2, 141b-6, 141b-6, 141b-7, 142a-7,
142a-10, 142b-3, 142b-6, 142b-6, 142b-7,
142b-11.

dur- : Durmak

d.-uñ 122a-3

d.-a 138a-13

d.-alar 123a-8, 123a-10, 138a-13

d.-mazdı 135b-2

durur- : Diriltmek

d.-mağa 131a-7

dut- : 1- Yakalamak, tutmak, 2- Edinmek, 3- Kabul etmek

d.-ar 137b-9

- d.-arlar 137b-9
- d.-dı 128b-6, 128b-10, 137a-6, 136b-13,
137a-4
- d.-mıṣsın 139b-4
- d.-am 132a-8
- d.-a 127a-11, 130a-4, 132b-3, 135a-12,
139a-8, 139a-7
- d.-up̄ 129b-6, 141a-6
- d.-anlardur 125a-2
- d.-mıṣduñ 139a-6
- d.-maz 131a-10
- d.-mayasız 138a-4
- d.-a gel- 127a-11
- d.-maḡı 139b-2
- d. maḡlık 138b-13
- dūzah : (Frs.) Tamu, cehennem
d. 133b-10
- dükeli : Hepsi, bütünü
d. 136a-13
- dün : Gece
d. 126a-8, 130b-10, 135a-5, 135a-11,
142b-2
d. için 142b-2
d.-le 142a-13
d.-ler 135a-5
- dünyā : (Ar.) Dünya
d. 124b-5, 126a-3, 132b-11, 141a-2

d -da 123a-9, 125a-5, 125b-6, 127b-13, 130a-5,
133b-4, 136a-7, 137a-12, 139a-3, 139a-5,
139a-5, 139a-12, 139b-13, 140b-12,
140b-12, 141b-8

d.-dan 132b-12

düpdüz : Dümdüz

d. 126a-10

d. ol- 126a-10

dürlü : Türlü, çeşitli

d. 128b-1, 129b-13, 131b-4, 131b-4, 134b-3,
137a-12, 137a-12

düş : Rüya

d.-lerinde 133a-4

düş- : Düşmek

d.-di 137a-2

d.-e 138a-12

d.-eler 138b-5

düşmān : (Frs.) Düşman

d. 141a-7

d.-ıdur 131a-13

dütün : Duman

d. 138b-4

düz : Düz, doğru, düzgün

d. 121b-13, 142b-5

- ebedī : (Ar.) Sonsuz
e. 122a-11, 132b-7
- ebrār : (Ar.) İyilik yapan kimseler. (Bürr'ün çokluğu)
e. 124a-13
e.-lar 124a-13, 124b-7
- Ebū Bekir : (Ar.) Dört büyük halifeden ilki.
e. 127a-5, 127a-6
- Ebū Bekiri's-sıddīk: Sözüne sadık, Hz.Ebubekir'in lakabı
e. 122a-7
e. birile 122a-7
- Ebū Cehil : (Ar.) Hz. Peygamber zamanında müşriklerden
e. 124b-10
- Ebū Derda : (Ar.) Uveymir adı ile meşhur sahabe,
179 hadis rivayet etmiştir.
e. 133a-5
- Ebū Süfyān : (Ar.) Hz. Peygamber devrinde bir müşrik
e. 140b-7/8, 140b-8/9
- Ebūlleys : (Ar.) es-Semerkandi,
e. 141a-2
- ecel : (Ar.) Son, ölüm
e. 139b-8

- eger** : (Frs.) Şayet, eğer
e. 125b-7, 128a-10, 128a-13, 132b-2, 140a-2
- egil-** : Eğilmek
e.-e 134a-13
- ehl** : (Ar.) Ehil, halk
e.-i 133b-8, 133b-10
- ehl-i beyt** : Ev halkı
e.-i 125b-10
- ehl-i cennet**:Cennet ehli, cennet halkı
e. 124b-9
- eksük** : Eksik
e. 121b-13, 123a-2, 123a-2
e. kıl- 123a-2
- eksüksüz** : Eksiksiz
e. 126b-7
- el** : El, tutma organı
e.-i 124b-7, 124b-7
e.-ine 125b-8, 126a-1, 126a-2, 134a-4,
136b-11, 137a-4, 139a-5
e.-inde 127a-11, 130b-5, 139a-6
e.-inden 137a-2
e.-lerine 142a-3, 142a-6
- elli** : Elli
e. 133a-7, 123a-8
- elli biñ** : Ellibin
e. 123a-8

- ellidört : Ellidört
e. 142a-9
- emîn : (Ar.) Güvenilen, korkusuz, emin
e. 139a-8, 139a-9, 140b-8, 140a-11,
140b-13
e. ol-139a-8, 139a-9, 140b-8, 140b-13
- emir : (Ar.) Emir
e. 129a-2, 134b-9, 140a-6
e. ile 128a-11
e.-i birile 125a-13, 132a-3
e. kıl 134b-9
e. eyle- 129a-2
e. it- 140a-6
e.-üm 123b-7
e.-i 125a-13, 132a-3
e.-ine 125b-5
- emr-i ma'ruf: Doğru, bilinen söz, doğruyu bildirme
e.-ı 139a-12
- enbiyā : (Ar.) Peygamberler (Nebî'nin çokluğu)
e. 133a-3
e.-dur 133a-3
- endām : (Frs.) Boy, vücut
e. 141b-3
e.-laruñ 121b-13
- endāze : (Frs.) Ölçü, endaze
e. 137b-12
e. birile 137b-12

endişe : (Frs.) Düşünce, endişe
e. 126a-6
e. kıl- 126a-6

Enes bin Melik: Ar. Şahıs adı
e. 127a-10

eñse : Ense
e.-sine 126a-1

er : Erkek, adam, şahıs
e. 135b-13
e.-idi 135b-9
e.-ün 136b-3

eren : Kişi, kimse
e.-de 136a-12
e.-ler 122a-6, 122a-6, 123a-1
e.-lere 129b-11
e.-lerden 122b-13

erkek : (bkz. İrkek)

et : Et
e.-in 127a-7, 127a-7

ev : Ev
e.-ine 126a-9, 140b-8, 140b-9
e.-ler 136b-8
e.-lerini 136b-7
e.-lerine 124b-13

evtād : (Ar.) Kazıklar (Veted'in çokluğu)
e. 136b-9, 136b-10

- evvel : (Ar.) İlk, evvel
e.-inde 135a-6
e.-kiler 123b-9, 132b-13, 137a-12
- evvelin : (Ar.) Evvel'in çokluğu
e. 123a-7
- ey : (bkz. iy)
- ey- : Söylemek
e.-diler 132a-3
- eyit- : Söylemek, demek
e.-ür 121b-3, 121b-11, 122a-2, 122a-13,
122b-6, 122b-8, 122b-10, 123a-12,
123a-13, 123b-9, 123b-10, 124a-7,
124a-8, 124a-9, 124b-1, 125a-11,
125b-12, 126a-11, 126b-9, 126b-13,
127a-1, 127a-4, 127a-5, 127a-10,
130b-5, 130b-8, 131a-11, 131b-11,
132b-9, 132b-10, 132b-10, 133a-1,
133a-1, 133a-3, 133a-13, 135a-3,
135a-9, 135a-10, 135b-1, 135b-4,
136b-9, 136b-10, 137b-1, 137b-12,
137b-2, 137b-10, 139a-7, 139a-9,
139b-1, 139b-8, 139b-9, 139b-10,
140a-1, 140a-4, 140a-10, 141a-6,
141a-7, 141a-10, 142a-10
e.-ürler 123b-12, 124a-9, 130a-10, 130b-2,
130b-12, 130b-12, 130b-13, 132a-11,
133a-4, 135b-9, 137b-13, 139a-5,
139b-3, 139b-8, 139b-12

- e.-düm 133a-2
- e.-di 121b-3, 122b-6, 123a-11, 124a-5, 125b-12,
126b-9, 127a-6, 127a-8, 127a-12, 127a-12,
127b-2, 128a-3, 128a-7, 128a-10, 128a-12,
128b-2, 128b-4, 128b-5, 128b-6, 128b-7,
128b-8, 128b-13, 129a-1, 129a-2, 129a-4,
129a-5, 129a-5, 129a-6, 129a-11, 130a-1,
130b-8, 131a-1, 131a-12, 131b-11,
131b-13, 133a-2, 133a-5, 133a-13,
134a-7, 134a-11, 135a-3, 136a-7, 136a-8,
136a-9, 136a-9, 136b-6, 137a-2, 137a-2,
137a-3, 137a-5, 137a-13, 138b-8,
138b-9, 140a-10, 140b-5, 140b-7,
141a-2, 141a-2, 141a-8, 141a-9,
141a-10, 142a-10, 142b-13
- e.-diler 129a-9, 132a-2, 138b-7
- e.-e 127b-9, 127b-11, 138b-13, 138b-13,
139a-9
- e.-eler 124a-4, 124b-3, 125a-5
- e.-dügün̄ 130a-13
- e.-dügün̄ için 130a-13
- e.-ierdi 125a-1
- e.-i vir- 128a-12, 128b-9, 137a-4, 124b-13

eyle : Öyle

- e. 123b-9, 123b-12, 126a-5, 126a-5, 127b-1,
128a-13, 130a-10, 130b-2, 131a-7, 135b-11,
136b-7, 137a-6, 137b-13, 141a-5, 141a-10

eyle- : Yapmak, kılmak

e.-di 129a-2

eyü : Güzel, iyi

e. 121b-10, 121b-12, 122a-5, 122a-6,
126b-4, 126b-6, 137b-9

e.-ler 124a-13, 133b-11

e.-lere 126b-12

- fahir** : (Ar.) Övünülecek şey
f. 141a-6
f. dut-141a-6
- fāide** : (Ar.) Fayda, kazanç
f.-si 141b-13
- farīza** : (Ar.) Yapılması gerekli olan şey, farz
f.-yı 131a- 2
f.-ya 131a-13
f.-ları 131a-10
- fecr** : (Ar.) Fecir, tan vakti
f. 135a-4
- ferište** : (Frs.) Melek
f. 131a-2, 138b-1, 139b-8, 140a-4
f.-si 139b-11
f.-ler 122a-4, 122a-5, 124a-12, 127a-4,
127a-6, 127a-9, 127a-9, 139a-4,
139a-9, 139b-11
f.-leri 137b-7
f.-lere 138a-13, 139b-12
- fermān** : (Frs.) Ferman, buyruk, emir
f. 122b-3, 139a-7, 139b-6
f.-i 122b-2, 127b-7, 128b-13, 138a-13
f.-i birile 122b-2, 127b-7, 128b-13
f.-ina 137b-2
f.-ındaydı 136a-10

- fesād : (Ar.) Bozgunculuk, fesat, fitne
f. 123a-3, 137a-10
f. kıl- 123a-3, 137a-10
- feth : (Ar.) Fetih, Mekke'nin rethi
f. 140b-2, 140b-4, 140b-8
f. ol- 140b-4
- Fir'avun : (Ar.) Mısır'ın kıpti hükümdarı. Fir'avn-ı Musa.
f. 129a-13, 136b-11, 136b-13, 137a-1,
137a-2, 137a-4, 137a-5, 137a-9
f.-uñ 136b-9, 136b-12, 137a-5
f.-a 136b-9
f.-dan 136b-13
- fīrūzec : (Ar.) Gök renginde kıymetli bir taş.
f. 136a-11
- fitre : (Ar.) Fitre
f. 132b-9
f. vir- 132b-9
- Furkān : (Ar.) Hakkı batıldan ayıran, Kur'ân-ı Kerim.
f. 133a-10
- füccār : (Ar.) Kafirler
f. 122a-8
f.-lar 122a-8
- fülān : (Ar.) Filân, filânca
f. 139b-12

- galebe : (Ar.) Üstünlük, yenme, galip gelme
ğ. 123b-10
ğ. ol- 123b-10
- ğālib : (Ar.) Galip, yenen
ğ. 123b-11
ğ. ol- 123b-11
- ğāšiyeh : (Ar.) Müthiş hadise, kıyamet
ğ. 133b-2, 133b-2, 133b-3, 133b-11
- ğāyib : (Ar.) Kaybolan, uzaklaşan
ğ. 122a-10
ğ. ol- 122a-10
- ğayret : (Ar.) Mukaddes sayılan şeye başkalarının teca-
vüzünü görmekten doğan tahammülsüzlük duygusu.
ğ. 136b-1
- ğayrı : (Ar.) Gayr'dan galat: Başka, diğer.
ğ. 122a-1, 127b-2
ğ.-lar 140a-3
- ğazîlik : Gazilik, din uğrunda savaşma
ğ. 134b-11
ğ. it- 134b-11/12
- gec- : Geçmek, gitmek, aşmak
g.-di 141b-5
g.-diler 137a-8
g.-miş 133b-6
g.-gil 139b-7

g.-seler 140b-13

g.-ince 140b-13

g.-mek 128a-9, 141b-5, 141b-7

geçür- : Geçirmek, aşkırtmak

g.-di 121b-10

g.-seler 123b-8

gel- : Gelmek, varmak

g.-ür 124b-8, 134a-5, 135a-11, 142a-13

g.-ürler 139b-8

g.-dün̄ 128a-6

g.-di 127a-10, 127a-11, 128a-7, 128a-12,

129a-1, 129a-4, 130a-10, 133a-3,

133b-1, 136b-1, 138b-6,

g.-sün 137a-2

g.-se 125b-8, 126a-1, 128a-6, 128a-13,

130b-10, 139b-8, 141b-10

g.-seler 124b-12, 125a-6

g.-e 126a-5, 127b-6, 138a-12, 139a-8, 139b-6

g.-eler 126a-6, 127b-7

g.-medin 134b-8

g.-dükde 122b-10

g.-ürse 138a-7

g.-ürken 128a-5

g.-meyeler 126a-5

geliş : Geliş

g.-i 134b-13

gemi : Gemi

g. 129a-13

g.-ye 129a-3

- genc : Genç, yaşlı olmayan
g. 129a-11
- ger- : Çekip uzatarak asmak, germek
g.-eler 137b-3
- gerçek : Doğru, gerçek
g. 141b-2
g.-ise 128a-10
- gerek : Gerek
g. 128a-13, 139b-9
g.-mez 139b-9
- getür- : Getirmek, işlemek, yaratmak, göstermek
g.-ürler 124a-7
g.-düm 135a-5
g.-di 128b-4, 128b-7, 128b-11, 132a-5,
138b-9
g.-dük 139b-9
g.-diler 129b-8
g.-miş 125a-4
g.-esin 128b-3
g.-eler 127a-5, 138b-1, 138b-2
g.-mişdür 124b-10, 126b-6
g.-mişler 130a-2, 141b-13
g.-mişmişen 139a-1
g.-mezler 126a-13
g.-medi 139a-1
g.-mediler 142b-11
g.-mese 134b-9
g.-mege 131a-6

getürt- : Getirtmek

g.-di 136a-6

g.-esin 134b-6/7

gibi : Gibi

g. 125a-5, 127a-2, 127a-11, 134a-4, 13b-3,
138a-10, 139a-3, 139a-3, 140a-3, 142a-11,
142b-4

g.-dür 127a-12

giç : Geç

g. 128a-6

gice : Gece

g. 126a-9, 130b-10

giçür : Geçirmek

g.-e 123a-9

gider- : Yok etmek, kaldırmak

g.-eler 125b-2

gile : (Frs.) Şikayet

g. 128a-7

g. kıl- 128a-7

gine : Yine, gene

g. 122a-13, 126a-12, 129a-2, 129a-4, 130a-7,
131a-6, 131a-7, 134a-13, 134b-13

gir- : Girmek

g.-ür 140a-6

g.-ürler 140b-12

g.-gil 129a-11, 139a-13, 139a-13, 139b-7,
139b-7

g.-ün̄ 139a-8
g.-di 129a-12, 136a-1
g.-se 140b-8
g.-e 137b-7
g.-eler 124a-2, 136a-13
g.-dükden 124a-2
g.-düm ise 141a-9
g.-meye 140b-1
g.-mege 125a-6, 129a-11, 136a-13, 136b-1

girü : Geri

g. 122a-2, 122a-3, 125b-10, 126a-1,
126a-5, 127b-12, 128b-1, 134b-9,
134b-13, 137b-2, 138a-1, 138a-10,
139a-10, 139b-4
g. bulun̄- 138a-1, 138a-10
g. dön- 125b-10, 139b-4
g. dur- 122a-3
g. gel- 126a-5

git- : Gitmek

g.-er 135a-1
g.-di 136a-5, 136b-3
g.-erken 128a-9

givür- : Sokmak, koymak

g.-eler 122a-9

gizle- : Gizlemek, saklamak

g.-di 136b-2

gizlen- : Gizlenmek

g.-mişler 126b-4

gizlü : Gizli

g. 131a-9

g. kıl- 131a-9

göğüs : Göğüs, sine

g.-sin 126a-1

g.-sinden 131a-5

gök : Gök, sema

g. 121b-5, 121b-5

g.-e 123a-12, 130b-4, 139b-11

g.-de 130b-13

g.-deki 130b-10

g.-den 121b-6, 124a-5, 131b-2, 131b-4,
130a-7

g.-içün 142b-2

g.-ler 125a-13, 125a-13, 126a-11, 139b-11,
139b-11

g.-lere 134b-1

g.-lerde 129b-9

g.-lerdeki 126b-11

gönül : Gönül, kalp

g. 126a-4

g.-ün 132a-13

g.-üni 142b-8

g.-ünde 132a-8

g.-i 125a-9, 141a-1

g.-lerde 126b-4

g.-leri 123b-10, 123b-11

g.-lerin 123b-11

- gör- : Görmek
- g.-ür 126a-6
- g.-ürler 133b-5
- g.-di 122b-10, 128a-9, 135b-10, 135b-12,
135b-13, 136a-1, 136a-2, 136a-2,
136a-3, 136a-4, 136a-4, 136a-5,
141a-11
- g.-gil 124b-2
- g.-ün 125b-7, 127b-1
- g.-se 125a-1
- g.-seler 136b-7
- g.-esin 133b-11, 133b-11
- g.-e 125b-7, 138b-2, 139a-6
- g.-eler 123b-13, 126a-6, 133b-5, 133b-5,
138b-2
- g.-üp 129a-8
- g.-dügi 136a-1
- g.-dügin 136a-6
- g.-lerdi 133a-4
- g.-ürsenüz 125b-7
- g.-mezmisin 135a-13, 136b-8
- g.-mezmisiz 134a-12
- g.-medi 141a-11
- g.-meyeler 123b-13
- görin- : (bkz. görün-)
- görüŝ- : Görüŝmek
- g.-di 127a-8

- görlü : Güzel
g. 139b-10, 142b-2
- görün- : Görünmek
g.-di 133a-3
g.-e 125b-2
g.-mez 130b-10, 135b-12
g.-mezdi 133a-5
g.-ü gel- 138a-12
- göster- : Göstermek
g.-düm 141b-4
g.-di 137a-7
- götür- : Götürmek
g.-di 136a-5
g.-ürdi 135b-6
- götürül- : yükseltilmek
g.-miş 134a-3
g.-mişdür 134b-1
- göyündür- : Yakmak
g.-diler 129b-4, 129b-12
- göyündürici:Yakan, yakıcı
g. 126a-3, 129b-3, 129b-13, 133b-5
- göz : Göz
g. 141a-13, 141a-15, 141b-2
g.-üm 128b-2
g.-iñi 128b-3, 128b-5
g.-in 140a-1
g.-ine 136b-12, 137a-4

- g.-inden 136b-2
g.-leri 124b-12, 128b-4
g.-leri birile 124b-12
- gözsüz : Gözsüz, kör
g. 128b-2
g. ol- 128b-2
- gözü : Ayna
g. 127a-11
- gür : (Frs.) Kabir, mezar
g.-lerinden 123a-7
- güç : Güç, zor
g. 134b-6, 138a-5
g. kıl- 134b-6
- gül- : Gülmek
g.-eler 125a-5
g.-düğüñüz 125a-5
g.-erlerdi 124b-11
- güliş- : Gülüşmek
g.-diler 124b-10
g.-eler 125a-6
- gümān : (Frs.) Şüphe
g.-dan 138a-1
- gümüş : Gümüş
g. 135b-4, 136a-7, 136a-11
g. birile 135b-4, 136a-7
g.-den 136a-4

gün : Gün

- g. 121b-5, 121b-6, 121b-7, 121b-8, 121b-9,
122a-13, 122b-1, 122b-1, 122b-2, 123a-7,
123a-8, 123b-5, 125a-4, 126a-8, 126b-10,
126b-12, 127a-4, 127a-10, 127a-13,
127a-13, 127b-1, 127b-6, 128a-3, 128a-9,
128a-10, 128b-1, 132a-10, 133b-3,
133b-11, 133b-12, 133b-12, 135a-6,
137a-1, 137a-12, 138a-12, 138b-1,
139b-6, 138b-7, 138b-8, 138b-9, 138b-12,
138b-13, 139a-1, 139a-2, 140b-4, 140b-8,
142a-12, 142a-12
- g.-ki 140b-6
- g.-dür 122a-12, 135a-8
- g.-i(-ü) 125a-12, 125b-1, 131a-9, 135a-5, 135a-9,
138a-10, 142b-2
- g.-de 123a-6
- g.-i(iyelik) 122a-13, 127a-2, 127a-12, 135a-8
135a-8, 140b-2
- g.-idür 126b-13, 127a-1
- g.-ine 127a-2, 131b-9
- g.-inde 122a-9, 122a-11, 123b-13, 139a-4,
140a-11
- g.-ler 141b-10
- g.-lerdür 126a-10
- g.-lerün 127a-2
- g.-lerde 127a-1

günāh : (Frs.) Günah

g. 129b-8, 133b-4, 137a-9, 138a-3,
141a-4, 141a-4, 141a-8, 142b-5,
142b-10

g. birile 142b-10

g. kıl- 129b-8, 137a-9, 141a-8

g. işle- 133b-4

g.-a 141a-8, 141b-8, 142a-1

g.-dan 138a-2, 142b-8

g.-ı 143a-3

g.-ı birile 143a-3

g.-ın 125b-9

günāhkār : Günahkar

g. 123b-8

g. ol- 123b-8

gündüz : Gündüz

g. 135a-11

g. için 142b-1, 142b-1

güneş : Güneş

g. 140a-3

haber : (Ar.) Haber

h. 123b-13, 134b-7

h. kıl- 134b-7

h. vir- 123b-13/124a-1

h.-dür 122b-10

h.-i 137a-4

h.-i 133b-2, 136a-5

h.-in 122a-3, 130a-12

habı̄seh : (Ar.) Kötü, fena

h. 140a-5

hac(c) : (Ar.) Ka'be'yi ziyaret etme, hac

h. 137b-5

had(d) : (Ar.) Sınır

h.-den 133b-6, 137a-8

h.-inden 123b-7

hak(k) : (Ar.) Gerçek olan, hakikat, hakkı̄cün: Andolsun ki

h. 129a-12, 131b-5, 133a-7, 141b-4

h. ile 131b-5

h.-içün 126a-8, 126a-9, 126b-12, 129a-8, 131a-1,

131b-5, 131b-5, 135a-4, 135a-6, 135a-7,

135a-7, 135a-11, 140b-10, 140b-11,

140b-11

h.-ya 126a-7

h.-ından 137b-6, 137b-6

- ḥakkā** : (Ar.) Gerçek şu ki, doğrusu
h. 123a-10, 123b-12, 124a-4, 137b-13
- Ḥak Te'ālā** : (Ar.) Yüce Allah
h. 121b-4, 122b-7, 122b-11, 123a-2/3,
123a-4, 123a-9, 124b-1, 124b-2,
125a-11, 125b-5, 125b-11, 125b-12,
126a-7, 126b-4, 126b-10, 126b-11,
127a-8, 127b-2, 127b-3, 127b-6,
127b-8, 127b-11, 128a-11, 128a-12,
128b-3, 128b-13, 129a-5, 129b-10,
130a-13, 130b-3, 130b-9, 130b-10,
131a-6, 131b-2, 131b-12, 132a-3,
132a-9, 133b-1, 133b-12, 134a-7,
134a-11, 134b-9, 135a-3, 135a-4,
135a-7, 135b-1, 136a-8, 136b-5/6,
137a-7, 137a-13, 137b-8, 137b-8,
137b-11, 138a-3, 139a-5, 139a-6,
139a-10, 139b-13, 140a-4, 140a-6,
140a-11, 140a-12, 140b-9, 140b-10,
141b-1, 142a-12, 142b-7, 142b-9,
143a-1, 143a-3
h.-ya 123a-8, 136b-1
h.-nuñ 138b-3
h.-yı 139a-9
- ḥakīkat** : (Ar.) Gerçek, hakikat
h. 122a-8, 131a-12
- ḥāl** : (Ar.) Hal, vaziyet, durum
h.-e 126a-11

h.-den 126a-11

h.-i 126a-11, 126a-11, 126a-12, 126a-12, 126a-12

h.-ini 126a-7

halāl : (Ar.) Meşru, helal.

h. 140b-2, 140b-2, 140b-4, 140b-6, 140b-7

h.-mı 138a-7

h. kıl- 140b-2, 140b-2

h. ol- 140b-4, 140b-7

h.-sin 140a-13

halāyık : (Ar.) Yaratılmış canlılar, bilhassa insanlar

h. 123a-8, 129a-10, 134b-4, 138b-2

h.-dur 135a-9

h.-ı 133b-2, 138b-2

h.-lar 130a-11

h.-lar birile 130a-11

halāyık-ı evvelīn: (Ar.) Önceki insanlar

h. 123a-7

halı : Halı

h.-lar 134a-8

hālī : (Ar.) Boş

h. 125b-4

h. kal- 125b-4

halk : (Ar.) Halk

h. 136b-2

h.-a 140b-1

h.-ı 135b-11

h.-ına 138a-5

h.-lar 122b-3, 129a-9

h.-laruñ 137b-2

h.-ları 130a-6, 134b-7, 134b-8

h.-lara 131a-11, 131b-3, 132b-2, 134b-5

halka : Halka, çember halindeki topluluk

h.-sına 140b-5

h.-lar 126a-4

h.-lar birile 126a-4

harām : (Ar.) Haram, dinen yasaklanmış olan

h. 140b-1, 140b-3

h.-mı 138a-8

h. kıl- 140b-1, 140b-3

h.-dur 127a-6

h.-idi 140b-3

h.-dan 141b-3

harf : (Ar.) Harf

h.-ler 131b-13

h.-leri 121b-3, 122b-6, 125a-10, 126b-9, 130b-7,

131b-11, 133a-13, 135a-2, 140a-10,

142a-10

Haris bin 'Āmir bin Nevfil: (Ar.) Sahabe

h. 141a-7

h. için 141a-7

has(s) : (Ar.) Özel, hususi, bir kimseye ait

h. 128b-1, 128b-2

hasenāt: (Ar.) İyi işler, salih ameller

h. 126b-7, 126b-10

- hasta : (Frs.) Hasta
h.-ya 128b-1
- haṭā : (Ar.) Yanlışlık, hata, günah
h. 141b-5
- hatun : Kadın, hanım
h. 137a-6
- havāle : (Ar.) Bir şeyi birinin üzerine bırakma, ısmarlama
h. 134b-10, 134b-11
h. kıl- 134b-10, 134b-11
- hayāt : (Ar.) Hayat
h. 132b-6
h. bul- 132b-6
- hayır : (Ar.) İyilik, iyi iş, hayır
h. 121b-10, 141b-4
- hayvānāt : (Ar.) Hayvanlar
h. 126a-8
- hazer : (Ar.) Sakınma
h. 142b-13
h. kıl- 142b-13/143a-1
- hāzır : (Ar.) Hazır
h. 127a-4, 129b-7, 132a-10, 132b-11
h. ol- 127a-4/5, 132a-10
- hazīnedār : (Frs.) Hazine koruyucusu.
h.-1 136b-12
- hazret : (Ar.) Hazret
h.-1 127a-10, 134a-10

h.-ine 133a-1

helāk : (Ar.) Ölme, tükenme, helak

h. 126a-2, 129a-1, 129a-2, 129a-3, 129a-5,
130a-11, 135b-1, 135b-7, 136b-2, 137a-10,
140b-1, 141a-6, 143a-3

h. ol- 137a-10

h. kıl- 126a-2, 129a-1, 129a-2, 129a-3, 129a-5,
135b-1, 135b-7, 136b-2, 140b-1/2, 141a-6,
143a-3

helāklik: Helaklik, Helak olma, yok olma

h.-i 143a-4

h.-ine 143a-5, 143a-5/6

hem : (Frs.'dan) Hem

h. 132a-13

hemān : (Frs.) Hemen, arasız, daima, derhal

h. 133a-5, 139b-10

hemcünān: (Frs.) (hem-çenan) Öylece

h. 124a-1, 134a-13

her : (Frs.) Her, herbir

h. 121b-9, 122a-4, 122b-6, 123b-4, 125b-3,
127a-3, 127a-5, 127b-1, 128b-1, 130b-8,
130b-9, 131b-11, 132a-5, 133a-13, 135a-3,
135b-6, 138a-11, 138b-1, 140a-10, 140b-1,
141b-3, 142a-10, 142a-12

herçi : (Frs.) Her ne

h. 138a-7

- hergiz** : (Frs.) Asla, katiyyen
h. 124a-2, 126a-5, 134a-4, 134a-10, 140b-1
- heybet** : (Ar.) Heybet
h. 138b-3
h. ile 138b-3
h.-inden 121b-6
- hezār** : (Frs.) Bin
h. 134b-3
- hilkat** : (Ar.) Yaratılış, hilkat
h.-i 135b-3
h.-ünüz 132a-4
- hiyānet** : (Ar.) Hilekarlıkta bulunma, hiyanet
h. 131a-13
h. kıl- 131a-13
- hicāb** : (Ar.) Perde, engel
h. 125b-3
h. kıl- 125b-3
- Hicāz** : (Ar.) Hicaz
h. 133b-8
- hiç** : (Frs.) Hiçbir
h. 122b-1, 124b-6, 125b-3, 127a-2, 129b-8,
129b-8, 131a-1, 131b-1, 131b-2, 134a-1,
134a-1, 134a-2, 135b-3, 135b-12, 136a-1,
136a-7, 138b-11, 138a-9, 141a-6, 141a-11,
143a-5
- hikāyet** : (Ar.) Kıssa, mesel
h.-i 130a-11

- h̄ilāf : (Ar.) Karşı, zıt
h. 123a-2
h. kıl- 123a-2
- h̄ile : (Ar.) Hile, oyun, düzen
h. 131b-7, 131b-7
h. kıl- 131b-7, 131b-7
- h̄isāb : (Ar.) Hesap
h. 123a-8, 125b-10, 125b-12, 133b-1,
135a-1, 137b-3
h. kıl- 125b-13
h. sor- 137b-3
h. vir- 123a-8
- h̄isār : (Ar.) Hisar
h. 135b-10
h.-un 135b-11
- h̄itāb : (Ar.) Birine söz söyleme, hitap
h. 140a-6
h. kıl- 140a-6/7
h.-ı 139a-8
- Hizlān : (Ar.) Rahmet-i ilāhiden mahrumiyet
h. 138a-3, 142b-6
- hor : (Frs. har'dan) Değeri olmayan, alçak.
h. 133b-3, 137b-12, 138a-3
h. ol- 133b-3
h. kıl- 137b-12

- horlık horluk: Horluk
 h.-um 138a-2, 137b-13
- hōṣ : (Frs.) Hoş, iyi
 h. 125a-9, 138a-4, 128b-1
 h. ol- 125a-9, 128b-1
 h. kıl- 128b-2
- hoşnūd , hoşnūd: (Frs.) Razi, memnun, hoşnut
 h. 127b-11, 133b-13
 h. ol- 127b-11, 133b-13
 h.-sın 139a-11, 139b-5
 h.-dur 139a-12, 139b-5, 139b-10
- hoşnūdluk : Hoşnutluk
 h.-un 127b-10
 h.-un birile 127b-10/11
- Hūd : (Ar.) Büyüklük ve hürmet. (Metinde)
 Bir peygamber adı
 h. 133a-6
- Hudā : (Frs.) Allah, Rab, Tanrı
 h.-ya 127b-10
- hūrī : (Ar. Hūr'dan) Cennetliklere vaat olunmuş
 güzel kızlar
 h.-lerine 125b-11
- huṣū' : Tevazu, alçakgönüllülük
 h. 126b-2
 h. birile 126b-2

hüküm : (Ar.) Hüküm, karar

h. 136a-10

h. it- 136a-10

h.-i 142b-6

h.-ine 123a-2, 137b-2

Huseyn bin Fudayl: (Ar.) Sahabe

h. 135a-9/10

- I -

ılan : (bkz. yılan)

'ılliyîn : (Ar.) Mu'minberin iyi amellerinin kaydolduğu
yer, cennet

1. 124a-5, 124a-9, 124a-10

1.-e 124a-9

1.-de 124a-5

ırak : Uzak

1. 132b-4

1. ol- 132b-4/5

ısmarla- : Teslim etmek, emanet etmek

1.-r 139b-13

'ıyāl : (Ar.) Aile

1.-leri çun 140b-10

- i- : Olma, kılma bildirir
- i.-dum 128a-8, 128a-8
- i.-di 127a-11, 128a-2, 128a-3, 128a-4,
128a-5, 128a-6, 129a-8, 132a-10,
133a-5, 133a-6, 134b-8, 135b-1,
135b-2, 135b-3, 135b-5, 135b-7,
135b-8, 135b-8, 135b-8, 135b-9,
135b-9, 135b-11, 135b-13, 136a-1,
136a-9, 136a-10, 136b-6, 136b-10,
136b-10, 136b-12, 136b-13,
137a-1, 140b-3, 141a-12, 142b-12,
- i.-diler 122b-1
- i.-miş 138b-12
- i.-se 125b-3, 126b-3, 128a-10, 131a-6,
136a-11, 138a-11, 140a-2, 140b-2,
141a-9
- 'ibādet : (Ar.) Kulun Allah'a karşı olan vazifesi,
ibadet
- i. 139b-13
- i. kıl- 139b-13
- i.-e 127b-1
- i.-lerden 133b-12
- İbn 'Abbās : (Ar.) Abbas'ın oğlu. Hz.Peygamber'in
amcalarından
- i. 122b-10, 124a-7, 136b-9

İbn Uhtulī : (Ar.) Kafirlerden biri

i. 140b-4/5

İbrāhīm : (Ar.) Kur'an'da adı geçen bir peygamber

i. 132b-13, 133a-9

i.-e 131b-12

'ibret : (Ar.) İbret, ders

i. 135a-12, 141b-3

i. birile 141b-3

i. dut- 135a-12

ibtidā : (Ar.) Önce, başlangıç

i. 130a-6

iç : İç

i.-i 136a-3

i.-ine 129a-10, 129b-4

i.-inde 121b-12, 122a-11, 123b-1, 124a-13,
124b-1, 124b-2, 124b-4, 126a-3,
127a-3, 127a-3, 127b-2, 127b-3,
130b-3, 133b-11, 133b-13, 134a-1,
134a-2, 134a-3, 134a-4, 135a-5,
135b-12, 137a-9, 137a-11, 141b-10,
143a-4,

i.-indeki 121b-8, 131b-12

iç- : İçmek

i.-er 126a-7, 126b-11, 130b-10, 131b-2,

135a-4, 135a-7, 140a-12, 140b-9,

140b-10, 142a-12, 142a-13, 142b-1,

142b-2, 142b-2, 142b-3, 142b-4.

i.-erler 133b-6, 124b-8

i.-mek 134a-1

içerü : İçeri

i. 136a-1

içün : İçin (Aitlik ve sebep ifade ediyor)

i. 122a-3, 123b-6, 125b-6, 125b-7, 125b-7,
126b-12, 127a-7, 130a-13, 140b-9, 140b-12,
141a-7, 142a-12, 142b-1, 142b-2, 142b-7

içür- : İçirmek

i.-eler 124b-4

İdrīs : (Ar.) Hz.Adem'in evlatlarından, ilk yazıyı yazdı

i. 133a-8, 133a-8

İhtiyār : (Ar.) Tercih etme, seçme

i. 132b-11

i. kıl- 132b-11

iki : İki

i. 122a-13, 128b-11, 128b-11, 129b-13, 135b-13,
135b-13, 139b-8, 140a-4, 141a-13, 141a-13,
141b-1, 141b-4

ikinci : İkinci

i. 137b-4

İkiyüzaltmış : İkiyüzaltmış

i. 136a-10

İkiyüz kırktokuz : İkiyüz kırkdokuz

i. 142a-10

İkiyüz otuz dört : İkiyüz otuz dört

i. 130b-8

- ikiyüzyitmişbir : İkiyüzyetmişbir
i.-dür 131b-11
- ikrār : (Ar.) Kararlaştırma
i. 126a-13, 132b-8
i. it- 132b-8
i. getir- 126a-13
- iktaham : (Ar.) Düşünmeksizin ve şiddetle saldır-
ma, hücum
i.-a 141b-5
- il : İl, memleket
i.-indeydi 135b-1
- ile : İle (vasıta-enstrümental)
i. 122b-9, 122b-10, 122b-11, 128b-10,
131a-11, 131b-5, 135b-4, 136b-12,
138b-3
- ilet- : İletmek
i.-ürler 123a-12, 123a-12, 123b-1,
124a-9, 124a-12
i.-ürler mi 127a-6
i.-diler 128b-12

- ilhām : (Ar.) İlham
i. 132a-6, 142b-5
i. vir- 142b-5
- ilk : İlk, birinci
i. 133a-8
- illā : (Ar.) Yalnız, sadece
i. 122a-11, 140b-2
- 'ilm : (Ar.) İlim
i.-e 141b-3
- ilt- : Götürmek
i.-gil 140a-1
- imām : (Ar.) İmam, rehber
i. 141a-2
- Īmān : (Ar.) Allah'a inanma, iman etme
i. 124b-10, 125a-4, 126b-6, 128b-3,
128b-3, 129b-8, 130a-2, 134b-6,
134b-9, 139a-1, 139a-1, 139a-1,
139a-9, 141b-12, 142b-11
i. getir- 124b-10, 125a-4, 126b-6, 128b-3,
128b-3/4, 129b-8, 130a-2, 134b-6/7,
134b-9, 139a-1, 141b-12/13, 142b-11
i.-a 134b-7
- Īmānsuz : İmansız
i. 141b-13
- imden girü: Bundan sonra
i. 134b-9

- imdi : Bu halde, buna göre
i. 127b-10, 139b-4, 139b-10
- 'İmrānī : (Ar.) Peygamberlerin soyu
i.-di 133a-5
- in : Genişlik, en
i.-i 130b-4
i.-in 125b-2
- in- : İnmek
i.-di 121b-2, 122b-5, 125a-10, 126b-8, 130b-7,
131b-10, 132a-1, 133a-7, 133a-8, 133a-8,
133a-9, 133a-9, 133a-10, 133a-10,
133a-10, 133a-11, 133a-12, 135a-2,
135b-12, 140a-9, 142a-9
i.-üp 138a-13
i.-en 131b-4
i.-dükde 132a-11
- inan- : İnanmak
i.-duk 129a-9
i.-mazlar 126a-13, 126b-3
i.-madılar 143a-2
- 'ināyet : (Ar.) İyilik, ihsan, lütuf
i. 139a-6
- İncīl : (Ar.) Hz.İsa'ya gönderilen ilâhi kitap
i. 133a-10
- incü : İnci
i. 125a-7, 136a-10
i.-den 127b-4, 130b-3, 135b-13

- insān : (Ar.) İnsan
i. 121b-11, 137b-8, 138b-10
- ir- : Erişmek, ulaşmak
i.-dün mi 128b-8
i.-e 124b-7
i.-meye 124b-7
- iriş- : Erişmek
i.-gil 140a-5
- irkek : Erkek
i. 122a-1/2, 132a-5
i.-lere 132a-6
- irte : Sabah, yarın, ertesi gün
i. 126a-9
- is : Sahip
i.-si 135a-12
- 'İsā : (Ar.) Hz.İsa
i. 129b-1, 133a-10
- İsrāfīl : (Ar.) Dört büyük melekten biri
i. 130b-5
- issi : Kızgın, kaynar
i. 133b-5, 133b-6, 135a-12
- iste- : İstemek
i.-yü 135b-10
i.-yü yorurdu 135b-10
- iş : İş, hareket, hal
i. 138a-3, 142b-12

i.-içün 125a-9
i.-i 132a-11
i.-de 127b-2
i.-den 122b-11
i.-in 121b-4
i.-ünüzi 122a-4
i.-leri 126a-4
i.-lere 141a-1

işāret: (Ar.) İşaret

i. 124b-12
i. kıl- 124b-12

işit : İşitmek

i.-ürler 133a-4
i.-düm 125b-12
i.-di 136a-6
i.-diler 122b-12
i.-eler 125b-5
i.-üp 139a-8
i.-meyeler 134a-1

işle- : İşlemek, yapmak

i.-r 130a-9
i.-rler 123b-11, 126a-4, 133b-4, 140b-12
i.-mişdür 123b-4, 126b-7
i.-se 131a-12
i.-yesin 132b-2
i.-rdi 136a-12
i.-rlerdi 129b-6
i.-dilerdi 125a-9
i.-menün 132a-11

işlet- : İşletmek

i.-di 136a-11

it- : Etmek, eylemek

i.-er 140a-6

i.-erler 123a-13, 135a-6

i.-di 128b-9, 136a-10

i.-gil 134b-12

i.-se 132b-8

i.-esin 141b-3

i.-e 131a-7, 131a-7, 131a-8, 131a-8,
131a-8, 133b-1

i.-üp 131a-5

i.-er idi 134b-8

i.-mişlerdi 136b-8

i.-mek 138a-10

iy : Ey (Ünlüm edatı)

i. 122a-2, 123a-5, 125b-6, 125b-7, 129a-6,
130a-10, 133b-1, 134a-12, 135a-11, 138b-8,
139a-1, 139a-5, 139a-9, 139b-3, 139b-8,
139b-10, 141a-10

- K -

- Ka'b : (Ar.) Şahıs adı
k. 136a-7, 136a-8
- kaḅīle : (Ar.) Kabile
k. 135b-6, 135b-6
k.-nüñ 135b-4, 135b-5
- kaḅūl : (Ar.) Benimseme, kabul etme
k. 123a-13, 124a-8
k. kıl- 123a-13, 124a-8
- Ka'bü'l-Aḥbār: (Ar.) Şahıs adı
k. 123a-11
k.-ı 136a-6
- kaç : Kaç
k.-dur 133a-1
- kaç- : Kaçmak
k.-up 137b-1
- kaçan : Ne zaman, ne vakit
k. 121b-5, 122b-12, 122b-13, 123a-1,
123a-2, 123b-8, 124b-11, 124b-13,
125a-1, 125a-6, 125a-12, 125a-12,
126b-1, 127b-6, 133b-8, 134b-8,
137b-8, 137b-11, 138a-11, 138b-6,
139a-6, 139b-2, 139b-5, 139b-8,
140a-3, 140b-13, 141b-10, 142b-1,
142b-2

- kadar : (Ar.) Kadar, miktar
k. 126b-10
- kadeh : (Ar.) Kadeh
k.-ler 134a-3, 134a-9
- kaderī : (Ar.) Mu'tezile'nin husûsî bir kolundan olan kimse
k.-ler 130a-10
- kâdir : (Ar.) Gücü yeten, muktedir
k. 130b-1, 131a-6, 131a-7, 141a-5
k. ol- 141a-5
k.-ise 131a-6
- kâfir : (Ar.) Kafir, Allah'ı inkâr eden
k. 121b-11, 124a-1, 124b-10, 126b-3,
134b-11, 137a-2, 137a-10, 140a-3,
141a-5, 141a-6, 141a-13, 142a-4
k. ol- 121b-11, 124b-10, 126b-3, 134b-11,
137a-2, 137a-10, 142a-4
k.-i 141a-11
k.-ler 122a-11, 123a-10, 123a-12, 125a-1,
125a-5, 126a-3, 130b-2, 134a-11,
137b-8, 138b-4, 138b-12
k.-lerdür 129b-6
k.-leridiler 122b-1
k.-leri 132b-6
k.-lere 125a-3, 125a-5, 125a-5, 125a-7,
125a-8, 126a-13, 130a-6, 131b-1,
131b-9, 137b-8, 139a-2
k.-leri 122a-3, 130a-12, 131b-6/7

- k•k•- : 1- K•k•m•k•, •k•k•m•k•, s•p•l•a•m•a•k•, 2- •k•l•m•k•, v•u•r•m•a•k•
k•-d•ı 137a-5
k•-a•l•a•r 124a-3
- k•k•ı•- : •f•k•e•l•e•n•m•e•k•
k•-s•a 136b-11
k•-r•d•ı 128a-6
- k•k•ı•d•- : K•ı•z•d•ı•r•m•a•k•, •f•k•e•l•e•n•d•i•r•m•e•k•
k•-d•ı 128a-7
- k•a•l•- : K•a•l•m•a•k•
k•-d•ı 135b-13
k•-a 125b-4
k•-a•l•a•r 122a-11
k•-ı•c•a•k• 136b-1
k•-a•n 127b-7
k•-a•n 133a-3
k•-u•r•l•a•r•d•ı 136b-7/8
- k•a•l•ı•b• : (Ar. K•a•l•e•b•) K•a•l•ı•p•
k•-u•n• 139b-7
k•-ı•n•a 140a-6
- k•a•l•ı•n• : K•o•y•u•, s•u•l•u• o•l•m•a•y•a•n•, k•ı•v•a•m•ı•n•d•a•
k•. 134a-4
- k•a•m••ı• : K•a•m••ı•
k•. 137a-13, 137a-13
k•. v•u•r•- 137a-13
k•-s•ı•n 137a-12

kamu : Bütün, hep, her

k. 122b-3, 122b-3, 123a-7, 123b-1, 123b-7,
126a-8, 126a-9, 127a-2, 127a-8, 128b-13,
129b-10, 131a-2, 132a-5, 133b-2, 136a-10,
136b-1, 137b-1, 138a-10, 138a-13, 138b-5,
139a-13, 139b-11, 140b-1, 141a-9, 142a-11,
142b-6, 142b-7

k.-dan 137b-6/7

k.-sı 133a-5, 133a-7

k.-sın 125b-4

kan : Kan

k. 131a-8

k.-ı 131a-8

kanda : Nerede

k. 122a-6, 122a-6, 124a-1

kandil : (Ar.) Kandil

k. 124a-6

kanı : Hani, nerede

k. 129a-1

kankı : Hangi

k. 121b-3, 121b-13, 123a-3, 123a-4, 125a-11,
125b-12, 126b-9, 131a-12, 131a-12,
142b-5, 142b-6

k.-lar 133b-7

k.-lar birile 133b-7

kapkara : Simsiyah

k. 123b-2, 138b-4

- kapu : Kapı
k.-sı 135b-13
k.-sın 125a-6, 139b-11
- kara : Siyah
k. 127a-11, 127a-12
- karañu : Karanlık, siyah
k. 135a-5
- karar- : Kararmak
k.-ur 132a-8
- Karata : (Ar.) Bir yer adı
K. 136b-4
- karı- : Yaşlanmak
k.-dum 128a-3
k.-mışdı 128a-3
- karın : Karın
k.-ında 125b-3, 129b-2
k.-ları 135b-6
- karşı : Karşı
k. 126a-5
k. gel- 126a-5
- kaşd : (Ar.) Hücum, saldırı
k. 140b-1
k. kıl- 140b-1
- kasem : (Ar.) Yemin, and
k. 131b-3

- kat : Yan, nezd, huzur
k. 123a-11, 124a-5, 130b-13
k.-ına 124b-12, 125b-10, 128a-6, 128a-6, 128a-8,
128a-8, 128b-4, 129a-1, 129a-4, 134b-12,
136a-6, 138b-7, 140a-1
k.-ında 127a-8, 128a-12, 129b-5, 134a-5
k.-ındaydum 128a-8, 128a-8
- kat- : Katmak, ilave etmek
k.-up 136a-3
- Katade : (Ar.) Ensar'dan
K. 135b-4
- katı : 1- Şiddetli, acıklı, 2- Sert
k. 122b-8, 126b-5, 130a-4, 140a-5, 140b-12
k.-dur 141a-1
- katıl- : Katılmak
k.-a 121b-7, 121b-8
k.-mış 124b-7
k.-mış ol- 124b-7
- katılık : Şiddet
k.-ı 133b-2
k.-ı birile 133b-2
- katre : (Ar.) Damla
k. 121b-4
- kaviŝdur- : Kavuŝturmak, birleŝtirmek
k.-a 131a-8
- kavil : (Ar.) Söz
k.-de 127a-1

- Ḳavlühū Te'ālā : (Ar.) Allah'ın yüce sözüdür
Ḳ. 121b-5, 122b-7, 125a-12, 126b-11,
130b-9, 132a-1, 133b-1, 135a-4,
140a-11, 142a-12
- Ḳavim , Ḳavm : (Ar.) Kavim, kabile
Ḳ. 123a-3, 123a-4
Ḳ.-ün 135b-3
Ḳ.-i 130a-11, 135b-1, 136b-4, 137a-9,
137a-9, 137a-9
Ḳ.-inün 135b-2
Ḳ.-ini 128a-1, 135a-13
Ḳ.-ine 135a-13
- Ḳaya : Kaya
Ḳ.-ya 128b-12
Ḳ.-dan 128b-12, 128b-13
- Ḳaydār bin Maṣdu' : (Ar.) Şahıs adı
Ḳ. 143a-2
- Ḳaydār bin Sālif : (Ar.) Salih Peygamber zamanında bir kâfir
Ḳ.-idi 142b-12
- Ḳayḡu : Keder, üzüntü, sıkıntı
Ḳ. 126a-4
- Ḳayḡur- : Kaygılanmak, üzölmek
Ḳ.-madı 143a-5
- Ḳayna- : Kaynamak
Ḳ.-ya 121b-7

- każ- : Kazmak
k.-dılar 129a-10, 129b-3
k.-dukları 129b-5
- każā : (Ar.) Allah tarafından takdir olunan şeylerin
vukua gelmesi
k.-sı 142b-6/7
- kazıcı : Kazıcı
k. 128a-1
- kazık : Kazık
k.-lar 136b-9, 136b-10, 136b-11
k.-ları 136b-11, 137a-5, 137a-6
- kazuk : (bkz. kazık)
- kefāret : (Ar.) Karşılık, kefarete
k. 141a-8, 141a-9
k. birile 141a-9
k. kıl- 141a-8
- Kelde bin Üseyd: (Ar.) Hz.Peygamber zamanında bir müşrik
k. 121b-11, 122a-9, 141a-5
- kelime : (Ar.) Kelime
k.-leri 121b-2, 122b-5, 125a-10, 126b-8, 130b-7,
131b-10, 133a-12, 135a-2, 140a-9, 142a-9
- kenār : (Frs.) Kenar
k.-ında 123b-1
- kendü : Kendi, öz
k. 122b-13, 125b-7, 125b-10, 127b-12, 130a-8,
132a-1, 132a-2, 133b-2, 136b-7, 139b-4,
139b-4, 140a-7, 142b-10

- k.-n 125b-7
k.-niçün 125b-7
- kerāmet : (Ar.) Keramet
k.-üm 138a-1, 138a-1
k.-i 122a-5
k.-i birile 122a-5
k.-inden 124b-3
- kerāmetlü: Kerametli
k. 137b-10
- kerīm : (Ar.) Sonsuz kerem sahibi, Allah'ın sıfatı
k. 121b-12, 130b-2
- kes- : Kesmek
k.-diler 136b-4
k.-üp 136b-7
k.-mek 136b-4
- kesici : Kesici
k. 128a-1
- kesil- : Kesilmek
k.-e 122b-3
- keşki : (Frs.(Kaş-keş)ki edatıyla:) Ne olurdu, olsa idi
k. 139a-1
- kez : Defa, kere
k. 133b-4
- kıl- : Kılmak, yapmak, etmek
k.-uram 131a-11, 131b-7, 140b-2
k.-ur 124a-8, 128a-1, 130a-7, 131b-3, 140a-7,
141b-8, 141b-9, 142b-1

k. -ursız	132b-11
k. -urlar	123a-2, 124a-8, 125a-8, 126a-6, 126b-3, 131b-7, 133b-4, 139b-12, 142a-1, 142a-2
k. -dum	126b-12, 127b-10, 134b-11, 135a-5, 140b-1, 140b-2, 141a-6
k. -duñ	129a-2, 129a-5
k. -dı	128a-7, 128b-4, 128b-7, 128b-7, 128b-9, 128b-10, 129a-1, 129a-2, 129a-3, 129a-5, 132a-4, 132a-5, 132a-5, 134a-10, 134b-9, 135a-13, 135b-1, 136b-2, 136b-5, 136b-9, 137b-10, 137b-10, 137b-12, 141a-11, 141a-11, 142b-7, 142b-8, 142b-10, 143a-3, 143a-3
k. -duk	132b-1, 140b-2, 140b-3
k. -duñuz	124a-4
k. -dılar	122b-12, 123b-5, 129b-8, 129b-11, 132a-6, 134a-11, 135b-4, 135b-4, 136a-13, 136b-7, 137a-9, 137a-10, 142b-10, 143a-1
k. -mış	128a-1, 129b-3, 142a-11
k. -mışdur	139a-7, 139a-10, 139b-13
k. -mışlar	130a-3
k. -mışlardur	133b-12
k. -ğıl	125a-12, 125b-1, 128b-2, 129a-12, 131a-9, 132a-1, 132a-2, 132a-3, 141a-8,
k. -sun	141b-2, 141b-2
k. -uñ	142a-1, 142a-2, 143a-1
k. -sa	123a-2, 123a-3, 125b-13, 127a-3, 128b-1, 132b-9, 131a-13, 137b-11, 140b-1

k.-am	128b-3, 134b-12, 138a-1, 138a-1
k.-asın	128b-8, 134b-7
k.-a	121b-5, 122b-2, 122b-9, 124b-6, 126a-2, 126a-2, 127b-8, 127b-12, 131a-9, 131a-9, 133b-10, 138b-4, 138b-13, 140a-11, 141a-5
k.-asız	138a-5
k.-alar	124a-3, 125b-9, 127b-12, 138b-11, 139a-2
k.-up	127b-13, 130a-6, 134b-6, 141a-7
k.-duğum	127b-9, 138a-3
k.-duğın (-duğun)	132b-3, 139a-12
k.-duğumuz	130a-11, 135a-12
k.-dukları	129b-2
k.-dukların	133b-3
k.-urdu	126b-2, 135b-7
k.-urlardı	124b-12
k.-mışdı	141a-8
k.-mişlardı	135b-9, 136a-3
k.-ayıldı	139a-1
k.-dıysa	125b-7
k.-maz	123a-13, 126b-1, 131a-10, 133b-9
k.-mazlar	126b-1
k.-madum	128b-8, 134b-10
k.-madum mı	141a-13
k.-madılar	129b-12
k.-mağıl	134b-10
k.-maya	125b-3, 138a-9
k.-mak	123a-9, 137a-13

- kılıc : Kılıç
•k. 134b-8, 134b-8, 134b-9, 134b-10
•k. birile 134b-9, 134b-10
- kına- : Kınamak, yermek
•k.-r 130a-7
- kırān : Kenar, kıyı, uç, çevre
•k.-larını 130b-4
- kısa : Kısa
•k. 121b-12
- kiş : Kış
•k. 136b-6
- kiyāmet : (Ar.) Kıyamet
•k. 122a-3, 122a-9, 122a-10, 123b-6,
123b-13, 125a-4, 126b-13, 127a-13,
127a-13, 127b-1, 131b-9, 139a-4,
139b-5, 140a-11
•k. içün 123b-6
•k.-dür 127a-1
•k.-e 126a-13, 126b-3, 127a-9, 140a-13,
140b-13
•k.-de 121b-4, 122b-7, 123a-6, 124a-13,
125a-11, 125b-8, 129b-13, 133b-4,
133b-5, 134b-12, 135a-1, 135a-3,
140a-1, 140a-6, 140b-13, 142a-6
•k.-dedür 132b-5
- kız : Kız
•k. 137a-3

k.-1 137a-2

k.-ının 129b-1, 137a-1, 137a-1

kızıl: Kızıl, kırmızı.

k. 130b-4, 135b-9, 135b-13

ki : (Frs.) Bağlama edatı

k. 123a-5, 124a-1, 126a-8, 126a-12, 126a-13,
126b-10, 132b-5, 133a-3, 138b-6, 138b-8,
138b-9, 138b-12, 139a-2, 139a-5, 139a-9,
139a-10, 139b-10, 140b-1, 141a-3, 141a-4,
142a-12

kiçi : Küçük

k. 122b-11, 135a-8

k.-yle 122b-9

k.-lerin 143a-4

kile : (Ar.) Ölçek, tahıl ölçöğü

k.-yile 122b-10, 122b-11

k.-de 122b-9

kim : Bağlama edatı

k. 121b-3, 122a-2, 122a-8, 122b-1, 122b-6, 122b-8,
122b-9, 122b-9, 122b-10, 122b-13, 123a-7,
123a-10, 123b-4, 123b-6, 123b-7, 123b-9,
123b-10, 123b-10, 123b-12, 124a-1, 124a-3,
124a-3, 124a-11, 124b-10, 124b-10, 125a-3,
125a-4, 125a-4, 125a-5, 125a-7, 125a-9, 125a-11,
125a-12, 125b-1, 125b-3, 125b-8, 125b-9,
125b-11, 125b-13, 126a-2, 126a-5, 126a-6,
126a-7, 126a-9, 126a-13, 126b-3, 126b-6,

126b-9, 126b-12, 127a-2, 127a-7, 127b-1, 127b-2,
127b-9, 127b-13, 128a-4, 128a-13, 128b-5, 129b-3,
129b-6, 129b-9, 129b-11, 130a-2, 130a-3, 130a-5,
130a-10, 130a-13, 130b-1, 130b-2, 130b-8,
130b-10, 130b-12, 130b-11, 130b-12, 131a-1,
131a-3, 131a-4, 131a-9, 131a-12, 131a-12, 131b-3,
131b-4, 131b-11, 132a-9, 132a-11, 132a-12,
132a-13, 132b-5, 132b-7, 132b-9, 132b-11,
132b-12, 133a-4, 133a-13, 133a-13, 133b-3,
133b-6, 133b-7, 134b-6, 134b-7, 134b-9, 134b-11,
135a-3, 135a-4, 135a-6, 135a-11, 135a-12,
135b-3, 135b-8, 135b-11, 136a-1, 136a-8,
136a-13, 136b-5, 136b-5, 136b-5, 136b-7,
136b-8, 136b-11, 137a-2, 137a-8, 137a-10,
137b-13, 137b-13, 138a-1, 138a-1, 138a-2,
138a-2, 138a-4, 138a-5, 138a-10, 138a-11,
138b-2, 139a-6, 139a-7, 140a-10, 140a-12,
140a-13, 140b-3, 140b-4, 141a-3, 141a-4,
141a-6, 141a-11, 141a-11, 141b-3, 141b-6,
141b-7, 141b-10, 141b-11, 141b-12, 142a-4,
142a-11, 142a-13, 142b-1, 142b-2, 142b-8,
142b-9, 143a-5

kim : Soru zamiri

k. 140b-7

k.-i 140b-2, 140b-3

kimse : Kişi, kimse

k. 128a-9, 131a-1, 135a-11, 135b-12, 137b-1,
140b-1, 141a-11

k.-nün 122b-1, 124b-7

k.-yi 138a-1, 138a-1

k.-ye 122b-1, 136b-11, 137a-13, 138b-11

kimsene : Kimse, hiç kimse

k. 136a-1, 143a-5

kiñ : Geniş

k. 137b-10

k. kıl- 137b-10

kiñild- : Genişletmek

k.-eler 125b-2

kişi : Kişi

k. 121b-3, 121b-9, 122b-6, 123a-2, 125a-11,
125b-12, 126b-9, 127b-1, 130b-8,
131a-10, 131a-12, 131a-12, 131b-11,
132a-10, 132b-3, 132b-4, 132b-7,
134b-11, 133a-13, 135a-3, 137a-6,
139a-1, 140a-10, 142a-11, 142b-8,
142b-9

k. birile 125b-12

k.-dür 122b-9

k.-ler 122b-13, 123b-6, 123b-7, 124b-10,
124b-10, 125b-8, 125b-13, 126b-3,
126b-6, 129b-3, 129b-11, 130a-2,
137a-8, 142a-4

k.-leri 130a-5

k.-lere 122b-9, 125a-4, 136b-5

k.-lerden 141b-12

- kitāb : (Ar.) Kitap
k. 124a-11, 133a-7, 133a-7, 133a-8,
133a-8, 133a-9
k.-ında 132b-13, 132b-13
k.-ından 132b-13
k.-lar 131b-12
- ko- : 1- Koymak, 2- Bırakmak, müsaade etmek
k.-dum 134a-8
k.-maz 128a-9
k.-madılar 143a-5
- koça : Çok yaşlı, ihtiyar
k.-yı 131a-7
- kocalık : Yaşlılık, ihtiyarlık
k. 126a-12
- kol : Bölüm, taraf, bölük, kısım
k.-dağılar 142a-3, 142a-5
- koşu : (bkz. koşu)
- koşu : Koşu
k. 124a-12, 137b-6
k. ol- 124a-12/13
- koş- : Kalkmak, haşrolmak
k.-duñ 137a-6
k.-alar 123a-7
- koş- : Korkmak
k.-dı 129a-11
k.-dular 122b-12
k.-a 132b-3

k.-madılar 143a-4

k.-mağıl 129a-12

•korku : Korku

k.-dan 139a-7

•korkuducu:Korkutucu, peygamber

k.-sın 134b-5

•koy- : 1- Koymak, 2- Terketmek, bırakmak

k.-dılar 129a-3

k.-alar 132b-6

k.-up 125a-2

k.-u vir- 136b-3

köpri : (bkz. köprü)

köprü : Köprü

k.-de 137b-4, 137b-4, 137b-5, 137b-5, 137b-5,
137b-5, 137b-6

k.-sın 137b-3

köşk : (Frs.) Köşk

k. 127b-4, 127b-4

k.-de 136a-2

k.-ler 136a-2

k.-ler idi 135b-11

k.-lerin 134a-7

k.-lerine 125b-11

•kudret : (Ar.) Güç, kuvvet, kudret

k.-üm 135a-4

ḳ.-üm birile 135a-5
ḳ.-üme 141a-13
ḳ.-i 138a-13
ḳ.-i birile 138a-13

ḳul : 1- Yaradılmış, insan, 2- Esir, köle

ḳ. 125b-10, 127a-3, 128a-5, 131a-11, 141b-9
ḳ. ile 131a-11
ḳ.-a 138a-3, 138a-4, 139b-8
ḳ.-ıma 138a-2
ḳ.-umdan 139b-6
ḳ.-uñ 128a-3
ḳ.-ın 128a-4
ḳ.-lar 139a-8
ḳ.-lara 137b-3, 139a-7
ḳ.-larum 139a-13
ḳ.-larum birile 139a-13
ḳ.-larına 141b-1

ḳulpsuz : Kulpsuz

ḳ. 134a-9

Kur'an : (Ar.) Kur'an-ı Kerim

Ḳ. 121b-12, 126b-1, 130b-1, 131b-5, 132b-3,
132b-4, 132a-13, 140a-2

Ḳ.-ı 123b-12, 132a-8

ḳurı- : Kurumak

ḳ.-sa 133b-8

ḳurıt- : Kurutmak

ḳ.-ur 132a-7

- kurtar- : Kurtarmak
•k.-ur 141b-8
- kurtıl- : (bkz. •kurtul-)
- kurtul- : Kurtulmak
•k.-dı 129a-4, 140b-9, 142b-8
•k.-sa 137b-7
•k.-a 138b-5
•k.-alar 132b-6
•k.-maya 137b-1
•k.-mak 132b-7
•k.-maklık 130a-4
- kuş : Kuş
•k. 134a-4
- kuvvet : (Ar.) Güç, kudret, kuvvet
•k. 131b-1
•k.-i 135b-13
•k.-leri 136b-7
•k.-leri birile 136b-7
- kuyu : Kuyu
•k.-dur 123b-1
•k.-larıdur 135a-10
- küfür : (Ar.) Dinsizlik, küfür, Allah'a inanmama
k. 138b-12
k.-i 123b-11
- kükre : Kükremek
k.-ye 138b-3
- kürsî : (Ar.) Tant, kürsü
k.-ler 127b-5, 127b-7

- La ilāhe illallahü Muhammedün Rasūlullah: (Ar.) Kelime-i
tevhid
1. 137b-4
- lābūd : (Ar.) Şüphe yok ki
1. 142b-7
- lā-cerem : (Ar.) Şüphesiz, elbette
1. 126a-4
- lākin : (Ar.) Ama, fakat, ancak, şu şartla ki
1. 131a-11
- lāmelif : (Ar.) Lam ve elif harfleri
1. 140a-12
- la'net : (Ar.) La'net
1. 129b-3, 137a-2
1. kıl- 129b-3
- lāyık : (Ar.) Layık, ehil
1. 125b-1, 125b-5
- leşker : (Frs.) Ordu, asker
1. 140b-1
1. birile 140b-1
1.-i 136b-9
1.-ler 130a-11
- levh : Allah tarafından takdir olunmuş şeylerin yazılı
olduğu manevi levha, levh-i mahfuz
1. 130b-5
1.-i 130b-3

- Ma'āviye : (bkz. Mu'āviye)
- ma'cūn : (Ar.) Macun, hamur kıvamında olan şey
m. 136a-3
m. kıl- 136a-3
- mağrib : (Ar.) Batı
m.-e 121b-8, 125b-2
- maḥal(1) : (Ar.) Yer, mekan
m.-ine 141b-3
- maḥcūb : (Ar.) Utanan, utanmış
m. 123b-13, 123b-13
m. ol- 123b-13, 123b-13
- maḥtūm : (Ar.) Mühürlenmiş, damgalanmış
m. 122b-7
- makām : (Ar.) Durulan yer, durak, makam
m. 135b-8
m. kıl- 135b-8/9
m.-dur 124a-10
m.-a 128b-8
m.-in 137a-7
m.-ina 134a-13
m.-lara 139a-11
m.-larına 126a-8
- māl : (Ar.) Varlık, mal mülk, servet
m. 137b-9

m.-1	138a-8
m.-um	141a-6
m.-umı	141a-9
m.-un(-in)	141a-12, 142a-11
m.-ından	141a-11
m.-ları	121b-9
m.-lardan	125b-3
m.-ların	138a-4

ma'lūm : (Ar.) Belli olan, bilinen, ma'lum

m. 123b-4

m.ol- 123b-4

ma'nī : (Frs.) (Ar.Ma'nā) Ma'na

m. 122a-2

m.-si 122b-8, 132a-12

ma'rifet : (Ar.) Bilgi, ilim

m. 139a-10

m. birile 139a-10

Masda' bin Dehir: (Ar.) Salih Peygamber devrinde bir kâfir

m.-di 142b-12

ma'siyet : (Ar.) Günah

- meclis : (Ar.) Toplantı yeri, meclis
m.-inde 132a-10
- meded : (Ar.) Yardım
m.-i 122b-1
- Medīne : (Ar.) Mukaddes Medine şehri
M.-ye 122b-10, 134b-9
M.-de 122b-5
- meger : (Frs.) Ancak, yalnız, müstesna
m. 123b-7, 124b-7, 126b-6, 127a-7, 128a-2,
128a-2, 128b-3, 129a-11, 129b-8, 132a-9,
133b-8, 134b-11, 140b-3, 140b-6, 141a-4
- Mekke : (Ar.) Ka'be'nin bulunduğu mukaddes şehir
m. 122a-2, 130a-12, 131b-6, 140b-2,
140b-4, 140b-5, 140b-10
m.-dür 140a-12
m.-ye 140a-13, 140b-3, 140b-4, 140b-6
m.-de 121b-2, 125a-10, 126b-8, 130b-7,
131b-10, 133a-12, 135a-2, 140a-9,
142a-9
m.-den 134b-9
- melā'ike : (Ar.) Melek'in çokluğu, Melekler
m. 138b-5
- melik : (Ar.) Hükümdar
m. 136a-10
- mel'ün : (Ar.) La'net edilmiş, mel'un
m. 128b-6, 128b-10, 129a-7, 129a-9, 129b-5

- menber : (bkz. minber)
- menfa'at : (Ar.) Fayda, menfaat
m. 142b-4
m. birile 142b-4
- mensūh : (Ar.) Hükümü kaldırmış
m. 132a-9
m. ol- 132a-9
m.-dur 134b-7
- menzil : (Ar.) Konak, menzil
m.-lerine 127b-12
- merkeb : (Ar.) Hayvan, binek
m.-i 141a-2
- mertebe : (Ar.) Mertebe, makam, derece, mevki
m.-n̄ 128a-13
- meşel : (Ar.) 1- Misal, 2- Efsane, masal
m.-i 127a-12, 127a-13
m.-idür 127a-13
m↓-in 137a-13
- mesrūr : (Ar.) Sevinçli, şen
m. 125b-11
- meşgūl : (Ar.) Uğraşan, meşgul
m. 127b-1
m. ol- 127b-1
- meşhūd : (Ar.) Gözle görülen
m. 126b-13, 127a-1

- mıhla- : Mıh amak, çivilemek
m.-dı 134b-2
- mihnet : (Ar.) Zahmet, eziyet
m. 122a-11
- Mikā'il : (Ar.) Dört büyük melekten biri
m. 132a-1
m.-e 139b-13
- mikdār : (Ar.) Ölçü, sayı, miktar
m.-ınca 123a-10
- minber menber: (Ar.) Hutbe okunan yüksekçe yer
m. 127b-5, 127b-6
- mīrās : (Ar.) Miras
m.-ı 138a-6, 138a-7
- misk : (Ar.) Güzel kokulu bir madde, misk
m. 124b-6
m. birile 124b-6
m.-den 124b-5, 127b-4
- miskīn : (Ar.) Fakir, yoksul
m.-lere 138a-6
- Mu'āviye Ma'āviye: (Ar.) Sahabeden Hz.Peygamber'in ka-
yınbiraderi ve vahiy katibi
m. 136a-6, 136a-6, 136b-2
- mu'cizāt : (Ar.) Mucize
m.-laruñ 126b-2/3

Muhammed : (Ar.) Hz.Muhammed (s.a.v.)

- m. 122a-12, 122a-13, 123b-3, 124a-10, 124b-2,
125a-2, 126b-5, 130a-4, 130a-10, 130a-12,
130b-11, 132a-2, 132a-2, 132a-8, 132b-1,
133a-6, 133b-2, 134a-7, 134b-5, 134b-6,
134b-9, 135a-13, 136b-5, 136b-8, 137a-12,
137b-1, 138a-12, 140a-13, 141a-9, 141b-6
m.-e 141a-7

Muhammed Muştafā: (Ar.) Muhammed Mustafa (s.a v.)

- m. 138b-6
m.-ya 131b-12, 131b-12, 133a-10/11

muhīt : (Ar.) Bilgi ve güç alanı içinde bulunduran,
kaplayan

- m. 130b-1

mukarreb : (Ar.) Yaklaştırılmış, Allah'a yakın olan

- m. 124a-12
m.-ler 124b-9
m.-lere 124a-12

Mukā'til : (Ar.) Sahabe

- m. 130b-5, 141a-7

mūm : (Frs.) Mum

- m. 124b-5
m. birile 124b-5

murād : (Ar.) Maksat

- m. 122b-1
m.-ı 131a-9

- murassa' : (Ar.) Mücevherlerle donanmış, süslenmiş
m. 135b-4
m. kıl- 135b-4
- murdār : (Frs.) Pis, kirli, iğrenç
m. 137a-6, 140a-5
- Mūsā : (Ar.) Musa Peygamber
m. 132b-13, 133a-9
m.-ya 131b-12
- musallaṭ : (Ar.) Rahatsız eden, sataşan
m. 134b-6
- muştıla- : Müjdelemek
m.-ğıl 126b-5
- muṭaffīf : (Ar.) Dönen, aynı şeyin etrafında dönen
m. 122b-9, 122b-9
m. ol- 122b-9
- muṭī' : (Ar.) İtaat eden, boyun eğen, itaatkâr
m. 125a-13, 125b-1, 125b-5, 125b-5
m. ol- 125a-13, 125b-1, 125b-5, 125b-5
m.-ler 124a-3, 124a-6, 124a-7
- muṭma'inne : (Ar.) Kanmış, rahatlamış, doyuma ermiş, huzurlu
m. 139b-2
- mübārek : (Ar.) Aziz, hürmetli, mübarek, saygıya değer
m. 138b-6, 138b-7, 138b-8
- Müçāhid : (Ar.) Sahabe
m. 136b-10

- mü'darā : (Ar.) Hoş geçinme, yumuşak davranma
m. 134b-8
m. birile 134b-8
- müdde'î : (Ar.) İddia eden
m.-ler 122b-3
- Müheybe : (Ar.) Sahabe
m. 124b-11
- mühlet : (Ar.) Bir işi belli bir zaman için geciktirme,
mühlet
m. 131b-8
- mühür : (Frns.) Mühür
m. 124b-5
m.-i(-ü) 124b-5, 124b-6
- mülket : (Ar.) Mülkler
m. 129b-9
- mü'min : (Ar.) Mü'min, iman eden
m. 129b-11, 131a-2, 134a-4, 134a-5,
139a-6, 139b-8, 139b-13
m.-ler 122b-2, 123b-13, 124b-11, 125a-6,
125a-7, 125a-9, 127b-7/8, 127b-9,
127b-13, 134a-7, 134a-13, 138b-4,
138b-5, 139a-4, 139a-9, 140a-1
m.-ler birile 127b-9
m.-leri 123a-9, 125a-1, 129b-4, 129b-6
m.-lere 125a-5, 129b-7, 134b-10
- mü'mine : (Ar.) Kadın mü'min
m. 129b-11

- münācāt : (Ar.) Allah'a dua etme, yalvarma
m. 127b-12
m. kıl- 127b-12
- münāfık : (Ar.) İki yüzlü, Hz.Peygamber zamanında İslâm'ı kabul etmiş görünüp gizlice küfürlerine devam edenlerin her biri
m. 140a-3
m.-lar 123a-12
m.-ları 138b-4
- mürîd : (Ar.) mürit
m. 127a-2
- mürsel : (Ar.) Allah tarafından gönderilmiş
m. 133a-2, 133a-2, 133a-3
- müslimān : (Ar.) Müslüman
m.-ları 122a-8
m.-lara 142a-2
- müstecāb : (Ar.) İsteği kabul edilen
m. 127a-3
m. ol- 127a-3/4
- müsülmān : (bkz. müslimān)
- müşk : (Frs.) Misk
m. 136a-3
m.-den 136a-4

- naḫaka : (Ar.) Yardım, nafaka
n. 141a-7, 141a-11
n. kıl- 141a-7, 141a-11
n.-ya 141a-9
- nāgāh : (Frs.) Ansızın, birdenbire
n. 127b-1, 135a-11
- naḫvici : Gramerci
n. 132a-10
- namāz : (Frs.) Namaz
n. 123a-9, 126b-1, 131a-10, 131a-11,
131a-13, 132a-2, 132a-3, 132b-9,
132b-10, 137b-4
n. kıl- 123a-9, 126b-1, 131a-10, 131a-11,
132a-2, 132a-3, 132b-9
n.-ın 127b-13
n.-ına 132b-10
- naḫīb : (Ar.) Hisse, pay
n.-i 143a-1
- naḫihat : (Ar.) Nasihat
n. 132b-3, 138b-13
n. dut- 132b-3, 138b-13
n.-in 128a-5

ne : Ne, hangi şey

n. 121b-9, 121b-10, 121b-12, 121b-12, 122a-11,
122a-11, 122a-12, 122a-12, 122a-13, 122a-13,
123b-3, 123b-3, 123b-4, 124a-10, 124a-10,
125b-3, 125b-7, 126b-10, 127a-3, 127b-10,
129a-2, 129a-5, 129b-8, 130a-9, 130b-11,
130b-11, 131b-1, 132b-6, 132b-6, 133b-3,
133b-4, 133b-10, 133b-10, 133b-12, 136a-10,
136b-5, 136b-8, 136b-9, 137a-6, 138a-11,
138b-8, 138b-12, 141a-12, 141b-6, 141b-6

n.-dür 127a-12

n.-den 131a-3,

n.-si 141a-11

nebāt : (Ar.) Bitki

n.-lar 134b-3

nedīm : (Ar.) Hükümdarı eğlendiren kimse

n. 128b-3, 128b-5, 128b-6, 128b-11

n.-ün 128b-4

n.-i 128b-2

nefes : (Ar.) Soluk, nefes

n.-leri 123b-11

nefs : (Ar.) Kendi, nefis

n. 139b-2

n. birile 139b-2

nefsī : (Ar.) Nefsim

n. 138b-5, 138b-5

- nehy-i münker: (Ar.) Kotülükten men etme
n. 139a-12
- nesne : Nesne, şey
n. 127a-11, 129b-10, 132b-1
n.-dür 123b-3
n.-yimiş 138b-12
n.-ye 132a-5
n.-sin 136b-3
n.-ler 134a-6, 136a-1
- nice : 1- Nasıl, 2- Ne kadar, ne çok, birçok
n. 125a-8, 126b-2, 131a-6, 131a-10,
134b-2, 134b-3, 141a-11
n.-si 133a-2
n.-ler 122b-8, 124b-1, 135a-9, 137b-1,
139a-7, 139a-8, 141a-10, 140b-8
- niçe : (bkz. nice)
- nidā : (Ar.) Çağırma, seslenme, nida
n. 126a-2
n. kıl- 126a-2
- nihāyet : (Ar.) Son, bitim, nihayet
n. 132a-2
n.-i 140a-3
- nīk-bahtlu : Talihli, bahtiyar
n. 122a-7
- ni'met : (Ar.) Ni'met, iyilik, ihsan
n. 124a-13, 124b-2, 124b-4, 127b-13,
132b-7, 133b-11, 137b-9, 141b-2

n. birile 137b-9
n. kıl- 127b-13/128a-1
n. bul- 132b-7
n.-i 137b-10, 137b-9
n.-leri 127b-9

nişān : (Frs.) Alamet, belirti, nişan
n. 138a-4

nite : Nasıl
n. 121b-11, 125a-5, 132a-6, 134a-12, 134b-1,
134b-2, 134b-4, 135a-13, 136b-5, 138b-13,
139a-4

nitekim : Nasıl ki, nitekim, gibi
n. 127a-9, 127b-8, 136b-5

nūr : (Ar.) Nur, ışık
n. 140a-2
n. birile 140a-2
n.-dan 127b-5, 127b-6
n.-ı 126a-10, 140a-2, 140a-3, 140a-3
n.-ınuñ 140a-2
n.-ından 124b-3

nūrlu : Nurlu, parıak, ışıklı
n. 133b-11

nusret : (Ar.) Üstünlük, zafer; yardım
n. 131b-2

od : Ateş, cehennem ateşi

o. 126a-3, 129a-10, 129b-2, 129b-3,
129b-4, 129b-11, 132b-5

o. birile 129b-11/12

o.-1 133b-6

o.-a 129a-10, 129a-11, 129a-12, 129b-4,
129b-6, 133b-5

o.-dan 122a-10, 133b-7, 141b-8, 142a-7

oğlan : Oğul, erkek çocuk, evlat

o. 128a-7, 128a-7, 128a-9, 128a-10, 128a-12,
128b-1, 128b-2, 128b-4, 128b-8, 128b-9,
128b-12, 129a-1, 129a-2, 129a-3, 129a-5,
129a-5, 129a-7, 129a-11, 129a-13,
129a-13, 129a-13, 129b-2, 131a-7

o.-uñ 129a-7, 129a-8

o.-1 128b-7, 131a-7

o.-a 128b-2, 128b-9, 128b-11

o.-ları 125b-6, 140b-10, 140b-11

oğlanlık : Çocukluk

o. 126a-11

oğul : Erkek çocuk, oğul

o.-1 139b-12

ok : Ok

o. 129a-6, 129a-7, 129a-7

o.-umdan 129a-6

okı- : Okumak

o.-dı 136a-7

o.-ğıl 134b-7

o.-sa 121b-4, 122b-7, 125a-11, 126b-10, 130b-8,
131b-12, 133b-1, 135a-3, 140a-11, 142a-11

o.-salar 123b-8, 126b-1

o.-rdı 132a-12

okıt- : Okutmak

o.-a 132a-13

oku- : (bkz. okı-)

ol : Teklik üçüncü şahıs zamiri, o

o. 121b-5, 121b-6, 121b-7, 121b-8, 121b-9,
121b-12, 122a-4, 123a-7, 122a-8, 122a-10,
122a-12, 122a-13, 122b-1, 122b-1, 122b-2,
122b-8, 122b-9, 122b-13, 123a-7, 123a-8,
123a-13, 123b-1, 123b-2, 123b-3, 123b-5,
123b-6, 123b-9, 123b-10, 124a-3, 124a-9,
124a-10, 124a-11, 124a-12, 124b-8, 124b-9,
124b-10, 125a-1, 125a-4, 125a-7, 125a-8,
125a-12, 125b-1, 125b-8, 125b-13, 126a-10,
126b-3, 126b-6, 126b-12, 127a-3, 127b-3,
127b-4, 127b-4, 127b-6, 127b-7, 127b-8,
128a-2, 128a-3, 128a-4, 128a-5, 128a-5,
128a-7, 128a-9, 128a-11, 128a-12, 128b-1,
128b-3, 128b-6, 128b-8, 128b-10, 128b-11,
128b-12, 129a-7, 129a-8, 129a-9, 129a-10,
129a-11, 129a-12, 129b-3, 129b-4, 129b-4,

129b-5, 129b-9, 129b-11, 130a-2, 130a-4, 130a-5,
130a-5, 130a-7, 130a-7, 130a-8, 130a-9, 130a-9,
130b-2, 130b-3, 131a-3, 131a-9, 131a-10, 132a-3,
132a-4, 132a-7, 132a-9, 132a-9, 132a-13, 132a-13,
132b-3, 132b-4, 132b-6, 132b-7, 132b-9, 133b-3,
133b-5, 133b-6, 133b-7, 133b-11, 133b-12,
133b-12, 134a-2, 134a-4, 134a-8, 134a-9, 134a-12,
134a-13, 134b-3, 134b-11, 135a-5, 135a-12,
135b-1, 135b-3, 135b-4, 135b-5, 135b-6, 135b-10,
135b-11, 135b-12, 136a-8, 136a-12, 136a-8,
136a-12, 136b-2, 136b-2, 136b-5, 136b-11,
136b-12, 137a-1, 137a-3, 137a-4, 137a-5, 137a-6,
137a-8, 137b-4, 137b-13, 138a-1, 138a-9, 138a-10,
138a-12, 138b-1, 138b-3, 138b-5, 138b-12, 138b-13,
138b-13, 139a-1, 139a-2, 139a-4, 139a-5, 139a-7,
139a-8, 139a-10, 139b-13, 140a-12, 140a-13,
140b-2, 140b-3, 140b-4, 140b-4, 140b-8, 140b-8,
141a-1, 141a-3, 141a-4, 141a-8, 141a-8, 141a-9,
141b-5, 141b-6, 141b-6, 141b-7, 141b-7, 141b-9,
141b-11, 141b-12, 142a-4, 142b-8, 142b-9, 143a-2
o.-dur 132a-12, 138a-2, 138a-2, 138a-4, 140a-6,
anuñ 122a-10, 124b-5, 125a-11, 126a-7, 129b-9,
130a-3, 132a-2, 133b-6, 134a-7, 134b-2, 136a-10,
136b-11, 136b-13, 137b-11, 139a-3, 139a-3, 140a-1,
140a-2, 140b-10

a. birile 134b-2

a. çün 122b-2, 125b-11, 127a-2, 127a-7, 133b-3,
134b-7, 135a-8, 135b-8, 137a-9, 137a-13,
142b-7, 142b-7, 143a-5

a.-dur 137b-1

a.-la 132b-2

anı 124a-8, 126a-3, 128b-11, 129a-8, 131a-1,
131a-5, 131a-6, 132a-7, 132a-9, 132a-9,
132a-12, 133b-9, 135a-3, 135b-10, 135b-13,
136a-5, 137a-6, 140a-11, 140b-1, 141a-3,
141a-4, 141a-11, 141b-7, 142b-1, 142b-10

aña 121b-4, 122b-7, 124b-5, 124b-7, 125b-1,
128b-7, 128b-7, 129a-11, 130b-9, 131b-12,
132b-1, 132b-5, 133b-1, 133b-8, 134b-11,
136a-9, 137a-2, 137a-6, 137a-7, 138b-11,
138b-12, 138b-13, 139a-6, 139b-3, 139b-11,
140a-4, 140b-1, 141a-5, 141a-6, 141a-8,
141a-12, 141a-13, 141a-13, 141b-1, 141b-4,
141b-7

anda 123a-8, 124a-7, 125a-5, 133b-8, 136a-1

andan 123a-13, 123b-1, 124a-2, 124a-8, 124b-6,
124b-9, 127b-11, 128a-6, 128a-7, 128a-13,
128b-3, 128b-6, 128b-7, 128b-7, 128b-11,
128b-11, 129a-2, 129a-5, 129a-9, 129b-4,
129b-12, 130a-6, 132a-7, 132a-11, 132b-5,
132b-9, 134a-11, 135b-4, 135b-12, 136a-4,
139b-12, 139b-13, 140b-5, 140b-7, 141a-8,
141a-9, 141b-12, 142b-11

anlar 123b-8, 123b-10

a.-ı 129a-2, 129a-5, 135b-1

a.-a 133a-3

ol- : Olmak

- o.-ur 122a-8, 122b-8, 124a-13, 124b-5, 124b-6,
124b-8, 125b-12, 125b-13, 126a-10, 127a-4,
128a-1, 131b-9, 132b-9, 133b-8, 133b-2,
134a-6, 135a-7, 135a-8, 135a-8, 135a-8,
136b-4, 136b-5, 136b-9, 138a-3, 138a-9,
139b-2, 139b-2, 141b-5
- o.-urlar 122b-13, 124a-13, 126a-4, 140b-13
- o.-dum 127b-11
- o.-dı 121b-11, 123b-10, 123b-11, 123b-11,
126a-12, 126b-10, 128b-2, 130a-13,
132a-9, 132a-10, 132b-8, 137a-7, 137a-12,
138b-8, 140b-3, 140b-4, 140b-4, 142b-12
- o.-dılar 124b-10, 137a-10, 137a-10, 142a-4
- o.-miş 126b-3
- o.-uñ 139a-9
- o.-sa 127b-6, 139b-5, 140a-4
- o.-asın 133b-4
- o.-a 121b-5, 121b-8, 122a-6, 122a-6, 122a-7,
122b-3, 122b-3, 122b-9, 123b-4, 123b-5,
124a-1, 124b-7, 125a-9, 125a-13, 125a-13,
125b-9, 126a-2, 127a-13, 127b-1, 127b-1,
127b-13, 132b-5, 132b-5, 133b-3, 133b-7,
133b-8, 133b-10, 133b-13, 134b-11, 137a-2,
137b-7, 138b-1, 138b-2, 139a-4, 139a-8,
140a-3, 140b-7, 141b-10, 141b-12
- o.-alar 122a-8, 123b-8, 123b-13, 124b-1, 124b-4,
125b-5, 127a-5, 133b-13, 138a-9

- o.-up 138a-13
o.-dukdan 136a-13
o.-duğundan 139a-12
o.-asıdur 126b-10
o.-urdu 128b-1
o.-adı 140b-8
o.-maz 130b-3, 134a-7, 140a-2, 140a-3,
o.-maya 123b-13, 133b-7, 138b-11, 140b-6,
141a-5
o.-mayalar 122a-10, 132b-7
o.-mak 125b-1, 125b-5

on : On

- o. 126b-10, 130b-9, 135a-6

onbiş: Onbeş

- o. 142a-9

onbişinci: Onbeşinci

- o. 126a-10

ondördünci: Ondördüncü

- o. 126a-10

oniki: Oniki

- o. 126b-11

ontokuz: Ondokuz

- o. 121b-2, 131b-10

onuncı: Onuncu

- o. 135a-8

onüçünci: Onüçüncü

- o. 126a-10

- onyidi : Onyedi
o. 130b-7
- oñar- : Onarmak
o.-dı 128b-5
o.-a 128b-3
- oran : Had, sınır, nispet, ölçü
o.-ınca 135b-6
- orta : Orta
o.-sında 127a-11
- oruc : (Frs. rûze) Oruç
o. 131a-10, 131a-13, 135a-6, 137b-5
o. dut- 131a-10, 135a-6
- ot : Bitki, ot
o.-lar 131b-4, 131b-5, 132a-7, 132a-7
- otur- : Oturmak
o.-alar 127b-7, 127b-8
o.-up 125a-7
o.-urdu 127a-10
o.-urlardı 129b-5
- otuz : Otuz
o. 133a-8, 135a-2
- otuzaltı : Otuzaltı
o. 122b-5
- oyun : Oyun
o. 131b-6

öde- : Ödemek

ö.-mez 131a-11

öğret- : Öğretmek

ö.-eyim 128a-4

ö.-e 128a-4

öksüz : Öksüz

ö. 138a-5

ölç- : Ölçmek

ö.-eler 123a-1

ö.-üp 122b-13

ölçü : Ölçü

ö.-lerin 122b-12

öl- : Ölmek

ö.-diler 137a-8

ö.-eler 122a-11, 132b-6

ö.-medin 128a-3

ö.-dükden 127a-5

öldür- : Öldürmek

ö.-ür 130a-7

ö.-di 128a-11, 129a-8, 137a-5

ö.-diler 140b-5

ö.-em 128a-11

ö.-e 131a-9

ö.-en 130a-6

ö.-ürdi 136b-12

ö.-mezsin 129a-6

ö.-mek 140b-3, 140b-4, 140b-6, 140b-6

ölü : Ölü

ö.-leri 121b-9

ö.-lerden 125b-4

ölüm : Ölüm

ö. 126a-12, 137a-7, 139b-6

ö.-i 123a-3

ö.-den 140b-8, 140b-9

ömür : (Ar.) Ömür

ö.-ünñüzde 138a-10

öp- : Öpmek

ö.-di 138b-8

ör- : Örmek

ö.-miş 123b-11

ört- : Örtmek

ö.-er 133b-2

örü : Ayakta, dik

ö. tur- 123a-7/8

örülü : Örülü, işlenmiş

ö. 134a-5

öz : Kendisi (Kendü özi)

ö.-i 122b-13

- pādiṣāh : (Frs. Pād-ṣāh) Hükümdar, melik
p. 128a-2, 128a-4, 128a-6, 128a-6, 128a-8,
128b-4, 128b-4, 129a-1, 129a-1, 129a-4,
129a-4, 129a-6
p.-idi 136a-9
p.-uñ 128a-2, 128b-1
p.-a 128a-3
- pākīze : (Frs.) Temiz
p. 132b-8, 142b-8
p. ol- 132b-8
p. kıl- 142b-8
- pāre : (Frs.) Parça
p. 121b-5, 121b-5, 125a-13, 125a-13
p.p. ol- 121b-5, 125a-13
- pend : (Frs.) Nasihat, öğüt
p. 132b-2, 132b-3, 134b-5, 134b-5
p. vir- 132b-2, 134b-5
p.-inden 132b-3, 132b-4
- penhān : (Frs.) Gizli (Pinhan)
p. 131b-8, 132b-1
- pes : (Frs.) Bundan dolayı, hemen, nihayet, işte
p. 127b-1, 137a-11

- peygāmbēr : (Frs.) Nebî, peygamber
p. 127a-7, 129b-1, 129b-1, 133a-5,
142b-13
p.-dür 127a-1,
p.-e 122a-3, 123b-5, 123b-6, 123a-7,
133a-8, 133a-9, 133a-9, 133a-10,
133a-10, 133a-10, 142b-11
p.-den 128a-2
p.-ümi 124a-4
p.-ümsin 126a-13
p.-ler 127a-7, 127a-8, 127b-9, 133a-1,
133a-5, 138b-5
- pişimān : (Frs.) (Peşimān) Pişman
p. 138a-9
p. ol- 138a-9
- pişimānlık : Pişmanlık
p. 138a-9

- Rab(b) : (Ar.) Rab, Allah
r. 139b-12
- radıyallahü 'anh : (Ar.) Allah ondan razı olsun
r. 139b-1
- radıyallahü 'anha: (Ar.) Allah onlardan razı olsun
r. 125b-12
- rağbet : (Ar.) Rağbet, itibar etme
r. 124b-6
r. kıl- 124b-6
- rāğīb : (Ar.) Rağbet gösteren, talep eden
r.-lar 124b-6
- rāhat : (Ar.) Huzurlu, sakin, ızdırapsız, rahat
r. 132b-7
r. ol- 132b-7
- rahmān : (Ar.) Rahmeti bütün yaratıkları kapla-
yan, çok esirgeyici, Esmâ-i hüsnâ'dan
r. 139b-9, 139b-10
- rahmet : (Ar.) Rahmet, acıma, esirgeme
r. 141a-5, 142a-2
r. kıl- 141a-5, 142a-2
r.-üm 139b-1
- rahîk : (Ar.) Saf ve kokulu şarap
r. 124b-5, 122b-7
r.-a 124b-7

- rahīm : (Ar.) Esirgeyen, merhametli, acıyan
r. 141a-4
- rahim : (Ar.) Döl yatağı
r.-ine 131a-4, 131a-5
- rāst : (Frs.) Doğru, düzgün
r. 122b-12, 127b-10, 132a-4, 142b-4
r. kıl- 122b-12, 127b-10, 132a-4
- Rasūl : (Ar.) Peygamber
r. 121b-3, 122b-6, 122b-10, 122b-11, 123a-11,
124a-5, 125a-3, 125a-11, 126b-2, 126b-9,
126b-13, 127a-1, 127a-4, 127a-6, 127a-10,
127a-11, 127b-6, 130b-8, 131a-1, 131a-11,
131b-11, 131b-13, 133a-1, 133a-5, 133a-13,
134a-10, 134b-8, 135a-3, 138b-7, 138b-8,
140a-10, 140b-5, 141a-8, 142a-10
r.-ün 138b-6, 138b-7, 138b-7
r.-e 142b-11
r.-den 125b-12
r.-üme 131b-7
r.-i 138b-8, 142b-13
- Rasūlullah : (Ar. Allah'ın Rasul'ü
r. 127a-5, 127a-12, 133a-2
- rāyiha : (Ar.) Güzel koku
r.-lar 139b-11
r.-lar birile 139b-11
- rek'āt : (Ar.) Rekāt
r. 123a-9

- renc : (Frs.) Sıkıntı, meşakkat
r. 125b-6, 125b-7, 133b-4
r. için 125b-6
- revā : (Frs.) Reva, lâıyk, münasip
r. 127b-2
- reyhān : (Ar.) Güzel kokulu bitki, resleğen
r. 139b-9, 139b-9
- rızk : (Ar.) Rızık, Allah'ın kullarına bahsettiğı ni'met
r. 131b-3
r.-ını 137b-11
r.-ları 127a-9
r.-ları birile 127a-9
r.-larını 137b-12
- rikāb : (Ar.) Üzengi
r. 136a-4
- rivāyet : (Ar.) Rivayet, nakil
r. 128a-1
r. kıl- 128a-1
- rūh : (Ar.) Ruh
r. 123a-12
- rūhun habīsun : (Ar.) Kötü ruhlar
r. 123a-13

- rūhun habīḡetūn : (Ar.) Kötü ruhlar
r. 123a-13
- rūhun ṭayyibūn : (Ar.) İyi ruhlar
r. 124a-8
- rūhun ṭayyibetūn : (Ar.) İyi ruhlar
r. 124a-8
- rūḡen : (Frs.) Aydınlık, parlak
r. 135a-5
r. kıl- 135a-15
- rūzī : (Frs.) Rızık, ni'met
r. 127b-12
r. kıl- 127b-12
- rūzigār : (Frs.) Zaman, devir, asır
r. 127b-12

- sā'at : (Ar.) Vakit, an, saat
s. 127a-3, 127a-3, 139a-4, 140b-2,
140b-2, 140b-3, 140b-4, 140b-8
s.-dur 139a-7
s.-de 140b-6
- ṣabāh : (Ar.) Sabah vakti, sabah
s. 135a-4
- ṣabur (ṣabr) : (Ar.) Sabır, azim
s. 129a-12, 142a-1
s. kıl- 129a-12, 142a-1
- ṣadaka : (Ar.) Bağış, sadaka
s. 142a-11
s. kıl- 142a-11
- ṣaf : (Ar.) Saf, sıra
s. 134a-5, 134a-5, 134a-9, 138a-13,
138a-13, 138a-13, 138a-13, 143a-9,
s. ol- 138a-13
s. dur- 138a-13
- sağ , sağ : Sağ taraf, sağ yan
s. 125b-8, 139a-5, 139a-6, 142a-3, 142a-3,
142a-3
- sağdın : Sağ taraf
s.-ındadır 130b-5
- sağış : Sayı, miktar
s.-ınca 130b-9, 131b-13

- ṣahābe : (Ar.) Hz.Peygamber'i görmüş ve onun sohbetinde bulunmuş kimseler
s.-ler 138b-7
- ṣahrā : (Ar.) Taş
s. 136b-4
- Sa'id Hudārī : (Ar.) Sahabe
s. 132b-9
- ṣakın : Korunmak, kaçınmak, sakınmak
s.-asın 141b-4
- ṣakla : Saklamak, gözetmek, korumak
s.-yam 132a-13
s.-yalar 125a-3
- ṣaklan- : Korunmak
s.-miş 130b-3
- ṣaklayıcı : Koruyucu
s. 122a-4, 131a-1
- ṣalāh : (Ar.) İyilik, takdir etme, düzelme.
s. 121b-4
s. kıl- 121b-4/5
- ṣalavāt : (Ar.) Salât ü selâmlar, Hz.Muhammed'e edilen dualar
s. 127a-4, 127a-6, 139b-12
s. vir- 127a-4
s.-1 127a-5, 127a-4
- ṣalavātullahi 'aleyhim ecma'ın: (Ar.) Allahın salât ü selâmı üzerlerine olsun.
s. 133a-6/7

- Şālih : (Ar.) Salih Peygamber
s. 130a-11, 133a-6, 136b-4, 142b-11, 142b-13
s.-e 143a-2
- şan- : Zannetmek
s.-ur 141a-5, 141a-10
s.-urlar 126a-5
s.-dı 135b-11
- şāna : (bkz. sen)
- şarf : (Ar.) Sarf, harcama yapma
s. it- 141b-3
- şat- : Satmak
s.-arlar 122b-11
s.-a 122b-10
s.-arken 136a-5
- şavul- : Sakınıp bir tarafa çekilmek, şavulmak
s.-maya 126a-5
- şebēb : (Ar.) Sebep
s.-idür 131b-3
- şecide : (Ar.) Secde
s. 126b-1
s. kıl- 126b-1
- şekseniki : Sekseniki
s. 140a-9/10
- şeksensekiz : Seksensekiz
s. 131b-10/11

- selāmet : (Ar.) Selamet, emin olma
s. 129a-1, 129a-4, 138b-5, 139b-7
- selāsil : (Ar.) Silsile'nin ç. Zincirler
s. 138b-11
- semir- : Semirmek
s.-iye 133b-10
- semūd : (Ar.) Salih Peygamber kavmi
s. 137a-9
- Semūdī : (Ar.) Salih Peygamberin kavmi
s.-ler 136b-5, 142b-10
s.-lerün 136b-6
- semūdiye : (Ar.) Salih Peygamberin kavmi
s.-ler 136b-4
- semürt- : Beslemek
s.-mez 133b-9
- sen : Teklik ikinci şahıs zamiri
s. 122a-12, 122a-13, 123b-3, 124a-10,
124b-2, 128b-7, 129a-12, 130b-11,
134b-5, 134b-6, 139a-5, 139a-11,
139b-1, 139b-4, 140a-13, 141b-6
s.-ün 121b-11, 127a-13, 127b-10, 128a-13,
128b-6, 130a-4, 132a-8, 135a-13,
136b-5, 136b-7, 137a-3, 137a-11,
137b-1, 138a-12
s.-ünçün 139a-10

s.-i 121b-12, 126b-3, 128b-2, 130a-12, 134b-7,
134b-10, 134b-11

saña 126a-13, 127a-6, 128a-13, 130a-10,
132a-12, 132b-1, 138b-8, 139b-9,
133b-13, 140b-2

s.-den 139a-11, 139b-5, 139b-10, 140a-1

serzeniş : (Frs.) Kınama, ayıplama

s. 124a-3

s. kıl- 124a-3

sev- : Sevmek

s.-er 130a-8

s.-eridi 128a-6

s.-erler 138a-8

s.-medügi 138a-3

s.-meklik 138a-8

sevāb : (Ar.) Karşılık, mükafat, rıza, sevab

s. 121b-4, 130b-9, 131b-13, 141b-5, 142a-11

s. vir- 121b-4

s.-ınadur 140a-7

s.-a 124b-2, 139a-10

s.-lara 139a-11

seyyid : (Ar.) İleri gelen, baş

s.-idür 127a-2

sıddık : (Ar.) Pek doğru, yalan söylemeyen, sözünde duran

s.-ler 127b-7

sıfat : (Ar.) Vasıflar, sıfat

s.-ı 122a-5

s.-ın 134a-10

- sıgın- : Sıgınmak
s.-dı 140b-9
s.-mısları 140b-3, 140b-4, 140b-6
- şına - : Denemek, imtihan etmek
ş.-r 137b-9
ş.-yayım 128a-10
ş. ! 138a-12
ş.-sa 137b-11
- sır(r) : (Ar.) Gizli olan şey, sır
s.-dur 131a-11
- şırāt : (Ar.) Sırat Köprüsü
ş. 137b-3, 137b-3, 137b-7, 141b-7
ş.-ı 140b-13, 140b-13
ş.-umdan 139b-7
- siccīn : (Ar.) Kafirlerin hesabının kaydedildiği yer, cehennem
s. 123a-11, 123b-2, 123b-3, 123b-4
s.-e 123b-1, 140a-5
s.-dedür 123a-11
- Sidretü'l-müntehā: (Ar.) Yedinci kat gökte bir makam
s.-ya 124a-9
- sin : Mezar, çukur, kabir
s.-e 140b-2
- siyāset : (Ar.) Ceza
s.-i 138b-3
- siz : Çokluk ikinci şahıs zamiri
s. 124a-3, 125a-5, 125a-5, 139a-9

- s.-ün 122a-4, 127b-9, 132a-4, 132a-7
s.-i 122a-4, 125b-6, 131a-9
s.-e 127b-9, 132b-11, 132b-12, 139a-13
s.-den 127b-11
s.-ler 132b-11
s.-leri 122a-4
- sohbet : (Ar.) Görüşüp konuşma, sohbet
s. 132a-6
s. kıl- 132a-6
- sol : Sol taraf, sol yan
s. 126a-1, 126a-1, 142a-5, 142a-6, 142a-6
- sol- : Solmak
s.-di 138b-6
s.-up 138b-7, 138b-8
- soñ : Son
s.-ında 138a-11
- soñra : Sonra
s. 124a-3, 127a-6, 130a-6, 136a-5, 136a-12,
136a-13, 140b-6, 142a-13
- sor : Sormak
s.-dum 127a-5, 133a-1
s.-di 132a-10, 136a-6
s.-ayın 135b-12
s.-uñ 141a-12
s.-alar 137b-3
s.-maz 125b-9
s.-mayalar 138a-7

- sorıl- : Sorulmak, sorguya çekilmek
s.-a 137b-4, 137b-4, 137b-5, 137b-5, 137b-5,
137b-6, 137b-6
- söyken- : Yaslanmak, dayanmak
s.-ü 134a-9
- söyle- : Söylemek
s.-r 141a-12, 141b-1
s.-di 129a-13
s.-sün 141b-2
s.-ye 127b-8
s.-yen 129b-2
s.-yimez 141b-1
- söz : Söz
s. 134a-1
s.-ümdür 131b-5
- su : Su
s. 121b-4, 131a-8
s.-y1 131a-8
s.-dan 131a-4, 143a-1
- Suheyb : (Ar.) Sahabe
s. 128a-1
- sūr : (Ar.) Kıyamette İsrâfil ayel-hisselâm'ın üfle-
yeceği boru
s. 121b-5
s. ür- 121b-5/6

sūre : (Ar.) Sure

s. 121b-2, 121b-2, 122b-5, 125a-10, 126b-8,
130b-7, 131b-10, 131b-13, 133a-12, 135a-2,
140a-9, 142a-9

s.-yi 121b-4, 122b-6, 122b-11, 122b-12, 125a-11,
126b-9, 130b-8, 131b-11, 133a-13, 135a-3,
140a-11, 142a-11

sūret : (Ar.) Suret, şekil

s. 121b-12, 122a-1

s. birile 121b-12

sūcūd : (Ar.) Yüzü yere sürme, yere kapanma

s. 126b-2, 139b-12

s. kıl- 126b-2, 139b-12

s.-1 126b-1

sünnet : (Ar.) Sünnet

s.-lerden 121b-10

- § -

- şādumān : (Frs.) Sevinçli, şen
ş. 126a-4
ş. ol- 126a-4
- şafak : (Ar.) Şafak
ş. 126a-7
-
- şāhid : (Ar.) Şahit
ş. 126b-13, 127a-1
- şāzılık : Sevinç, ferahlık, gönül ferahlığı
ş. 124b-4, 124b-13, 125b-10, 125b-11
ş. birile 124b-4, 124b-13, 125b-11
- Şeddād bin 'Ād: (Ar.) Ad kavminin hükümdarı, cennete
benzetmek iddiasıyla, İrem bağını yap-
tırmıştır.
ş. 122b-2
ş. kıl- 122b-2
- şefā'at : (Ar.) İltimas, aracılık, şefaahat
ş. 122b-2
ş. kıl- 122b-2
- şefī' : (Ar.) Çift , çokluk alemi
ş. 135a-7, 135a-8, 135a-9, 135a-10
- şehādet : (Ar.) Bir şeyin doğruluğuna inanma
ş. 137b-4
- şehīd : (Ar.) Şehit
ş.-ler 127b-7

- şehir : (Frs.) Şehir
ş. 136a-7, 136a-12
ş.-i 136b-2
ş.-e 136a-13, 136a-13, 136b-1, 140a-13
ş.-ün 135b-11, 135b-12
ş.-içün 140a-12
ş.-lerde 135b-13
ş.-lerüm 137a-9, 137a-11
ş.-lerin 135b-3/4
- şeksüz : Şüphesiz
ş. 142b-7, 142b-9
- şer(r) : (Ar.) Kötülük
ş. 121b-10, 141b-4
- şerāb, şarāb:(Ar.) İçecek şey, şarap
ş. 124b-8, 134a-4, 134a-10
ş.-in 124b-5
- şerīf : (Ar.) Ululuk ve şeref sahibi, mübarek
ş. 124a-10, 130a-9, 130b-2
- şeytān : (Ar.) Şeytan
ş. 123b-2, 123b-2
ş.-ları 130b-13
- şibrak : (Ar.) Dari'nin, hurma dikeninin bir başka
ismi
ş. 133b-8
- şirk : (Ar.) Tanrı'ya ortak koşma, şirk.
ş.-den 142b-8

- şış- : Şışmek
ş.-en 141b-8
- Şit : (Ar.) Şit Peygamber, Hz.Adem (a.s.) evlatlarından.Kendisine elli sayfa indi.
ş. 133a-7
- şöyle : Şöyle, böyle
ş.-ydi 135b-3
- şu : Şu
ş.-nlar 123b-7
ş.-nlara 133a-4
- Şu'ayb : (Ar.) Şu'ayb Peygamber, Ashab-ı Eyke ile Medyen ahalisine gönderildi
ş. 133a-6
- şükür : (Ar.) Hamd, şükür
ş. 141b-2
ş. kıl- 141b-2

tā : (Frs.) 1- a kadar 2- Tâ ki

t. 127a-9, 129a-6, 134b-7, 140a-13, 140b-13,
140b-13

tā'am : (Ar.) Yiyecek, yemek, erzak

t. 133b-8, 138a-6, 141b-13, 141b-11,
141b-12, 141b-9

t.-ından 141b-9

tā'at : (Ar.) İbadet, itaat

t. 124a-6, 141a-3, 142b-5, 142b-6, 142b-9,
142b-9

t. birile 124a-6/7

t. çün 138a-2,

t.-e 141a-3

t.-den 139a-12

tağ : Dağ

t. 128b-13, 129a-2

t.-lar 136b-7

t.-lara 134b-2

t.-lardan 134b-3

t.-ların 125b-2

tağı : Yabani

t. 137a-8

tağıl-: Dağılmak

t.-ur 126a-9

t.-ınca 127b-13

- taḥkīk** : (Ar.) Bir şeyin hakikatini arama, doğruluğunu bulma
t.-in 136b-2
- taht** : (Frs.) Taht
t. 130b-3, 134a-8
t.-lar 124b-1, 125a-7, 134a-3, 134a-8
t.-lara 134a-9
t.-ları 134a-10, 134a-13
t.-ların 134a-7
- takdīr** : (Ar.) Kader, ezeldeki hüküm
t. 132a-5
t. kıl- 132a-5
- tamām** : (Ar.) 1- Tam, eksiksiz 2- Sanki, tam
t. 122b-13, 123a-9, 136a-11, 136a-13,
138a-6, 138a-8
- tāmū** : Cehennem
t. 126b-13, 129b-13, 130a-7, 133b-2,
135a-10, 137b-3, 141b-7
t. birile 130a-7
t.-dur 124a-1, 124a-3
t.-yı 138b-1
t.-ya 122a-9, 124a-2, 132b-6, 141a-4,
142a-6
t.-da 122a-8, 122a-11, 122b-8, 125a-7,
134b-12

Tanğrı : Tanrı

- t. 121b-12, 122b-2, 122b-3, 123a-2,
125a-13, 127b-12, 128b-8, 129b-9,
130a-8, 131a-11, 131b-1, 132a-2,
132a-4, 132a-4, 132a-7, 132a-13,
132b-8, 137b-2, 137b-7, 139a-11,
141a-5, 142b-6, 142b-13, 143a-2
- t.-mı 128b-6
- t. birile 122b-3, 127b-12
- t.-yam 131b-4
- t.-nuñ 122b-3, 131a-12, 131a-13, 138b-8,
- t.-ya 121b-12, 129b-8, 137a-2, 139b-12
- t.-dan 132b-4, 139a-11, 143a-4
- t.-m 128b-6, 137a-3, 137b-10, 137b-12
- t.-ñ 128b-6, 130a-4, 135a-13, 136b-5,
136b-8, 137a-11, 138a-12, 140a-7,
- t.-ñı 132a-1
- t.-ña 132a-2
- t.-ñdan 137b-1
- t.-sı 126a-7, 129a-7, 130a-9, 137a-3
- t.-sına 125a-13, 129a-9
- t.-ñuz 127b-9

Tanğrı Te'ālā: Yüce Tanrı

- t. 123a-3, 141b-6/7

tanuk : Tanık, şahit

- t. 129b-7, 129b-10
- t.-ı 129a-13

- tar : Dar
t. 137b-11
- tura - : Taramak
t.-rken 137a-1
- tarak : Tarak
t. 137a-1
- tārik : (Ar.) Sabah yıldızı, Zühre
t. 130b-11, 130b-12, 130b-13
t.-ı 130b-10
- tart- : Tartmak, ölçmek
t.-alar 123a-1
- tasarrıf : (Ar.) Sahip ve malik olma
t.-ına 126a-9
- taş : Taş
t. 128a-10, 128a-11, 135b-6
t.-ı 136b-4
t.-lar 136b-4, 136b-7
- taşra : Dışarı
t. 121b-8, 125b-4
- tatlu : Tatlı
t.-sı 121b-7
t.-sına 121b-7
- tavar : Davar, hayvan
t. 133b-9, 137b-9
t. birile 137b-9
t.-laruñuz 132a-7

- taze : Taze
t. 124b-2
- tecellī : (Ar.) Görünme, ilâhî kudretin görünmesi
t. 127b-8
t. kıl- 127b-8
- tek : Tek, bir tek
t. 135a-8
t.-dür 135a-10
- tekbîr : (Ar.) Tekbir
t. 132b-10
- temāşā : (Frs.) Oyun
t. 131b-6
- ten : (Frs.) Ten, gövde, vücut, beden
t. 139b-2, 139b-4
t. birile 139b-2, 139b-4
t.-sin 139a-5
t.-den 140a-5
t.-ini 142b-4, 142b-8
t.-inden 139b-3
t.-leri 139a-8
- tertîb : (Ar.) Hazırlama, nizam, sıralama
t. 136a-12, 136a-13
t. kıl- 136a-12/13
- tesbîh : (Ar.) Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih etme
t. 127b-2, 141b-2
t. kıl- 141b-2

- tesnīm : Ar. Cennet içkisi
t. 124b-7, 124b-8
- tevbe : (Ar.) Tövbe
t. 129b-12, 141b-8
t. kıl- 129b-12, 141b-8
- tevfik : (Ar.) Başarıya ulaştırma
t. 138a-2, 138a-4, 142b-6
t. vir- 138a-2
- tevhid : (Ar.) Allah'ın birliğine inanma, birlik, birlik dini
t. 130a-12, 142b-8
t. birle 142b-8
t.-ümden 134b-11
- Tevrīt : (Frs. Tivrīt), (Ar. Tivrāt) Hz.Musa'ya indirilen kitap
t. 133a-9
- tiz : (Frs.) Tez, hemen, derhal
t. 125b-9, 126a-2, 132b-3
t. ol- 125b-9
- toğ- : Doğmak
t.-ar 130b-10, 130b-13
t.-duğunda 141a-12
- toksaniki: Doksaniki
t. 133a-12/13
- tokuzuncı: Dokuzuncu
t. 135a-9

- toldur- : Doldurmak
•t.-alar 140a-2
- tolu : Dolu
•t. 134a-4, 134a-9, 136a-3
- toprak : Toprak
•t. 131a-8
- tudak : Dudak
•t. 141b-1
•t. birile 141b-1
- tudaksuz : Dudaksız
•t. 141b-1
- tuḡyān : (Ar.) Taşkınlık, azgınlık
•t. 142b-10
- tulun- : (Güneş, ay, yıldız) batmak, kaybolmak, sönmek
•t. dukdan 126a-8
- tupturu : Dupduru
•t. 134a-2
- tur- : Ayağa kalkmak
•t.-alar 123a-8
- tuy- : Duymak, hissetmek
•t.-madı 137a-8

- uç- : Uçmak
u.-up 134a-5
- uçmağ : (bkz. uçmak)
- uçmak : Cennet
u. 124a-13, 125a-6, 126b-12, 127b-3, 130a-3,
133b-13, 134a-1, 134a-2, 134a-2, 134a-4,
134a-10, 135a-10
u.-1 139a-13
u.-a 125a-6, 137b-7, 139a-8, 139b-1, 139b-7,
141a-3, 142a-4
u.-da 122a-7, 124b-4, 125b-11, 137a-7
- uğra- : Uğramak
u.-dı 128a-5
- uğurlayın : Gizlice
u. 136b-13
- Uhdūd : (Ar.) Çukur, hendek, iman edenleri yakan ve
döven zalim bir kavim
u. 128a-1, 128a-1
u.-a 129b-3
- 'ukūbet : (Ar.) Felâket, musıbet, azap
u. 133b-5
u. gör- 133b-5
u.-den 141b-5

ulaş- : Erişmek, ulaşmak

u.-u 130b-4

ulu : 1- Büyük, ulu 2-Şerefli kimse

u. 122b-10, 123a-6, 128a-9, 130a-4, 132a-2
132a-9, 132b-5, 135b-13, 136a-2, 136a-9,
136b-8, 141a-1

u.-yıla 122b-9

u.-sı 135b-5

u.-ları 143a-4

u.-ları birile 143a-4

ululuk : Ululuk

u.-ına 132a-2

'Ummār : (Ar.) Sahabe

u. 124b-11

unut- : Unutmak

u.-am 132a-12

u.-mağıl 132a-11

u.-mañ 138a-10

u.-mayasın 132a-8

u.-maklık 132a-9

ur- : Vurmak, hızlıca çarpmak

u.-dı 128a-11

u.-dılar 129a-10

uzak : Uzak

u. 142a-7

uzat- : Uzatmak

u.-alar 125b-2

uzun : Uzun

u. 121b-12, 135b-5, 135b-8

u.-idi 136b-6

Übeyy bin Ka'b : (Ar.)Kur'an'ı en iyi bilen sahabedir

ü. 121b-3, 122b-6, 126b-9, 130b-8, 131b-11,
133a-13, 135a-3, 140a-10, 142a-10

üç : Üç

ü. 131a-10, 131a-12, 131a-13

üçyüz : Üçyüz

ü. 134a-8, 134a-11, 136a-11

üçyüzellibir : Üçyüzellibir

ü. 140a-10

üçyüzontokuz : Üçyüzondokuz

ü. 121b-3

üçyüzonüç : Üçyüzonüç

ü.-i 133a-2

üçyüzseksenbir : Üçyüzseksenbir

ü.-dür 133a-13

üçüncü : Üçüncü

ü. 137b-4

üküş : Çok, fazla

ü. 123a-3, 123a-3, 127a-4, 136a-2, 136a-3,
136b-10, 137a-10, 138a-8, 138a-9, 141a-6
ü.-idi 136b-10

ülker : Yedi yıldızdan meydana gelen yıldız kümesi,
Süreyya, Pervin

ü.-dür 130b-12

- ümme**t** : (Ar.) Cemaat, ümme**t**, aynı dine inanan topluluk
ü.-lerü**n**ü**n** 127a-13
- ümme**t**İ : (Ar.) Ümme**t**im
ü. 138b-6, 138b-6
- Ümme**ye** bin Halef: (Ar.) Şahıs adı
ü. 138b-11
- ün : Ses
ü. 136b-1
ü.-in 133a-4
- ür- : Üfle**me**k
ü.-mek 121b-6
- üst : Üst, üzeri
ü.-inde 137b-3
ü.-inden 125b-2, 127a-8, 142b-3
- üze**r** : Üst, herşeyin yukarısı
ü.-e 122a-1, 124b-1, 125a-7, 127b-4, 127b-5,
130a-13, 130b-1, 134a-7, 134a-8,
137b-7, 138a-11, 141b-7
ü.-ine 127b-6, 127b-7, 129b-10, 134b-6,
135b-6, 139a-12
ü.-inesin 129a-12
ü.-ineydi 133a-6
ü.-inde 127b-8, 134b-4
- üzül- : Kesil**me**k
ü.-medin 134a-2

- vācib : (Ar.) Gerekli, lüzumlu; takdir edilmiş
v. 122b-8, 130a-13
v. ol- 122b-8, 130a-13
- va'de : (Ar.) Söz verme, vaat
v. 126b-12, 127b-9
v. kıl- 126b-12, 127b-9
v.-sine 139a-6
- vādī : (Ar.) Vadi
v.-sinde 136b-4
- vakt : (Ar.) Zaman, vakit
v. 132b-8, 138a-9
v.-in 126a-10, 129b-2, 140a-13
v.-ine 135a-4
v.-inde 134a-13, 139b-6
- var : Var
v. 122a-4, 127a-3, 128b-6, 134a-3, 134a-4
135b-11, 137a-3
v.-mı 135a-12, 136a-7
v.-dur 127a-11, 128a-2, 128a-3, 128a-4, 132a-10,
135b-7, 135b-8, 135b-8, 135b-8, 135b-9,
135b-13, 136b-12, 136b-13, 141a-12
v.-ise 125b-3, 136a-11, 138a-11
- var- : Varmak
v.-dı 128b-4, 134b-9, 135b-10, 135b-12, 136b-3,
137a-4, 138b-7

v.-dılar 129a-3
v.-ayın 135b-11
v.-ğıl 141a-8
v.-uñ 128b-12, 129a-3
v.-sa 128a-6
v.-salar 124b-13, 127b-12, 142a-4, 142a-6
v.-up 128a-5
v.-ıncadur 130b-4
v.-ıcak 128a-8, 128a-8

vaşf : (Ar.) Nitelik, sıfat

v. 140a-2

v. ol- 140a-2

vaşıyyet: Vasıyyet, nasihat

v. 142a-1, 142a-2

v. kıl- 142a-1, 142a-2

və : (Ar.) Ve

v. 121b-2, 121b-3, 121b-9, 121b-10, 121b-10,
121b-12, 122a-1, 122a-2, 122a-4, 122a-6,
122a-11, 122a-12, 122b-5, 122b-6, 122b-7,
123a-3, 123a-4, 123a-7, 123a-12, 123a-12,
123a-13, 123b-1, 123b-2, 123b-3, 123b-6,
123b-13, 124a-4, 124a-8, 124a-10, 124a-11,
124a-12, 124b-1, 124b-3, 124b-11, 124b-11,
124b-13, 125a-7, 125a-10, 125a-10, 125b-1,
125b-3, 125b-4, 125b-11, 126a-2, 126a-3,
126a-8, 126a-11, 126a-11, 126a-12, 126a-12,
126a-12, 126a-12, 126a-13, 126b-1, 126b-4,

126b-6, 126b-8, 126b-9, 126b-10, 126b-12, 127a-2,
127a-8, 127a-11, 127a-12, 127a-13, 127b-2, 127b-2,
127b-4, 127b-4, 127b-5, 127b-7, 127b-7, 127b-9,
128a-1, 128a-1, 128a-2, 128a-4, 128a-6, 128a-8,
128b-4, 128b-6, 129a-3, 129a-6, 129a-10, 129a-13,
129a-13, 129b-1, 129b-1, 129b-1, 129b-7, 129b-8,
129b-8, 129b-9, 129b-10, 129b-11, 130a-1, 130a-2,
130b-2, 130b-5, 130b-7, 130b-7, 130b-11, 130b-12,
130b-12, 130b-12, 130b-13, 131a-5, 131a-7, 131a-7,
131a-8, 131a-9, 131a-9, 131a-11, 131a-12, 131a-13,
131a-13, 131b-1, 131b-4, 131b-4, 131b-5, 131b-6,
131b-7, 131b-9, 131b-9, 131b-10, 131b-11, 131b-12,
131b-12, 132a-2, 132a-2, 132a-3, 132a-4, 132a-5,
132a-13, 132b-1, 132b-6, 132b-7, 132b-8, 132b-9,
132b-12, 132b-13, 133a-3, 133a-6, 133a-6, 133a-9,
133a-12, 133a-13, 133b-3, 133b-3, 133b-4, 133b-5,
133b-10, 133b-10, 133b-10, 134a-1, 134a-2, 134a-5,
134a-6, 134a-9, 134a-10, 134b-2, 134b-2, 134b-2,
134b-3, 134b-4, 134b-5, 135a-2, 135a-2, 135a-9,
135a-11, 135b-3, 135b-3, 135b-5, 135b-6, 135b-13,
136a-2, 136a-3, 136a-4, 136a-5, 136a-5, 136a-7,
136a-9, 136a-10, 136a-11, 136a-11, 136a-11,
136a-11, 136b-2, 136b-8, 136b-10, 136b-11,
136b-13, 137a-3, 137a-9, 137a-9, 137b-1, 137b-2,
137b-6, 138a-1, 138a-2, 138a-2, 138a-4, 138a-5,
138a-6, 138a-7, 138a-8, 138a-13, 138a-13, 138b-1,
138b-2, 138b-3, 138b-3, 138b-4, 138b-4, 138b-5,
138b-5, 138b-5, 138b-12, 138b-13, 139a-3, 139a-5,

139a-7, 139a-8, 139a-8, 139a-10, 139a-11,
139a-12, 139a-13, 139b-2, 139b-2, 139b-5,
139b-7, 140a-1, 140a-3, 140a-3, 140a-6,
140a-7, 140a-9, 140a-10, 140b-1, 140b-10,
140b-11, 141a-4, 141a-10, 141a-11, 141a-13,
141b-1, 141b-2, 141b-3, 141b-4, 141b-4,
141b-5, 141b-6, 141b-8, 141b-11, 142a-1,
142a-10, 142a-10, 142a-13, 142b-1, 142b-2,
142b-2, 142b-3, 142b-4, 142b-5, 142b-6,
142b-8, 142b-12, 143a-5

Velīd bin Muğīre: (Ar.) Hz. Peygamber zamanında bir müşrik

v. 124b-10

v.-ye 141a-10

velī : (Ar.) Keramet sahibi, veli

v.-sidür 131a-12

veyāhūd : (Ar.) Yahut

v. 123a-1

veylün : (Ar.) Yazık, vay

v. 122b-7, 122b-8, 123b-5, 126a-2

vilāyet : (Ar.) Memleket, ülke, diyar

v.-de 128a-4

vir- : Vermek

v.-ürem 138a-2, 138a-3

v.-ür 123a-3, 123a-4, 141b-2

v.-ürler 123a-2, 139b-12

v.-di 124a-1, 128a-4, 132a-6, 132a-10,

132b-8, 141b-2, 141b-2

v. !	128a-3
v.-gil	132b-2, 134b-5
v.-ün	127a-4, 133a-6
v.-se	137b-12, 141b-11
v.-em	131b-9
v.-e	121b-4, 122b-7, 126b-10, 130b-9, 131b-13, 132b-9, 132b-9, 141b-9
v.-eler	123a-8, 125a-8, 126a-2, 127b-10, 139a-5, 142a-3, 142a-6
v.-enlere	141b-12
v.-dügi	122a-3, 124b-2, 139a-11
v.-dügi için	122a-3
v.-mese	123a-4
v.-meyem	138a-4
v.-meye	125a-12
v.-mek	137b-9
v.-mek birile	137b-9
v.-mekde	141b-13

viribi- : Göndermek

v.-r	140a-4
v.-düm	134b-7
v.-di	122b-11, 136b-1
v.-yem	132a-12

virici : Veren, ödeyen

v.-sin	134b-5
--------	--------

viriş : Veriş

v.-i	135a-1
------	--------

- vitir : (Ar.) Tek ve yalnız olan şey
v. 135a-7, 135a-8, 135a-8, 135a-9, 135a-10
- vur- : Vurmak
v.-dı 129a-1, 129a-8, 137a-11
v.-ğıl 134b-9
v.-alar 138b-12
v.-urlardı 137a-13
v.-mayınca 129a-7
- vurul- : Vurulmak (mühür)
v.-mış 124b-5

- yā : (Ar.) Ey
y. 122a-12, 122a-13, 123b-3, 124a-10, 124b-2,
126b-5, 127a-5, 127a-6, 127a-12, 127a-12,
128a-7, 128a-12, 129a-5, 130a-4, 130a-10,
130a-12, 130b-11, 132a-2, 132a-2, 132a-8,
132b-1, 133a-2, 133a-5, 133b-2, 134a-7,
134b-5, 134b-6, 134b-9, 135a-13, 136a-7,
136b-5, 136b-8, 137a-5, 137a-12, 137b-1,
138a-12, 138b-9, 139b-12, 140a-4, 140a-13,
141b-6
- yā : (Frs.) Veya, yahut
y. 140b-5, 141b-9, 141b-11
- yād, yād : (Frs.) Anma, hatırlama
y. 125a-12, 125b-1, 131a-9, 131b-3, 132a-1
132a-8, 134a-10
y. kıl- 125a-12, 125b-1, 131a-9, 131b-3,
132a-1, 134a-10
y. dut- 132a-8
- yağ- : Yağmak
y.-ar 131b-2
- yağmur : Yağmur
y. 131b-2, 131b-5
y. yağ- 131b-2
y.-1 123a-4

- Yahyā : (Ar.) Yahya Peygamber. Zekeriyya (a.s.) oğlu.
y. 129b-1
- yak- : Yakmak
y.-dılar 129a-10, 129a-11, 129b-4
y.-uñ 129a-10
y.-a 138b-4
- yakın : Yakın
y. 141b-10
y. gel- 141b-10
- yākūt : (Ar.) Yakut
y. 125a-7, 135b-13, 136a-7, 136a-10
y. birile 136a-8
y.-dan 130b-4, 136a-2
- yalan : Yalan
y. 123b-5, 123b-6, 123b-12, 124a-3, 124a-4,
126b-3, 141a-12, 142b-10, 143a-1
y. kıl- 123b-6, 124a-4, 126b-3, 142b-10, 143a-1,
y. söyle- 141a-12
y.-dur 134a-11
y.-ıdur 123b-9
- yalancı : Yalancı
y. 122a-3, 130a-12
- yalanla- : Yalanlamak
y.-dı 123b-7
- yalıñ : Alev
y.-ı 126a-3, 132b-5

yan- : Yanmak

y.-dı 129a-12

y.-madılar 129b-8

yañıl- : Yanılmak

y.-anlardur 125a-2

ya'ni : (Ar.) Yani

y. 122a-8, 122b-9, 123a-2, 123a-6, 123b-13,
124b-10, 124b-11, 125b-2, 126b-1, 126b-13,
127b-8, 129b-6, 130a-6, 130a-11, 130a-11,
130b-1, 131a-4, 131a-7, 131a-9, 132b-6,
133b-10, 134a-12, 134b-12, 135a-4, 136b-4,
139b-2, 140a-7, 140a-13, 141b-4, 141b-8,
142a-7, 142b-6

yap- : Yapmak

y.-dılar 136a-12

y.-up 134a-6

yapdur- : Yaptırmak

y.-dı 136a-8

yapıl- : Yapılmak

y.-miş 136a-8

y.-dukdan 136a-12

yapış- : Yapışmak

y.-miş 138b-1

y.-mişken 140b-5

yapul- : (bkz. yapıl-)

yaradıl- : Yaradılmak

y.-miş 133b-7

y.-dılmaduk 130b-2

y.-maduk idi 135b-3

yarat- : Yaratmak

y.-dum 125b-6, 131a-3, 134a-7, 134a-8,
134a-9, 134a-9, 134a-12, 134b-4,
140a-13, 140b-11, 142b-5

y.-dı 121b-12, 121b-13, 132a-4

y.-miş 130b-3, 130b-4, 131a-3

y.-mişdur 125b-11, 127b-3, 127b-4, 127b-4,
127b-4, 127b-5, 127b-5, 134b-2,
141b-7

y.-an 130a-6

y.-mağa 131a-6

yārān : (Frs.) Bir maksat için birlikte hareket
eden topluluk

y.-ları 122a-9

y.-ları birile 122a-9

y.-larının 125a-3

yarıl- : Yarılmak

y.-ur 131b-3

y.-sa 121b-5

yarım : Yarım

y.-ı 142a-12

y.-ı için 142a-12

- yarlığa- : Bağışlamak, affetmek
y.-ar 125b-9
y.-ya 135a-3
- yarlığayıcı : Bağışlayıcı, affedici
y. 130a-8
- yaşduk : Yastık
y.-lar 134a-5, 134a-9
- yaş : Kuru olmayan, yaş
y. 133b-8
- yaş : Yaş, sin
y.-ları 136b-6
- yat - : Yatmak
y.-ur 128a-9
- yavu : Kaybolmuş
y. kıl- 135b-10
- yavuz : Kötü
y. 121b-10, 122a-5, 122a-6, 126b-4,
138b-8
y.-lara 126b-12
- yavuzluk : Kötülük
y. 131b-7
- yayıl- : Yayılmak
y.-dı 136a-5
- yaz- : Yazmak
y.-ar 122a-5, 122a-6
y.-dı 133a-8

- yazı : Kara parçası
y.-da 135b-10
y.-sına 135b-10
- yazıcı : Yazıcı
y.-lar 122a-5
- yazıl- : Yazılmış
y.-mış 123b-4
- yazu : Yazı
y.-yı 133a-8
- yazulu , yazlu: Yazılı
y. 123b-2, 124a-7
- yazuk : Günah
y.-dan 138a-3
- Yemen : (Ar.) Yemen
y. 135b-1
- yemyeşil : Yemyeşil
y. 138b-4
y. kıl- 138b-4
- yesir : (Ar.) Kolay, asan
y. 133b-1
y. it- 133b-1
- yetim : (Ar.) Yetim
y.-ün 138a-6
y.-leri 138a-4
y.-lere 141b-10

- yıg- : 1- Korumak 2- Men etmek, alıkoymak
y.-aram 138a-2
y.-ar 122a-2, 123a-4
y.-dı 122b-11
y.-sa 123a-4
y.-ası 131b-1
- yıglin- : Geri durmak, vazgeçmek, kaçınmak
y.-uñ 143a-1
y.-madılar 122b-11
- yıl : Sene, yıl
y. 123a-8, 136a-11, 136a-12, 136b-13
- yılan : Yılan
y. 128a-9
y.-ı 128a-11
y.-ana 128a-10
- yıldır- : Parlamak
y.-ar 130b-12
- yılduz : Yıldız
y. 126b-11, 130b-9, 130b-12, 130b-13
y.-lar 121b-6
y.-lara 130b-10
- yi- : Yemek
y.-se 133b-9
y.-eler 133b-10, 138a-6, 138a-7
y.-esiz 138a-4
y.-mez 133b-9

- yit- : İtmek, kakmak
y.-eler 138b-2
- yidi : Yedi
y. 124a-5, 137b-3
- yidinci : Yedinci
y. 123a-11, 130b-13, 137b-6
- yigit : Yiğit, yetişmiş genç, delikanlı
y. 131a-7
y.-i 131a-7
- yigitlik : Gençlik
y. 126a-12
- yigirmi : Yirmi
y. 133a-8, 136a-12
- yigirmialtı: Yirmialtı
y. 133a-12
- yıgirmibiş:Yirmibeş
y. 125a-10
- yigirmidört: Yirmidört
y. 140a-9
- yigirmiiki:Yirmiiki
y. 126b-8
- yigirmiçokuz: Yirmidokuz
y. 135a-2
- yigrek : Daha iyi, daha hayırlı
y. 132b-12

yil : Rüzgar

y. 135b-1

y. birile 135b-1

yir : Yer

y. 121b-8, 123a-11, 125b-3, 125b-4, 127b-4,
127b-8, 131b-3, 136b-1, 138a-11

y.-i 125b-1, 134b-4, 138a-11, 138a-11, 138b-3,
140a-13, 142b-4

y.-e 121b-6, 124a-11, 129a-1

y.-de 131b-5, 137b-3

y.-den 130b-4, 132a-7

y.-i 122a-6, 122a-6, 124a-1, 124a-1, 124a-12

y.-idür 123b-2

y.-ini 127b-3

y.-in 138b-4

y.-ine 138b-2

y.-inden 125b-10

y.-leri 134b-2

y.-lerde 129b-9, 133b-13

yitmiş : Yetmiş

y. 138b-1, 138b-1

yoğsul : (bkz. yoksul)

yoğsulluk: (bkz. yoksulluk)

yoğun : Kalın, sık

y.-dı 135b-6

yoğsulluk: (bkz. yoksulluk)

- yok : Yok
y. 127a-2, 131a-1, 131b-1, 132a-2, 132b-1,
139a-3, 139a-3, 141b-13
y.-ıdı 136a-1
- yoksıl : (bkz. yoksul)
- yoksul : Yoksul, fakir, muhtaç
y. 138a-1
y. kıl- 138a-1
y.-lar 141b-11
y.-lara 141b-11, 141b-13
- yoksulluk : Yoksulluk, fakirlik
y. 123a-3, 137b-11, 137b-13
y. birile 137b-11, 137b-13
- yol : Yol
y. 141b-4
y.-a 132a-5
y.-da 122a-8, 128a-9, 132b-10
y.-dan 125a-3
y.-ı 137b-3, 142a-3, 142a-6
y.-ı birile 142a-4, 142a-6
y.-ın 125a-1
- yön : İstikamet, yön
y.-ın 134b-11
- yönel- : Yönelmek
y.-diler 136a-13
- yöre : Yöre, dolay
y.-si 135b-11

- y.-sine 136b-10
y.-sinde 127b-5
- yufka : Yufka, ince, hafif
y. 134a-6
- yukaru : Yukarı, üst taraf
y. 124a-5, 134a
y.-dan 124b-8
- yumşak : Yumuşak, tatlı, hoş
y. 134a-6
- yun- : Yıkanmak, boy abdesti almak
y.-maz 131a-10
y.-mak 137b-6
- Yūsuf : (Ar.) Yusuf Peygamber
y. 127a-7, 129a-13
- yüklü : Yüklü, gebe
y. 126a-11
- yüksek : Yüksek
y. 133b-13
y.-idi 135b-2
y.-e 134b-2
- yükseklik: Yükseklik
y.-i 134a-8
y.-in 134a-10/11
- yürekli : Yürek sahibi
y. 141a-1

- yüz : Yüz (sayı)
y. 136b-13
- yüzaltmış : Yüzaltmış
y. 131a-2
- yüzbiñ : Yüzbin
y. 136a-12
- yüzbiñyigirmidörtbiñ: Yüzbinyirmidörtbin
y. 133a-1/2
- yüzdört : Yüzdört
y. 133a-7
- yüzotuzdört : Yüzotuzdört
y. 126b-8
- yüzotuzüç : Yüzotuzüç
y.-dür 125a-11
- yüzto.kuz : Yüzdokuz
y. 122b-5
- yüzyidi : Yüzyedi
y. 125a-10
- yüzyigirmidört : Yüzyirmidört
y. 121b-2

- za'ferān : (Ar.) Safran denilen bitki (sarı renkte)
z. 136a-3
z.-dan 136a-5
- zāhid : (Ar.) Din adamı, ibadetle uğraşan
z. 128a-4, 128a-7, 128a-12, 128b-10
z.-i 128a-10, 128b-9, 128b-10
z.-e 128a-5, 128a-7, 128a-12, 128b-9,
129b-1
- zāhidlik : Zahitlik
z.-i 128a-10
- zāhir : (Ar.) Görünen, dış
z.-i 132b-1
- zahmet : (Ar.) Güçlük, sıkıntı, meşakkat
z. 140b-12, 140b-12, 140b-12,
140b-3
z. birile 140b-12
z. çek 140b-12, 140b-13
z.-den 141a-1
- za'iflik : Güçsüzlük, kuvvetsizlik
z.-i 141a-1
z.-i birile 141a-1
- zamān-ı evvel : Evvel zaman, önceki zaman
z.-de 128a-2

- zeberced : (Ar.) Değerli bir süs taşı
z. 136a-7, 136a-11
z.-den 124a-6, 136a-2
- Zebūr : (Ar.) Hz.Davud'a indirilen mukaddes kitap
z. 133a-10
- zekat : (Ar.) Zekat
z. 123a-4, 132b-8, 132b-9, 137b-5
z. vir- 132b-8, 132b-9
- zelīl : (Ar.) Alçak
z. 133b-3
z. ol- 133b-3
- zencīr : (Frs.) Zincir
z. 138b-1, 139a-3
z.-e 138b-1
z.-leri 139a-3
- zilhicce : (Ar.) A abî takvimde kamerî ayların onikinci
ve son ayı olup, Hac bu ayda yerine getirilir
z. 135a-6
- zīnet : (Frs.) Süs, bezek
z. 133b-13
z. birile 133b-13
- zīrā : (Frs.) Çünkü, zira
z. 127a-4, 135a-8, 140a-2, 141b-1
- zişt : (Frs.) Çirkin, iğrenç
z. 133b-10
z. ol- 133b-10

ziyāde : (Ar.) Çok, bol miktarda olan
z.-dür 128a-13

ziyānkār : (Frs.) Zarar ve ziyana yol açan
z.-dur 142b-9

zūhal : (Ar.) Büyük gezegenlerin altıncısı olup, Müş-
teri'den sonra gelir
z.-dur 130b-12

zūmrūd : Zümrüt
z. 136a-11

1. C
MÜHÜR
Tebliğ